Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

DE ONTDEKKINGSREIS IN DE *ZUIDZEE* EN NAAR DE *BEHRING-STRAAT*,

GEDAAN IN DE JAREN 1815–1818,

ONDER HET BEVEL VAN

OTTO VAN KOTSEBUE,

Luitenant der Ruß-Keizerlijke Marine,

VOOR DE JEUGD BEWERKT;

DOOR

C. HILDEBRANDT,

EN, MET EENIGE VERANDERINGEN, IN HET NEDERDUITSCH OVERGEBRAGT

DOOR

J. VAN WIJK KORLANDSZOON.

TWEEDE DEELTJE.

MET EEN PORTRET.

Digitized by Google

01 1018 0379 UB AMSTERDAM
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

DE ONTDEKKINGSREIS IN DE *ZUIDZEE* EN NAAR DE *BEHRING-STRAAT*,

GEDAAN IN DE JAREN 1815—1818,

ONDER HET BEVEL VAN

OTTO VAN KOTSEBUE,

Luitenant der Rus-Keizerlijke Marine,

VOOR DE JEUGD BEWERKT,

DOOR

C. HILDEBRANDT,

EN, MET EENIGE VERANDERINGEN, IN HET NEDERDUITSCH OVERGEBRAGT

DOOR

J. VAN WIJK ROELANDSZOON.

TWEEDE DEELTJE.

TE *KOEVORDEN*, BIJ
D. HEMSING VAN DER SCHEER, 1823.

Digitized by Google

Digitized by Google

Ook in dit ſtukje heb ik bij de vertaling die veranderingen gemaakt, welke de verplaatſing op den Nederlandſchen grond vereischte. Men zal die van zelven hier en daar opmerken; vooral moest ik dit doen in het laatſte Geſprek, alwaar, onder de Reizigers om de Wereld, ſlechts onze Olivier van Noort *even aangehaald, en verder van de Nederlandſche Reizigers geen gewag gemaakt werd. ——*

Met dank voor de goedkeuring op mijnen arbeid, aan het eerſte ſtukje beſteed, bied ik der lieve Vadorlandſche Jeugd dan ook weder dit ſtukje aan. Aangenaam zal het mij

zijn

Digitized by Google

zijn te mogen hooren, dat ook dit mijn geſchenk haar welkom is, en mogelijk ſpoort mij dit wel aan, om aan de mij vereerende wenken van meer dan één geacht Boek-beoordeelaar, om namelijk dergelijke reizen oorſpronkelijk te vervaardigen, zoodra mij een weinig meerder tijd zal overſchieten, met genoegen te voldoen: want zeker is er voor mij geen aangenamer bezigheid, dan voor vlijtige kinderen te werken en hun van nut te zijn.

J. VAN WIJK ROELANDSZOON.

Hattem, November, 1823.

Digitized by Google

NEGENDE GESPREK.

De kinderen hadden met het uitgeſtrektſte verlangen naar den afloop der drukke bezigheden gewacht, die den Vader zelfs van de avonden beroofde, welke hij niet liever, dan in den kring zijner familie doorbragt. Er verliepen bijna veertien dagen, dat zij dagelijks hoopten den goeden Vader den volgenden avond weder onder zich te zien en zijn verhaal te hooren voortzetten. Antje en Joſephine, de beide oudſten, waren ook de geduldigſte; zij wisten reeds, dat de Vader om dezen tijd altijd belangrijke en dikwerf moeijelijke werkzaamheden had; werkzaamheden, die hem aan zijnen leſſenaar boeiden en hem naauwelijks veroorloofden, om des middags met zijne vrouw en kinderen te eten, en zij ſtelden zich te meer tevreden door de gedachte, dat het nu eenmaal niet anders wezen kon. Willem en Herman waren ongeduldiger; zij waren te

Digitized by Google

jong, om nog te kunnen begrijpen, dat de mensch altijd van zijne betrekkingen en bezigheden afhangt. Zij konden niet inzien, hoe de Vader zulke moeijelijke bezigheden boven het genoegen van het aangenaam gezelschap zijner kinderen verkiezen kon. Verdrietig zaten zij des avonds bij elkander. „Mij dunkt," zeide de Moeder eens, „gij verveelt u, kinderen! hebt gij niets te „doen?" „Wat zouden wij doen?" was het antwoord; „Vader is met de vertelling begonnen „en nu wenschten wij ook wel het einde te „hooren." „Welnu, dat zult gij ook, hebt „slechts geduld," hernam de Moeder; „het „gaat niet altijd naar wensch!" „Hoor, weet „gij wat?" zeide Antje hierop, „Vader zal „weldra met zijne vertelling weder beginnen. „Ik geloof, dat zijne bezigheden mooi naar het „einde beginnen te loopen; maar weet gij on„dertusschen wel, waarmede hij het eerste be„ginnen zal?"

W. Wel, waarmede dan?

A. Met alles te herhalen, wat wij reeds gehoord hebben, en nu dunkt mij, dat het zeer goed zijn zoude, indien wij onze kaarten eens voor den dag haalden en, met onze aardrijksbeschrijving in de hand, eens van *Rival* naar de nieuw ontdekte eilanden heen reisden.

M.

Digitized by Google

M. Juist dit was goed: want alsdan zoude Vader dubbel blijde zijn en nog wel eens zoo gaarne verder verhalen, daar hij dan duidelijk zien kan, dat gij opmerkzaam zijt en niets vergeet.

Met genoegen namen de kinderen de kaart, herhaalden alles en wisten, door hunne zeer goede handleiding tot de aardrijkskunde, in alle landen, ſteden, meren en eilanden, welke de Vader aangehaald had, zoo goed den weg, als of zij daar zelve geweest waren. Hiermede bragten zij verſcheidene avonden zeer nuttig door; de verdrietelijkheid der kinderen ging, daar zij nu bezigheden hadden, ſpoedig over. Zij ſpraken nu met blijdſchap over het naderend tijdſtip, waarop Vader weder bij hen zoude zitten, terwijl zij te voren altijd knorrig geweest waren, omdat zij dit genoegen voor eenigen tijd ontberen moesten.

Zoo zaten zij nu ook weder dezen avond en Joſephine wilde juist den Vader zijn avondeten op zijn kantoor brengen, toen deze in de kamer trad en zeide: „Zie zoo, mijne drukke „bezigheden zijn, door Gods goedheid, weder „afgeloopen; nu ben ik des avonds weder vrij „en in uw midden!" — Blijder tijding konden de kinderen zeker niet krijgen; zij ſprongen op en

zetteden Vaders stoel klaar. Willem en Herman begonnen terstond van de groote reis te spreken, die zij op de kaart gedaan hadden, spraken van *Unalaska*, *Brasiliën* en de *Sandwich's-eilanden*, als van de dorpen uit de nabuurschap. In lang had het avondeten zoo niet gesmaakt, en naauwelijks was de tafel afgenomen, of het verzoek, om Kotsebue's reis te vervolgen, werd van alle kanten gehoord.

„Nu, Vaderlief!" zeide Herman vleijend, „nu gaan wij immers weder verder? wij hebben „zoo lang rustdag gehad?"

W. En goed kwartier. Gij zult eens zien, hoe goed men met ons kan reizen.

V. Als gij nog maar weet, wat ik u verhaald heb?

H. Vraag ons maar, Vaderlief! Wij weten alles nog; verhaal ons maar meer van die belangrijke menschen, van Kotsebue, van Schischmareff —

W. Van Rarik, Lagediak —

J. Van Tammeamea.

V. Ja, van den laatsten kan ik u nog maar alleen berigten, hetgene men eindelijk eens van alle menschen berigt: Hij is dood. Hier heb ik het berigt van zijnen dood in eenen gedrukten brief van den bevelhebber te Kamschatka, uit Peters-Paulshaven geschreven, luistert:

„Op

Digitized by Google

„Op den vierden Junij 1819 werd, niettegen-
„staande de donkerheid, tot algemeene vreugde,
„op den vuurtoren der Telegraaf het sein gege-
„ven, dat er een vaartuig in zee te zien was en
„wel een vreemd schip, onder Amerikaansche
„vlag, en weldra erkenden wij het schip, *Gene-*
„*raal Martin*; het bragt, volgens eene, met
„den Russischen Consul Generaal op de *Philip-*
„*pijnsche eilanden*. . . . ."

H. *Philippijnsche eilanden?*

V. Daar deze in ons verder verhaal nog meer voorkomen, zal ik er u eene beschrijving van geven. Deze eilanden liggen in de stille zee tusschen *Oostindiën*, *Azië*, *Mexico* en *Amerika*. Zij zijn, bij elkander genomen, meer dan twee en een half maal zoo groot als ons Vaderland; alles vertoont meer dan gewone vruchtbaarheid, en behalve de Europeanen, hetwelk meest Spanjaards zijn, wonen hier nog twee onderscheidene soorten van menschen, de Maleijers en eene soort van negers, die de gebergten binnenlands in eenen wilden staat bewonen. Van de Maleijers leven vele onder de regering der hoofden of oudsten van de familien. De hoofdstad heet *Manilla*, die met hare voorsteden meer dan tachtig duizend inwoners heeft. — Het grootste dezer eilanden, waarvan er meer dan duizend

zend zijn, heet ook *Manilla*, voorheen *Luzon*; nu verder. — „volgens eene, met den Russischen „Consul Generaal op de Philippijnsche eilanden „gesloten, overeenkomst, aan dezen, tot bemanning van zijn eigen, in deze haven liggend, „schip zeelieden, welke hij van Amerikaansche „vaartuigen, die bij de *Sandwich's-eilanden* ten „anker lagen, gehuurd had, en van waar het „schip de *Generaal Martin*, na eene vaart van „twintig dagen, bij ons aankwam. Het bragt „ons wel geene goederen, maar voor ons nuttige „dieren, varkens, hoenders en vele noodige „vruchten mede. Door den schipper, die het bevel over het schip had, vernamen wij den dood „van den braven en van allen, die hem kenden, „zoo zeer geprezenen koning der *Sandwich's-*„*eilanden* Tammeamea, die reeds door ge„heel Europa bekend was geworden, en die, „na eene korte ziekte, in Maart 1819 op zijn „eiland *Owaihi* stierf. Voor zijnen dood had „men nog in die streken der *Sandwich's-ei-*„*landen* een zonderling natuurverschijnsel: bin„nen drie uren tijds rees en viel, namelijk, het „water der zee in den tijd van weinig minuten „zes voeten en wel zoo regelmatig en stil, dat „noch de in de haven liggende vaartuigen, „noch de plaatsen langs de kusten er het minste

„on-

Digitized by Google

„ongemak van hadden. Dit buitengewoon ver-
„ſchijnſel werd van de bewoners van het eiland
„*Owaihi*, als een voorteeken van den dood van
„hunnen geliefden koning aangezien, die, op zijn
„ſterfbed liggende, nog aan alle de vorſten der
„aan hem onderhoorige eilanden, die hij tot dat
„einde bij hem had laten komen, voor het
„laatst nuttige leſſen gaf, en hen vermaande,
„zijne nuttige inſtellingen met de grootſte zorg
„en belangſtelling in ſtand te houden." „„Die
„„wij,"" voegde hij er bij „„aan de tot ons
„„gekomene en onder ons wonende blanke men-
„„ſchen te danken hebben," en dezen beval hij
„in het bijzonder boven alle anderen hoog te
„achten, hun hunne verkregene goederen onver-
„hinderd te laten behouden en hen dezelfde
„vrijheden en voorregten te doen genieten,
„welke hij hun toegeſtaan had."

„Hierop bepaalde hij eenen zijner zonen Ne-
„o-Neo tot zijnen opvolger."

J. Maar Kotſebue noemde immers een ander Liſo-Lio.

W. Of *de hond aller honden*.

H. Die zoo dik was en onzen vriend Kotſebue zoo traag en lui aangaapte.

V. Misſchien, dat de wijze Tammeamea het plan wegens zijnen opvolger tot op dezen

Digitized by Google

oogenblik geheim heeft gehouden, en Lio-Lio altijd in den waan liet, dat hij koning zoude worden; misschien ook wel, dat hij dezen in het eerst tot zijnen opvolger bestemd had, maar dat hij, om wijze redenen, van besluit veranderd was. Wij kunnen dit niet bepalen.

A. Dat geloof ik wel. Wie zoude ook zulke staatsgeheimen ooit kunnen ontdekken?

V. Maar laat ons verder lezen! — „Neo-„Neo tot zijnen opvolger; deze is een „vurig jongeling van twintig jaren, in Eu-„ropa opgevoed, en welke het Engelsch vlug „spreekt en verstaat. Al de aanwezende Vor-„sten liet hij, volgens oud gebruik, aan den „nieuw benoemden Monarch den eed van ge-„trouwheid afleggen. Maar Neo-Neo droeg „hij, wegens zijne jongheid, aan de zorg zij-„ner gemalin op, en maakte haar dus ook daar-„door tot onbepaalde Regentes voor altijd o-„ver alle zijne bezittingen. Eenige uren daar-„na ging dit roemrijk gesternte der *Sandwich's* „*eilanden* onder."

„Volgens gebruik der inwoners van *Owaihi* „moet de erfgenaam der troon de plaats en zelfs „het eiland, waar zijn voorvader gestorven is, „terstond verlaten.

J. Maar dit is toch het voornaamste eiland?

V.

Digitized by Google

V. Ja. Het eiland *Owaihi* is meer dan eens zoo groot als de geheele provincie Holland, of zoo groot als de provincien *Groningen*, *Vriesland*, *Drenthe*, *Overijsel* en *Gelderland* zamen genomen. Het is, zoo als gij uit het verhaal van Kotsebue weet, het gewone verblijf des konings. — Doch nu verder in den brief:

„De jonge moedige koning zeide bij zijn „vertrek van *Owaihi* tot zijne vrienden. „„Heeft „„mijn vader mij bij voorkeur boven mijne „„broeders waardig geoordeeld zijn opvol„„ger te zijn, zoo zal ik ook geene andere „„magt boven mij gedoogen, en ik verklaar hier „„plegtig, dat ik na verloop van den tijd, die „„tot mijne verwijdering bepaald is, of als wer„„kelijk koning, of als in het geheel niets zal „„terug keeren.""

„De vorsten, die op het eiland *Owaihi* terug „gebleven waren, hielden zich gezamenlijk be„zig met krijgsoefeningen en het geheele eiland „is bedekt met menschen, die voor het groot„ste gedeelte op de Europesche wijze gewa„pend zijn. Al de buitenlandsche vaartuigen, „welke aldaar in de havens lagen, waren mede „gelast, zich slagvaardig te houden. In dezen „onrustigen toestand bevonden zich de *Sand„wich's-eilanden*, toen het Amerikaansch schip „van daar afzeilde."

Digitized by Google

„Men gelooft echter, dat het den jongen „Neo-Neo, die eene zeer ſterke partij heeft „en, in geval van nood, door de Amerikaanſche „ſchepen, die zich daartoe gereed gemaakt heb„ben, zal bijgeſtaan worden, wel gelukken zal, „zijn wettig regt, hoewel niet zonder bloed„vergieten, te handhaven."

„De ſchat, dien men na den dood van Tam„meamea gevonden heeft en dien hij door den „handel met de Europeërs bijeen verzameld had, „beſtaat in omtrent een half millioen ſpaanſche „piasters."

H. Hoe heet dat geld, Vader?

V. Piaster. Een piaster bedraagt ongeveer een' Hollandſchen' rijksdaalder of twee gulden tien ſtuivers; dan verder!.... „een halve millioen „ſpaanſche piasters en dezelfde ſom aan waarde „in goederen en eenige goedgewapende koop„vaardijſchepen, Deze ſchat moet als een bui„tengewoon groot kapitaal aangemerkt worden, „wanneer men bedenkt, dat Tammeamea ten „tijde van den Engelſchen Kapitein Van Cou„ver, die zich lang op de *Sandwich's-eilanden* „heeft opgehouden, niet meer dan een bevel„hebber was, die voor vijf en twintig jaren met „andere eilanders bij hem kwam, om voor ban„nanen varkens en ijzeren ſpijkers in te ruilen, „en die, terwijl hij de matrozen bij het vullen

„der

Digitized by Google

„der verschwatervaten hielp, de ijzeren banden „en hoepels zeer handig van dezelve wist af te „slaan."

Ziet, dit was het uiteinde van een der merkwaardigste vorsten. — En nu willen wij ons weder bij onzen vriend Kotsebue aan boord begeven. Waar verlieten wij hem, Herman?

H. Wie zou dit niet meer weten! — Op de groep der eilanden *Otdia* bij het afscheid van Rarik en Lagediak.

V. Regt zoo. — Nu verder. Op den zevenden februarij ligtte men, met het aanbreken van den dag, het anker. Weer en wind waren zoo gunstig, als de menschen, die van het strand af naoogden, het maar wenschten. Kotsebue zettede koers naar den, door Schischmareff gevonden, doortogt en men ontdekte niet het minste gevaar. Om tien ure had men reeds het noordelijk punt van de groep eilanden *Enegup* bereikt. Wilde baren, als brandingen, stroomden om hen henen. Slechts op de grootste dezer eilanden bespeurden de Russen menschen en kokosboomen. Kotsebue vond, dat Lagediak hem ten opzigte der bevolking dezer eilanden waarheid gezegd had.

H. Zouden er niet maar één man en drie vrouwen op wonen?

V.

Digitized by Google

V. Juist! en op het zien van het schip kwamen er geen meer menschen op strand.

W. Die toch anders bij zulk een schip niet zouden gemankeerd hebben.

V. Zeker niet. De geheele groep eilanden scheen onzen Kotzebue niet belangrijk genoeg, om met derzelver onderzoek veel tijd te verliezen. Hij wilde liever de door Lagediak opgegevene eilanden, daar hij zich meer van beloofde, opzoeken. — Men voer dus, volgens den koers, welken Lagediak voorgeteekend had, en binnen drie dagen bereikte men werkelijk de groep, die door hare met palmboomen bezette eilanden een veel schooner voorkomen had en zich langs den gezigteinder uitstrekte. Tusschen de eilanden ging een geweldig sterke stroom. Men waagde het dus niet voor den volgenden morgen, uit de opene zee deze groep te naderen.

Terwijl nu de Rusen bezig waren de straat te peilen, kwamen, niettegenstaande den hevigen wind, twee booten, elk met zeven eilanders, op hen af. Zij bleven op eenigen afstand stil liggen. En nog bewonderden de Rusen de bekwaamheid der eilanders, om bij zulk eenen sterken wind zulk een groot zeil te voeren, toen een hevige dwarrelwind de eene omver wierp.

J. Die arme menschen! Verdronken de wilden ook?

V.

Digitized by Google

V. Niets minder, dan dat. Zij zwommen in de rondte, sommigen hunner zetteden zich op de kiel van de omgekeerde boot, de andere bonden touwen om het lijf en zoo trokken zij, zwemmende, de boot naar het land. De andere boot zeilde intusschen gerust voort, zonder zich over hen te bekommeren.

Weldra kwamen twee groote booten op den *Rurik* af; de eilanders bleven gedurig onder zeil, maakten allerlei bewegingen met de handen en riepen den Russen eenige woorden toe, doch welke zij door den sterken wind niet konden verstaan. Ook kwam het hun niet in de gedachten de verongelukten bij te staan, alhoewel zij nog wel eene halve mijl van den oever af waren. Het eerste en grootste dezer eilanden heet *Kawen*, zoo als Lagediak het ook reeds genoemd had. — De booten der inboorlingen hadden den *Rurik* bij het binnenzeilen der groep verlaten. Men ging hier ten anker en Kotsebue voer met eenige manschap naar een klein eiland, alwaar vele ledige hutten stonden. — Tegen den middag zeilden twee groote booten met dertien mannen en drie vrouwen tot digt bij den *Rurik*. De Russen riepen *Aidara!* en op dit woord werden de wilden opgetogen van blijdschap. Zij beantwoordden die groet en deden pogingen, om het

schip

Digitized by Google

ſchip te naderen. Twee wilden kwamen op het ſchip over en onder hen erkende men het opperhoofd aan zijnen buitengewonen opſchik.

J. En hoe was die?

V. Zijn hoofd was met witte pluimen, nevens eenen verbazend grooten bloemkrans, opgeſierd; aan zijnen hals hingen kunſtig bewerkte beenderen; zijn lijf was met fijn gevlochten matten omwonden. De man was voor het overige welgemaakt, lang, welgeſpierd en van een zeer innemend voorkomen. Toen hij op het ſchip trad, verlangde hij den *Tamon* te leeren kennen. Kotſebue werd hem voorgeſteld; de wilde ging naar hem toe, overreikte hem een kokosnoot en zettede hem onder de woorden: *Aidara, Aidara!* den mooijen krans van bloemen op het hoofd. Hij zeide, dat hij ook een *Tamon* was; dat hij op het ten oosten liggende eiland *Torua* woonde, waar hij Kotſebue verzocht. Om nu het vertrouwen van dezen eilander geheel te winnen bood Kotſebue hem aan hunne namen te verwisſelen, hetwelk terſtond gunſtig aangenomen en onder een luid vreugdegeſchreeuw aan de anderen in de booten werd bekend gemaakt, zoodat de eilander nu Tataboe, Kotſebue daarentegen Labadenij heette. — Maar daar op deze eilanden geene vriendſchap zonder geſchenken beſtaan kan.... A.

Digitized by Google

A. Dat ook wel op andere plaatſen op het vaste land dikwijls het geval is.

V. Zoo ſchonk Kotſebue zijnen nieuwen naamsbroeder verſcheidene ijzerwaren, die met groote blijdſchap aangenomen en daarna aan den ſchatmeester overhandigd werden.

J. Schatmeester?

V. Ja. De Tamons hebben altijd eenen ſchatmeester bij zich, die alle geſchenken in bewaring neemt en tevens de gunſteling is. De ſchatmeester, die Labadenij bij zich had, was een vlug opgeruimd man, die veel ſprak en elk woord met de hevigſte gebaren uitſprak. In één woord, hij was geheel het tegenbeeld van zijnen ernſtigen gebieder. De vriendelijke ontvangst maakte ondertusſchen de gasten zeer vrijpostig; zij liepen onbeſchroomd het geheele ſchip rond. Wilde de ſchatmeester iets weten, dan trok hij onzen Kotſebue bij de hand tot aan het voorwerp zijner nieuwsgierigheid, en alles, wat hij nu nieuws leerde, zeide hij niet alleen aan Labadenij, maar riep het ook van het ſchip aan de wilden in de boot toe.

Bijzonder viel zijne aandacht op de menigte van ijzer en op eene waterton; vooral toen Kotſebue hem zeide, dat de laatſte water voor allen bevattede; hij maakte dit terſtond in de booten be-

Digitized by Google

bekend, en voegde er waarſchijnlijk nog veel bij, hetwelk Kotſebue uit de verwondering, die op de gezigten van alle aanhoorders te lezen was, opmaken kon. Het allermeeste ſcheen eene oude voorname vrouw door het verhaal opgetogen.

A. Misſchien had zij wel in haren geheelen leeftijd zoo veel nieuws niet gehoord, als op dezen dag.

V. Eer Labadenij het ſchip verliet, maakte Kotſebue bekend, dat elk voor kokosnoten ijzer konde krijgen, en zoo ſcheidde men vriendſchappelijk van elkander, na dat Kotſebue beloofd had een tegenbezoek op *Torua* te zullen geven. Kotſebue zag weldra, dat de bewoners dezer groep van eilanden tot hetzelfde volk als dat van *Otdia* behoorden. Beide hadden eenerlei wijze van zich te tatueeren en te kleeden; doch hier heerschte meer pracht.

A. Hoezoo?

V. De verbazend groote rollen in de oorlellen waren met ſchildpad verſierd; de matten, waar zij zich mede kleedden, waren gewoonlijk nieuw; de hals was overvloedig behangen; ook de witte pluimen, die bij het zwarte haar zoo goed ſtonden, zag Kotſebue op *Otdia* niet. — Op den namiddag van den volgenden dag voer men naar eene der naaste eilanden, dat *Tjan* heet.

Le-

Labadenij verzocht, dat Kotſebue mede naar zijn eiland wilde varen; hij beloofde, het morgen te doen, en voer nu met hem naar het eiland *Tjan*; alwaar een groot aantal hutten en eene groote menigte menſchen gezien werden. Ondertuſſchen was de oever zoodanig gevuld, dat men niet droogvoets aan land konde komen; hierom had Labadenij de beleefdheid, onzen vriend Kotſebue op zijnen rug te nemen en aan land te dragen; eene vertooning, die eene groote menigte eilanders naar het ſtrand lokte. Nadat hij hem gelukkig overgebragt had, hield hij voor de vergaderde menigte eene lange redevoering, waarvan Kotſebue zoo veel verſtond, dat hij hem voor eenen magtigen *Tamon* uitgaf. Hierop nam hij hem bij de hand en bragt hem in het midden van het eiland bij eene hut. Alle inwoners, en onder deze bijzonder vele met bloemen opgeſchikte meisjes, kwamen bij een. Oud en jong beijverden zich, voor onzen vriend en de met hem gekomene geleerden kokosnoten gereed te maken. De ſchatmeester nam het geſprek op. De man wist veel te verhalen, wat hij al op den *Ellip Oa*, of de groote boot gezien had; hoe oneindig veel *mull*, *mull!* —

H. Ha, ha, ijzer!

V. Daar was. Eindelijk haalde hij de ge-

ſchenken voor den dag, die Labadenij gekregen had, en deze verwekten bij de eilanders de grootſte verwondering. — Kotſebue begon nu eene wandeling op het eiland, hetwelk volmaakt met het ſchoonſte engelſche park overeenkwam. Het is zeer klein, doch ſterk bewoond. Er zijn niet dan vruchtdragende boomen op, zoo als kokos-, bananen- en broodvruchtboomen. Elk inwoner, wier hutten onder deze boomen liggen, heeft zijn klein boschje van boom tot boom met eene koord omſpannen; een maatregel, die bij dit goedaardig volk voldoende is, om hun eigendom te bewaren.

Het ſlechte weder was oorzaak, dat men nu het eiland nog niet verliet. Op den anderen morgen voer men naar een ander eiland. Men bragt Kotſebue en zijnen vriend in eene hut, die hen tegen het ruwe weder beveiligde en alwaar men op zindelijke matten zitten ging. Kotſebue vond hier de oude vrouw weder, die reeds in de boot zijne aandacht tot zich getrokken had. Hij beſpeurde, dat het de moeder van Labadenij was. Zij vattede eene groote genegenheid voor Kotſebue op, noemde hem gedurig Labadenij en ſprak ongemeen veel. Met genoegen ontdekte Kotſebue, dat de inwoners van dit eiland zoo wel in hunne kleeding,

Digitized by Google

ding, als in hunne bedrijven zeer zindelijk zijn. Slechts een enkel walgend gebruik ſtootte hem tegen de borst.

W. Wat was dit, Vader?

V. Ik durf het naauwelijks zeggen. Een jong aardig vrouwtje, tegen over Kotſebue zittende, legde het hoofd haars mans op haren ſchoot, om hem van ongedierte te reinigen. Al wat zij ving, werd terſtond dood gebeten en ingeſlokt.

A. Foei!

V. Ja! 'doch dit waren nu wilden; maar zoudt gij wel kunnen gelooven, dat zoo iets ook bij beſchaafde volken plaats had?

W. Wel neen, Vader!

V. En echter heeft mij een geloofwaardig man verzekerd, dat zulks bij het gemeen in Spanje zeer gewoon is; dat hij in meer dan eene plaats, waar hij geweest is, de vrouwen of meisjes op de ſtoep zag zitten en de mannen of minnaars, met het hoofd op den ſchoot liggende, heeft zien reinigen.

A. Nu, dat is een regt morſig gebruik.

W. Een mooije jagtpartij voor vrouwen!

V. Doch laat ons verder gaan. Voor de hut werd, om het middagmaal klaar te maken, het vuur aangeſtoken. De eilanders gebruiken hiertoe geen ſtaal en vuurſteen, maar zij wrijven een

week stuk hout met een ander puntig gesneden stuk hard hout zoo lang, tot dat zij een kloofje hebben. De, stof die daaruit voorkomt, is de tondel en, wanneer de hitte tot ontvlamming is gekomen, leggen zij er droog gras op en blazen het vuur aan.

J. Dat is toch veel omslag.

V. Eer de kok de spijzen toebereidde, wiesch hij zijne handen; spreidde daarna een matje uit en dischte op zindelijke bladeren smakelijk gekookte visch en gebakken broodvrucht op. Labadenij proefde eerst van elke spijs, deed daarna eene kleine aanspraak, waarvan Kotsebue waarlijk niets verstond, en gaf daarna het teeken, om toe te tasten. Slechts hij, zijne oude moeder en Kotsebue mogten eten; de Schatmeester en nog een ander kregen slechts verlof om zich met de overgebleevene staarten der vischen te verzadigen. — Toen men vervolgens het eiland zoude verlaten, bragten de inwoners zoo veel kokosnoten, dat elk der manschap een tijdlang dagelijks eene noot kreeg.

Nu verlieten zij dit eiland, en voeren, na dat ook Labadenij met zijne boot hen verlaten had, langs de geheele groep van eilanden. Op alle de eilanden zagen zij menschen, die met ingespannen opmerkzaamheid het schip beschouwden.

Digitized by Google

den. Van een eiland, hetwelk *Olot* heet, volgde eene groote boot, waarin veel eilanders waren. Nu gingen zij bij een groot eiland liggen, en tot geluk was dit juist het eiland *Toroua*, waarop Labadenij zijn verblijf hield. De boot, welke gevolgd was, ging digt bij den *Rurik* liggen; de eilanders klommen zonder bedenken op het schip, zoodra men hen aansprak. De stuurman van de boot, een jongman, overreikte onzen Kotsebue eenige vruchten; hiervoor kreeg hij kleine geschenken en nu was de vriendschap gesloten. De jonge man heette Langedju, was opperhoofd van het eiland *Olot* en was hooger in rang, dan Labadenij; want hij was sterker geprikten nog meer opgeschikt, dan deze. Zijn uitzigt was vlug; zijn gedrag bevallig. Hij stelde Kotsebue voor, zijnen naam met hem te verwisselen. Om hem niet te beleedigen, moest hij dit doen; schoon hij wel bang was, dat Labadenij dit zeer kwalijk zoude nemen, hetgeen ook werkelijk het geval was. Labadenij kon naauwelijks zijnen toorn verbergen. Kotsebue stelde hem wel door eenige geschenken tevreden; maar de vriendschap tusschen hem en Langedju was geheel afgebroken.

Kotsebue doorkruiste, aan de zijde van Langedju, het eiland, doch Labadenij liet

zich niet weder zien. Langedju teekende voor Kotsebue de nog onbekende eilanden in het zand, welker getal met het door Lagediak opgegevene overeenkwam. — Hij kwam bijna niet van den *Rurik* af. De Russen kregen hier veel bezoek en bijna allen bragten kokosnoten. — Op den negentienden Februarij des morgens om zes uur verliet de *Rurik* deze plaats, zeilde de groep verder langs en kwam nu aan het grootste eiland, dat *Airick* heet. Het eiland had een buitengewoon aangenaam voorkomen. Men kon het van de plaats, alwaar men voor anker lag, overzien. De oever was met palmboomen digt bezet; vele woningen lagen aldaar verspreid; een groot aantal booten waren onder zeil; verscheidene andere lagen ten anker; vele menschen lieten zich zien; kortom het kwam den Russen voor, als of zij in eene sterk bezochte haven waren. De wilden kwamen met geheele troepen bijeen, om het zoo digt bij liggende groote schip te bekijken. Eenige der Heeren gingen aan land en men zag van het schip duidelijk, hoe vriendelijk zij ontvangen werden. Weldra kwam Chamisso terug en bragt eenen jongeling mede, welke de *Tamon* van het eiland was. Het volk volgde hem op verscheide booten en het bezoek op den *Rurik* was

Digitized by Google

was talrijk. De *Tamon*, vergezeld van eenen ouden man, bezag alles met de grootſte, doch beſcheidene oplettendheid. Zelfs toen hij zag, dat twee der Heeren op het ſchip ſchermden, liet hij zich eene floret geven en toonde zeer veel behendigheid. Met den ouden man, die eene ſoort van Leeraar ſcheen te zijn, mat hij met eene koord de lengte en breedte van het ſchip en bewaarde deze maar zorgvuldig. Des namiddags liet Kotſebue zich met den jongen *Tamon* aan land brengen; het eerſte bezoek werd bij de moeder des *Tamons*, eene reeds bejaarde vrouw, afgelegd. Zij zat voor een welgebouwd huis, omgeven van drie bij uitſtek leelijke ſtaatdames, op eene mat. Kotſebue moest nevens haar gaan zitten; maar hij was niet in ſtaat, een enkel woord uit den mond der koningin te halen. Haar ſtand legde haar den pligt der ſtilzwijgendheid op. Zelfs werden eenige geſchenken, welke haar Kotſebue gaf, met eene enkele buiging van het hoofd aangenomen; de geſchenken zelfs werden niet aangeraakt, maar aan de drie ſtaatdames in bewaring gegeven.

A. Waren deze Dames ook zoo ſtil?

V. Juist het tegendeel; zij babbelden zonder ophouden. Eindelijk, nadat de geſchenken, die Kotſebue zou hebben en welke voornamelijk

Digitized by Google

uit kokosnoten bestonden, onzen vriend voor de voeten gelegd waren, ging de Koningin deftig in haar huis terug en de geheele audientie was afgeloopen.

Nu bragt de *Tamon* onzen vriend in een vrij groot huis, op vier palen staande, alwaar hij een gezelschap van jonge opgeschikte dames aantrof, waarvan de eene, de zuster des *Tamons*, afgezonderd van de anderen zat. Kotsebue moest naast haar plaats nemen en het volk ging om hen heen in eenen kring staan.

A. Ging het hier ook zoo stijf toe?

V. In het minst niet. De Prinses maakte van haar regt, om te mogen spreken, zeer goed gebruik. Zij was telkens blijde als Kotsebue iets in hare taal zeide; zelfs mogt het volk hier vrolijk zijn. Om den tijd nog aangenamer door te brengen, stelde de Prinses een gebarenspel met zang in.

J. Dat zal er ook naar geweest zijn!

V. Twee harer hofdames zetteden zich bij haar neder; de eene sloeg de trommel en de andere viel maar enkele keeren in het gezang van de Prinses in, dat ook niet anders dan een wild geschreeuw was. De naam van Totaboe werd daarin dikwijls herhaald.

A. Dus een loflied op onzen Kotsebue?

V.

Digitized by Google

V. Waarbij echter zijne beſcheidenheid wel. nig in verzoeking kwam: want het jammerſte was, dat hij het gezang niet verſtond. Het gebarenſpel zou juist zoo geheel ſlecht niet geweest zijn, als de Prinſes maar de oogen en de hals zoo niet verdraaid en het ſchuim haar hierbij niet uit den mond gekomen was.

A. Dus een weinig te veel gemaaktheid!

V. Kotſebue vereerde de Prinſes bij het afſcheid een bonte zijden doek en eenige kleinigheden, waarover zij zoo verheugd was, dat zij hem haren eigenen krans van ſchelpen ſchonk. — De hooge broeder en zuster waren nog niet getatoueerd; waarſchijnlijk doet men dit hier later, dan op andere eilanden.

H. Of dat ook braaf zeer doet?

V. Gij zoudt het bezwaarlijk uithouden. Langedju vertelde aan onzen vriend, dat men na deze operatie ſterk opzwol en veel pijn leed. En werkelijk moet de pijn verſchrikkelijk zijn: want de ſtuurman van kapitein Kruſenſtern, een groot ſterk man, viel van zich zelven, toen hij zijnen arm maar een weinigje tatoueren liet.

Kotſebue vond, voor het overige, bij zijne wandeling dit eiland een der ſchoonſte. Men ziet niets dan vruchtboomen en taroplanten.

Den volgenden morgen was de *Rurik* met ſloe-

Digitized by Google

pen omrigd en met gasten opgevuld. Des namiddags kwam ook de Prinses, aan wie Kotsebue nog meer geschenken in de boot zond, dewijl zij zich niet op het schip waagde — Op denzelfden dag vertoonde zich in het westen eene groote boot, waarop men twee en twintig menschen, mannen en vrouwen, telde. De geheele inrigting deed vermoeden, dat dezelve reeds eene lange reis gedaan had. Toen zij nader kwam, trad het opperhoofd van het eiland *Kawen*, Labeleoa, een man van eene buitengewone lengte, aan boord; hij overreikte aan onzen vriend een rol *mogan*; hij sprak veel en gaf ook den raad, naar *A-ur* te zeilen, alwaar zich de Tamon van *Kawen* bevond.

Op den *Rurik* waren zoo veel menschen bij elkander, dat zij vrij vermetel werden. Veeltijds moesten de Russen aan de overdrevene vrijpostigheid hunner gasten een einde maken, en dat konden zij het best doen, wanneer de Wilden geloofden, dat de Russen bovenaardsche wezens waren. De Wilden zouden anders alles medegenomen hebben. Iets, hetwelk dezen avond gebeurde, versterkte de eilanders in hunne meening.

W. En dat was?

V. Het was reeds donker en de afgezondene boot

Digitized by Google

boot nog niet terug, toen de onderofficier van het land riep, dat hij eenen matroos vermiste. De Wilden hadden zich nooit gewapend vertoond, en Kotsebue had, om hen geen wantrouwen in te boezemen, ook zijne manschap ongewapend aan land gezonden. Hierover deed Kotsebue zich nu de bitterste verwijtingen. Er werd eene gewapende sloep aan land gezonden; Kotsebue liet een kanon losschen en te gelijk eenen vuurpijl opgaan, en deze voor de Wilden schrikbarende verschijning deed de gewenschte uitwerking. Over het geheele eiland ontstond een vreesselijk gehuil, dat meer dan een kwartier uurs duurde, en ondertusschen kwamen de booten geheel in het donker aan. De vermiste matroos had zich een weinig te veel te goed gedaan, en was in eenen diepen slaap gevallen.

Op den volgenden dag durfde geen eilander meer aan het schip komen, voor dat eenige der officieren en geleerden aan land kwamen. Men had gevraagd, wat de zware slag en de blikscm beduid had, en toen men den eilanderen zeide, dat Kotsebue bij die gelegenheid een bezoek in den hemel afgelegd had, werd zijn aanzien daardoor verbazend groot. De Wilden waren ten uiterste beschciden.

Daar nu Kotsebue den volgenden morgen het

het eiland wilde verlaten, zoo legde hij nog eerst eenige bezoeken af, en werd overal met uitſtekende achting behandeld. Bij de oude Koningin kon hij niet komen: want twee met pieken gewapende ſchildwachten beletteden hem den toegang. De Prinſes en eenige voornamen kon hij geſchenken brengen. Labeleoa gaf nog een concert tot afſcheid.

W. Dit zal mooi geweest zijn?

V. Drie mannen en drie vrouwen zetteden zich in eenen halven kring neder; twee trommelſlagers zaten voor hen; met vreesſelijke gebaren zongen zij de woorden Totaboe, *atdára*, *mull!* en wezen dan altijd op Kotſebue.

H. Het gezang kan ik wel vertalen: Kotſebue, *goed vriend*, *ijzer*.

V. Juist; het is maar jammer, dat uw Hollandsch even zoo verſtaanbaar is, als de taal der eilanders.

Op den volgenden dag ligtte men in de morgenſchemering het anker en zettede koers naar het eiland *Olot*, dewijl Kotſebue aan Langedju beloofd had, hem aldaar te bezoeken; Labeleoa, die de Ruſſen tot naar *A-ur* wilde verzellen, zeilde met hen af; doch ſloeg weldra den weg naar het eiland *Kawen* in, toen hij de

Digitized by Google

de Russen naar *Olot* zag zeilen. Om tien uren kwamen zij aldaar aan. Naauwelijks waren zij in dit oord gekomen, of Langedju kwam, verblijd dat Kotsebue hem bezocht, zijne gasten te gemoet; kort daarna verscheen ook het Opperhoofd van het eiland *Torua*.

A. Was dit niet die, die zoo boos op Langedju werd, omdat hij den naam van Kotsebue aangenomen had?' Hoe heet hij ook?

H. Labadenij heette hij; en juist deze was het.

V. Regt zoo. Kotsebue had het genoegen, hen beiden weder te verzoenen. Nu voer hij met eenigen aan land, dat hij zeer goed bebouwd vond, Chamisso deelde eenige zaden uit, en onderrigtte de eilanders, hoe zij er mede moesten omgaan. Uit dankbaarheid hierover ontstalen zij hem zijn mes; doch hij kreeg het weder, dewijl hij er zoo ernstig op aandrong. Nadat men lang het eiland doorgekruist had, bragt Langedju zijne nieuwe vrienden in zijne hut, om hen te onthalen. Tegen den avond voer Kotsebue naar boord terug, nadat hij aan Langedju en Labadenij eenige nuttige werktuigen geschonken had. Den volgenden morgen was men alweder onder zeil; men volgde de onderrigting der eilanders en te ne-

Digitized by Google

negen uur was men reeds door den doortogt bij *Kawen*, eene groep van eilanden welke Kotſebue den naam *Araktſchejeff* gaf, heengeraakt, toen men alweder eene groep eilanden ontdekte. De weg langs dezelve was gevaarlijk, echter werd dezelve afgelegd en te vijf ure wierp men het anker uit bij het eiland, hetwelk het uiterſte der groep is, en *A-ur* genaamd wordt. Naauwelijks had men het anker laten vallen, als vier groote booten van *A-ur* afgingen en bij den *Rurik* kwamen. Men riep hun toe: zij kwamen nader, de Indianen beklommen het ſchip. Alles, wat zij zagen, verwekte bij hen verwondering. De kennisſen, welke Kotſebue in *Otdia* en *Kawen* onder deze wilden gemaakt had, werden bij hunne namen opgenoemd en dit vermeerderde het vertrouwen. Nu eerst waagden twee getatoueerde Opperhoofden het, aan boord te komen.

Onder de wilden trokken twee mannen bijzonder de aandacht van Kotſebue en de overige Ruſſen; men kon het hun aanzien, dat zij van een geheel ander volk zijn moesten; daar zij geheel anders getatoueerd waren en, zoo als Chamiſſo opmerkte, eene geheel andere taal ſpraken. Men vraagde hun, of zij inboorlingen waren? zij zeiden neen; en verhaalden eene lan-

ge

ge geſchiedenis in hunne taal, doch waarvan de Ruſſen géen woord verſtonden. In een der beide vreemdelingen, een man van dertig jaren, middelmatige grootte en aangenaam voorkomen, had Kotſebue ongemeen behagen; hij gaf hem, nadat hij de *Tamons* beſchonken had, een paar ſtukjes ijzer, die hij wel met dank, maar niet met die blijdſchap ontving, zoo als de andere Wilden. Hij hield zich bijzonder digt bij Kotſebue, en toen de zon onderging en de gasten het ſchip wilden verlaten, nam hij Kotſebue ter zijde en gaf, tot zijne grootſte verwondering, den wensch te kennen, om bij hem te blijven en hem nooit te verlaten. Kotſebue, welke geloofde, dat de vreemdeling het op zijn hoogst eenen dag op het ſchip zoude uithouden, verwonderde zich over het vertrouwen dat de vreemdeling jegens hem blijken liet, en hield hem bij zich.

Naauwelijks had Cadu. —

J. Cadu? Cadu? zoo heet immers een der afgeteekende Wilden, die wij in het groote boek gezien hebben.

V. Juist, die is het ook. Naauwelijks had Cadu dit verlof van Kotſebue bekomen, of hij vloog naar zijne medgezellen, die op hem wachtten, en verklaarde hun, dat hij van nu af

op

Digitized by Google

op het ſchip bleef, en verdeelde het ontvangen ijzer. De verbazing op de booten ging alle beſchrijving te boven; vergeefs zochten zijne makkers hem in zijn beſluit te doen wankelen; hij was onbewegelijk. Eindelijk kwam nog zijn vriend Edock terug, ſprak lang en ernſtig met hem, en wilde, toen alle overreding niets hielp, hem met geweld voortſlepen. Maar toen gebruikte Cadu het regt van den ſterkeren; hij ſliet zijnen vriend van zich af, en de booten roeiden weg.

A. Zonderling beſluit!

V. Kotſebue, voor wien dat alles onverklaarbaar was, kwam op het denkbeeld, dat de Wilde misſchien des nachts ſtelen en dan het ſchip heimelijk wilde verlaten.

J. Dat was ook juist niet geheel onwaarſchijnlijk.

V. Hij liet daarom de wachten bij nacht verdubbelen en voor den vreemden eene ſlaapplaats bij de zijne op het half dek, alwaar hij om de hitte ſliep, gereed maken. Cadu voelde zich zeer vereerd, eene plaats naast den *Tamon* van het ſchip te hebben; maar hij bleef ſtil, welke moeite men zich ook gaf, om hem te verſtrooijen; hij at, wat men hem voorzettede, en legde zich wanhevreden neder.

A.

Digitized by Google

A. Wie was hij dan eigenlijk?

V. Hij was op de *Caroline* eilanden, waarvan de Europeanen nog niet veel weten, en wel op het eiland *Ulla* geboren. Eens verliet hij met zijnen vriend Edock en twee andere Wilden met eene zeilboot zijn geboorte eiland, om op een afgelegen eiland te gaan visschen. Er ontstond een hevige storm. De ongelukkigen konden het zwakke vaartuig ter naauwer nood boven water houden en durfden er in het geheel niet aan denken, om het om te keeren. De storm dreef hen in de groote of stille zuidzee. Acht maanden dwaalden de ongelukkigen rond, zonder land te ontdekken; hunne vischvangst was gering en in den beklagelijksten toestand kwamen zij eindelijk, zonder te weten waar zij waren, op het eiland *A-ur*. Hunne tijdrekening bepaalden zij naar de nieuwe maan, wanneer zij telkens in een koord, dat zij daartoe hielden, eenen knoop legden. Daar de zee rijk aan visch is, en zij tot den vangst toereikend waren uitgerust, zoo leden zij minder honger, dan dorst; want alhoewel zij de minste regenbui niet lieten voorbij gaan zonder een' kleinen voorraad van water op te zamelen, zoo leden zij echter dikwijls veel gebrek aan zoet water. Cadu, die zeer goed onder water kon duiken, moest menig-

werf met de ſchel van eene kokosnoot, die maar eene kleine opening had, in de diepte der zee, alwaar het water zoo zout niet is, nederdalen; maar alhoewel dit ook den dorst voor een oogenblik ſtilde, zoo maakte het, zeer waarſchijnlijk, dat zij geheel en al verzwakten. Toen zij het eiland *A-ur* in het oog kregen, werden zij hierover niet eens blijde: want alle gevoel was bij hen reeds uitgedoofd. Hunne zeilen waren reeds lang verſleten, de boot was aan wind en baren prijs gegeven, en zij verwachtten gerust den laatſten oogenblik van hun leven, toen de bewoners van *A-ur* hen met verſcheidene booten te hulp ſnelden, en hen bijna dood aan land bragten. Maar hier was juist geen *Tamon* tegenwoordig; de ijzeren gereedſchappen, welke de ongelukkigen nog bezaten, verblindden hunne redders. Zij wilden hen juist doodſlaan, om zich van het ijzer meester te maken, toen Tigedien, de *Tamon* van het eiland, nog te regter tijd verſcheen, en hun leven redde. Toen Cadu daarna aan den redder van zijn leven zijnen geheelen rijkdom aanbood, was deze grootmoedig genoeg, daarvoor te bedanken. Slechts eene nietswaardige kleinigheid nam hij aan, en hij ſtelde de doodſtraf voor den eerſten, die durfde ondernemen den vreemdelingen in het minst te beleedigen.

Ca-

Digitized by Google

Cadu ging met zijne gezellen in de woning van Tigedien, die vaderlijk voor hen zorgde en om zijn natuurlijk verſtand en zijn goed hart eene buitengewone toegenegenheid voor hem opvattede.

A. Dat is mooi gedaan van dien Wilde!

J. Het verhaal is bijna ongeloofelijk.

A. Het bewijst, wat den mensch al kan overkomen en wat men in ſtaat is, door te ſtaan. Hoe lang was Cadu dan wel op dit eiland geweest?

V. Bijna vier jaren. Toen de *Rurik* bij het eiland aankwam, was Cadu juist in het bosch aan het werk. IJlings werd hij geroepen: want de bewoners van het eiland dachten, dat een man, die zoo ver gereisd had, als Cadu, en die zoo veel verſtand had, hier gemakkelijk eene juiste verklaring van de onverwachte verſchijning van zulk een wezen, als een ſchip was, zoude kunnen geven.

W. Hadden zij nog nooit een ſchip gezien?

V. Nog nooit. Cadu had hun dikwijls van ſchepen verteld, die in zijne afwezendheid op het eiland *Ulla* geweest waren, en waarvan hij gehoord had. Hij wist zelfs twee menſchen te noemen, Louis en Marmol, die van een groot eiland, *Brittanje*, gekomen waren; en hierdoor begreep hij uit de beſchrijving terſtond,

 dat

dat het een ſchip was. Zeer ingenomen voor de Europeanen, ſtelde hij den eilanders voor, aan boord te gaan, hetwelk zij in den beginne weigerden, dewijl, volgens geruchten, de blanken de zwarten opvraten. Van waar dit ſprookje kwam, was voor de Ruſſen een raadſel: want behalve een oud vertelſeltje, dat voor onheugelijke tijden een groot ſchip *Kawen* voorbij gezeild was, hadden zij volſtrekt geen begrip van Europeſche ſchepen en wisten dus niets, dan hetgene Cadu hun daarvan gezegd had. Alleen de belofte, van ijzer van hen in te ruilen, bewoog hen, om hem aan boord te vergezellen. En hier bleef hij voort bij Kotſebue.

A. En hoe was zijn gedrag hier?

V. Kotſebue geeft ons een zeer gunſtig tafereel van zijn gedrag en prijst zijn gevoel voor het ware en ſchoone. De nieuwe betrekking, waarin hij zich bevond, was niet gemakkelijk; hij, een gemeen man, werd zonder bedenken onder de, in magt en rijkdommen zoo zeer overtreffende, blanken als een edelman van dit volk aangezien en de matrozen dienden hem even als hunne bevelhebbers. Maakte Cadu eens een' lompen ſtreek, hij wist dit ſpoedig weder goed te maken. Toen, kort na zijne aanneming onder de Ruſſen, eenige opperhoofden der eilanden aan-

boord

Digitized by Google

boord kwamen, verſtoutte hij zich eene deftige en ernſtige houding aan te nemen en zich trotſch aan te ſtellen. De voorname eilanders lachten hem uit. Hij gevoelde, deze beſpotting verdiend te hebben, en nam nooit weder eene trotſche houding aan. Eens wilde hij den gang en de houding der Officieren nabootſen; men lachte daarom en hij deed het niet weder. Een andermaal gelastte hij den Oppaſſer hem een glas water te brengen, dan deze nam hem ſtilzwijgend bij den arm, bragt hem bij het watervat en gaf hem de mok (beker) in de hand, waaruit de andere dronken. Hij verſtond deze les en paste wel op, nooit weder te gebieden.

A. Inderdaad dit was de beste wijze van onderrigt.

V. Hij leerde allengskens het gebruik van ſterke dranken, als brandewijn, rum en dergelijke kennen, en had zich eenige malen door de matrozen brandewijn laten geven. Doch eens kreeg een matroos ſlagen. Cadu zag het en vroeg naar de reden. Men zeide hem, dat deze in het geheim Vuur, zoo noemde hij den brandewijn, gedronken had, en nooit dronk hij denzelven weder.

J. Waarlijk een goed mensch.

Digitized by Google

V. Hij had veel verſtand, geest en goedaardigheid, waardoor elk, die hem leerde kennen, hem lief kreeg. Zijne geringſte fout was eene zekere traagheid; zingen en ſlapen waren zijne hoofdbezigheden. Zijne gezangen waren tevens het boek zijner geſchiedenis, doch waarbij hem zijn geheugen dikwerf ontrouw werd. De vele nieuwe voorwerpen, die hij zag, wischten allengskens de vroegere indrukken zijner jeugd uit. Hij was zeer goedhartig, gaf gaarne voor elke beleefdheid een geſchenk, en toonde bijzonder deze medelijdende goedhartigheid, toen hij op het arme eiland *Unalaschka* de ongelukkige inwoners in een land zonder boomen zag. Hier wilde hij de Ruſſen dwingen, om kokosnoten te planten, en bood zijnen eigenen voorraad geheel daartoe aan.

A. Die zullen daar mooi opgekomen zijn!

V. Bij dat alles was hij bijzonder oplettend en nieuwsgierig. Het Rundvee op *Unalaschka* herinnerde hem, dat hij dergelijke dieren eens op de *Pelew eilanden* gezien had, en nu liep hij het dagelijks op de weide na, om het te beſchouwen. Doch nergens vond hij meer vermaak in, dan in het gezigt der menigte van zeeleeuwen en zeebeeren op de *Georges eilanden*.

Twee

Digitized by Google

Twee trekken waren bijzonder diep in zijn hart en karakter geworteld.

J. Goede trekken, die hem eer aandoen?

V. Ja! Hij had een' afkeer van bloedvergieten, doch bezat daarbij veel moed. Op de borst had hij vele lidteekens van de wonden, die hij bij het verdedigen der eilanden *Radack*, alwaar hij woonde, bekomen had. Toen de Russen zich tot het doen der landing op het eiland *St. Laurens* toerustten, en bij het aandoen der wapens, hem zeiden, dat dit alleen was om, in geval van nood, zich tegen een onbekend volk te verdedigen, begeerde hij eene fabel, om met de Russen te kunnen mededoen. Een tweede schoone trek in zijn karakter was schaamte en een teeder gevoel voor al wat betamelijk was. Nooit hoorde men een onhebbelijk woord uit zijnen mond; nooit deed hij iets, dat tegen de goede zeden streed: ernstig en met den grootsten afkeer sprak hij over de zedeloosheid op de *Pelew eilanden*.

A. Waar bleef hij dan eindelijk?

V. Na menige reis, en na het bezoek op menig eiland, waarop Cadu geplant en gezaaid had, kwam men naar *Otdia*, een eiland, hetwelk mede tot de *Radacks eilanden* behoorde, op een

Digitized by Google

van welke, *A-ur*, de Rusſen Cadu gevonden hadden. Hier legde hij tuinen aan, en dewijl de Rusſen aldaar bekend waren, ontving men hen als vrienden. De inwoners zongen liederen, die op de Rusſen gemaakt waren en waarin hunne namen voorkwamen. Cadu vertelde hun de geſchiedenis zijner reizen en deelde geſchenken uit. Toen des anderen daags de boot weder vertrekken zou, verklaarde Cadu, dat hij hier op *Otdia* bleef en met den *Rurik* niet verder gaan wilde. Hij wilde, zeide hij, hier de opzigter der aangelegde beplantingen zijn, die zonder hem ſpoedig toch weder zouden verwaarloosd worden, en wilde alzoo, in het algemeen, de welvaart van dit eiland bevorderen. Van Kotſebue verzocht hij eene ſpade en andere nuttige gereedſchappen, welke hij voor een elk verbergen en verdedigen wilde. Daarna wilde hij uit *A-ur* zijnen landsman en zijne dochter laten komen.

A. Had hij dan een huisgezin?

V. Ja. Hij had twee vrouwen en eene dochter. Hij werd gewaar, dat de laatſte dag en nacht naar hem verlangde, dat zij onophoudelijk om hem ſchreide en niet wilde ſlapen. Zijne vrouwen hadden andere mannen genomen; doch zijn

Digitized by Google

zijn kind deed hem ten ſterkſte aan. Naauwe-lijks was zijn voornemen op het ſchip bekend, of elk was bezig, hem uit zijn voorraad iets nuttigs te geven. Hij was misſchien op dezen oogenblik de rijkſte man; dan ook hier toonde hij nog zijne dankbaarheid, daar hij aan den matroos, zijnen oppaſſer, zijne winterkleeding wilde geven, die deze echter niet aannam. De kortheid des tijds gedoogde niet hem een getuigſchrift te geven; eene koperen plaat, met den naam des ſchips daarop, werd echter aan eenen kokosboom geſpijkerd. Kotſebue ſtelde hem nu aan de vergaderde eilanders voor; de plantaadjen werden hem aanbevolen; men beloofde nog eens weder naar *Otdia* te zullen komen en des nachts werden twee kanonſchoten gedaan en een vuurpijl afgeſtoken. Des anderen morgens, toen de *Rurik* het anker ligtte, ſtond Cadu aan ſtrand, door alle eilanders omringd.

J. Misſchien heeft dit eiland in het vervolg zeer veel goed van hem genoten.

A. En menig zeeman zal hem hog hartelijk danken, als hij hier eene pleisterplaats vindt.

V. Zeker; zoo veel nu van de geſchiedenis van Cadu. Nu verder op reis.

M. Waarmede wij toch tot morgen zullen

wachten: want het is digter bij twaalven, dan gij wel denkt.

V. Dat is waar. Ik voel van avond, dat ik u in lang niets verteld heb; ik ben meer vermoeid, dan anders.

H. Dan moest dit maar in de gewoonte blijven.

V. Zeer gaarne; zoodra gij of een van u in staat zijt mijne werkzaamheden over te nemen.

TIEN-

TIENDE GESPREK.

Cadu en zijne geſchiedenis waren den geheelen dag het onderwerp der geſprekken der kinderen geweest. Zij bragten zich alles te binnen, wat de Vader hun over het lot van dezen man gezegd had; zij ſtelden zich de ijſſelijkheid van hetzelve voor en ſidderden bij de gedachten, meer dan een half jaar op de woeste zee om te zwerven en op zulk eene reis van alle noodwendige behoeften ontbloot te zijn. Met deelneming bezagen zij het afbeeldſel van Cadu, toen de vader binnen kwam.

„Zoo, beziet gij het beeld van dezen man?" zeide hij; „ja hij is ook wel merkwaardig door zijne buitengewone lotgevallen. Als men hem die eens vooruitgezegd had!"

A. Het is maar goed, dat hij niet wist, wat hem boven het hoofd hing.

V. Zoo als zulks in het algemeen voor elk mensch is. Doch laat ons nu onze reis vervolgen: waar hebben wij Kotſebue ook gelaten, Willem?

W. Op het eiland *A-ur*, alwaar hij Cadu leerde kennen.

V. Juist. Van Cadu zullen wij nog menig-

maal

maal gelegenheid hebben te ſpreken. Kotſebue maakte aan de eilanders bekend, dat hij des anderen daags, des morgens vroeg, naar een ander eiland, *Stabual*, wilde heen zeilen, en dit gebeurde ook. Men kwam hier aan; het eiland had een ſchoon aanzien. Vijf booten, die van het eiland *Aour* gevolgd waren, en waarin de Tamons Tiuraur, Lebeuliet en Tigedien, de weldoener van Cadu, zich bevonden, kwamen aan boord van het ſchip, hetwelk zij gevolgd waren. Cadu, welke men een rood voorſchoot en eenen gelen mantel geſchonken had, wandelde trotsch op zijn gewaad op het dek rond.

J. Een ſchoone ſmaak! bij dit gezigt een gele mantel en een rood voorſchoot.

V. Hij brak weinig zijn hoofd met zijne kameraads, die altijd Cadu! Cadu! riepen, maar ſtapte hoogmoedig voort en wist zich altijd zoo te draaijen, dat zijn opſchik in de oogen vallen moest.

Kotſebue vernam, dat er drie Tamons in de booten waren, en nu moest Cadu deze verzoeken aan boord te komen. Hij vond zich met dezen last zeer vereerd; hij gedroeg zich zeer deftig en bragt, na eene kleine aanſpraak, eerſtelijk Tigedien op het dek. Deze oude man,

wiens

wiens baard en haren ſneeuw wit waren, had een zeer eerwaardig voorkomen. Terwijl Kotſebue met hem ſprak, noodigde Cadu de beide anderen op het dek. Om zich een aanzien te geven, bragt hij zijne gasten overal in het ſchip rond; hij verklaarde hun overal de wonderlijke dingen, die zij zagen, en wist zich te houden, als of hij van alles verſtand had. Over kleinigheden ſprak hij bijzonder veel.

A. Ik kan hem, dunkt mij, zoo geheel voorſtellen!

V. Een matroos nam een ſnuifje. Zij, die Cadu vergezelden, zagen dit en vraagden hem daarna, doch ongelukkig had hij zulks ook nog nooit gezien; ondertusſchen bragt hem dit in geene verlegenheid, hij nam de doos en vertelde hun zeker veel merkwaardigs: want zij luisterden opmerkzaam toe. Maar toen hij, om hen de zaak, waarvan hij zelf geen verſtand had, regt duidelijk te maken, ook een ſnuifje nam, wierp hij de doos van zich en begon overluid te ſchreeuwen en hevig te niezen.

H. Zoo moest gij varen, mijnheer Cadu!

V. Om te doen begrijpen, waartoe de kanonnen dienen, zeide hij: „Als de eilanders van „de blanken iets ſtelen, dan roeijen zij, door „deze werktuigen, al de boomen op de eilan„den uit."

A.

Digitized by Google

A. Hij had zoo geheel geen ongelijk.

V. Waarſchijnlijk had zijn vaderland dit bij ondervinding. — De Tamons poogden hem weder mede naar land te nemen; maar Cadu ſchuddede het hoofd en zeide tot Kotſebue: „ik blijf bij u!" — Nu ontdekte men, dat er nog een Tamon was, Lamarij genaamd, onder wiens gebied de groepen eilanden van *A-ur* tot aan *Bigar* ſtaan. Doch hij was op reis gegaan, om eene krijgsmagt tegen de vijandelijke eilanden van *Mediuro* bijeen te brengen, welkers inwoners de eilanden *A-ur* en *Kawen* geplunderd hadden. Cadu ging met de Tamons naar het eiland en Kotſebue werd, bij zijn bezoek op het eiland, door een ſchoon tooneel verrast.

J. Waarmede gij ons toch ook bekend zult maken?

V. Kotſebue kwam op zijne wandeling aan de woning van het opperhoofd Lebeuliet. Hier ſtond Cadu midden in eenen grooten kring van mannen en vrouwen, die om zijne nieuwe dragt bijeen gekomen waren; maar hoe verwonderde zich Kotſebue, toen hij hem eene redevoering zag houden, waarbij de toehoorders bijna in tranen zwommen, en men duidelijk beſpeurde, dat hij zich zelven geweld aandeed, om zijne ei-

Digitized by Google

eigene aandoening te verbergen. Toen Tigedien daarna begon te ſpreken, ſtortte Cadu heete tranen. Al het volk was bewogen en eene hartelijke omhelzing van Cadu en Tigedien beſloot het aandoenlijk tooneel. Cadu volgde nu aan boord.

Kotſebue wilde aan den oorlog geen deel nemen, alhoewel hij aan de eilanders verſcheidene pieken en andere wapens gaf, bij wier bezit zij meenden geheel onoverwinnelijk te zijn.

Men ligtte den volgenden dag reeds vroeg het anker, om *A-ur* te verlaten, en na eenige dagen kwam men aan de groep eilanden *Ailu*. Bij het eerſte eiland kwam men aan. Hier zag men vele kolommen van rook opgaan, en eene menigte menſchen vertoonden zich aan het ſtrand. Twee booten kwamen zoo nabij, dat men met de eilanders konde ſpreken. Cadu vond onder hen wel oude kennisſen, doch desniettegenſtaande kwam geen hunner aan boord. Nu vroeg Cadu naar de verder liggende eilanden, de Wilden wezen den Ruſſen eenen doortogt aan, en weldra kende men de geheele groep eilanden. Des nachts was door den vloed het ſchip eenige mijlen ver uit den koers gedreven, echter bereikte men den doortogt, door welken het binnenzeilen in de groep van eilanden bijna onmogelijk ſcheen te zijn.

Digitized by Google

zijn. De Luitenant Schischmareff werd met de boot afgezonden, om het vaarwater te peilen. Hij kwam met de beste tijding terug en nu stevende men naar de eilanden. Drie booten naderden het schip, en Cadu, die nu een matrozen pakje aan had, plaatste zich zoo op het dek, dat de eilanders hem konden zien. Hij riep hen toe, dat hij Cadu was, en, na een lang gesprek, waagden het de vreemdelingen aan boord te komen. Nadat zij hier de kleeding van hunnen ouden kennis genoeg betast en beschouwd hadden, verklaarde hij hun al het merkwaardige, dat zij hier zagen, en toen was het natuurlijk, dat de Wilden hem voor eenen voornamen Tamon aanzagen. Daarna voer hij met hen naar het land; hij nam zonder pligtple. gingen de voornaamste plaats in de sloep en de eilanders droegen hem onder gejuich op hunne schouderen aan land; eenen dienst, die hij met eenige oude ijzeren spijkers beloonde. Aan land gekomen zijnde, vertelde hij met veel deftigheid zijne lotgevallen. Kotsebue voer met den geleerde des namiddags ook aan wal. De eilanden waren nog maar weinige jaren bewoond; er lag weinig aarde op de klippen, de broodboom was er nog in het geheel niet bekend en andere vruchten waren er ook zeer schaarsch.

De

Digitized by Google

De Pandanusboom, die op andere eilanden zoo menigvuldig groeit, moest hier met veel voorzigtigheid geplant worden. Hoenders, die met touwen, zoo als bij ons de hulhonden, aan de hutten vast gebonden werden, zijn er menigvuldiger; hun vleesch wordt weinig gegeten, maar des te meer worden hunne vederen tot opschik gebezigd.

Op den volgenden dag zettede men den koers naar het eiland *Capeniür*, waar men des avonds aankwam. Hier vond men eene hooge en veilige reede, en Kotsebue besloot hier eenige dagen te blijven, om zeilen en touwen te herstellen, naardien de *Rurik* nu spoedig in den onstuimigen Oceaan zoude komen, alwaar men vele stormen in dit jaargetijde te gemoet zag. Naauwelijks was het anker gevallen, of een inwoner, Langemui, welke daags te voren de tegenwoordigheid van Cadu was gewaar geworden, kwam op het schip en legde eenige kokosnoten aan de voeten van Kotsebue. Hij was een grijsaard van ten minste tachtig jaren, zeer mager, maar vlug van geest en met een goed voorkomen. Kotsebue gaf hem vele geschenken, waarvoor hij onzen vriend op zijn eiland noodigde, alwaar Kotsebue henen voer en van al de bewoners zeer vriendelijk ontvan-

Digitized by Google

gen werd. Cadu verzelde hem en verhaalde den eilanderen veel van het schip. Kotsebue bemerkte op de armen van Langemui vele naden, en op de vraag, waar hij deze bekomen had? wees de oude naar het westen en verhaalde, dat hij, voor eenen geruimen tijd, de inwoners van *Ralick* had bezocht en dat deze hem de wonden hadden toegebragt; bij welk verhaal hij zoo driftig werd, dat hij eene piek greep en die met de woorden: *Mani Mamuan Ralick!* op vijftien passen afstand en met zulk een kracht in eenen boom wierp, dat de piek er in steken bleef.

W. Wat beduidde dat dan?

V. „*De man van Ralick doodslaan!*" — Eerst eenigen tijd daarna bedaarde de oude en nu vroeg Kotsebue, met hulp van Cadu, wat hij eigenlijk door *Ralick* verstond? — Hij ontwaarde, dat de oude de, bij de Russen reeds bekende, keten van eilanden, van het noordelijk liggend *Bigar* tot aan het zuidelijk liggend *Mille*, *Radack* noemde, eene benaming, die Kotsebue ook behouden heeft; daarentegen loopt westwaarts van de keten *Radack* eene andere keten eilanden, die uit negen groote groepen en uit drie enkele, alle sterk bevolkte eilanden bestaat, en deze wordt *Ralick* genoemd. Lange-

gemui verklaarde Kotsebue het geheel en al, terwijl hij op eene uitgespreide mat, door middel van kleine steentjes, de keten *Radack* teekende, eene teekening, welke Kotsebue ten uitersten naauwkeurig vond. Daarna schetste hij ook, op welke wijze men naar de groep *Ralick* konde komen. Een kleine steen in zijn hand verbeelde de sloep; hij zeilde met deze bij zons opgang van *Ailu* af, bereikte des middags het eiland *Temo* en vandaar de groep eilanden *Legiep*. Van deze ging hij den volgenden morgen weder onder zeil, nam zijnen koers westelijk, was twee dagen en twee nachten onderweg en kwam toen op de *Cwadeken*, welke tot de keten *Ralick* behoorde. Op deze wijze teekende hij alles zeer naauwkeurig. In dien tijd, waarin de oude gewond was, waren de inwoners der beide ketens van eilanden in oorlog; thans zijn zij vrienden. Merkwaardig was het voor Kotsebue, van Langemui te vernemen, dat een zeer geruimen tijd geleden een schip met blanken op *Otdia* geweest was, waarvan zij ijzer hadden ingeruild, en dat men ook aan de noordelijke groep *Begini* een groot schip had zien voorbij zeilen. Men ziet daaruit, dat de keten *Radack*, behalve een paar groepen eilanden, geheel onbekend is en meent dus, dat de keten

Ralick voor de, nog zoo weinig bekende, groep der *Mulgraves eilanden* kan gehouden worden.

H. Dien naam heb ik nog niet gehoord.

A. En ook zeker nog niet gezien? Ziet eens hier; op de kaart bij de *Marshalls eilanden* ſtaat duidelijk de naam bij eene groep eilanden, vijf graden benoorden de linie, tuſſchen *Azië* en *Amerika*, midden in de ſtille zee.

V. Zeer juist; zij werden in 1788 ontdekt. Van het eiland *Capeniür*, waarop Kotſebue nu was, valt weinig te zeggen. Het is klein, niet veel bebouwd en ſlecht bevolkt. Kotſebue ontdekte hier een aantal waterputten, en daar hij een' van dezelve tot het waſſchen van het linnen zeer geſchikt bevond, zoo moesten dagelijks eenige matrozen aan den wal, om te waſſchen.

J. Dat zal een mooije wasch geweest zijn!

V. Waarom? Het was hier noodig, dewijl men niet wist, of men van hier tot *Unalaschka* wel weder zulk eene gelegenheid zoude hebben. De gedienſtigheid der eilanders ging zoo verre, dat zij de matrozen hielpen waſſchen. Doch Cadu, wien men zijn eigen goed in bewaring gegeven had, wilde het niet overgeven, maar moest het zelf waſſchen. Kotſebue bezocht op dit eiland een opperhoofd, dat meer dan hon-

Digitized by Google

honderd jaren ſcheen oud te zijn. Sneeuwwit wollig haar bedekte hoofd en kin; het magere gerimpelde ligchaam geleek naauwelijks meer naar dat van een' mensch, en echter genoot die grijsaard het voorregt van alle deze gelukkige eilanders: want zijne verſtandelijke vermogens waren opgeruimd en ſterk.

Den volgenden morgen kon men, doordien het ontzettend begon te regenen, geen ſcheepswerk beginnen; de eerſte ſchoone dag werd gebezigd, om het verzuim in te halen, hetgeen zeer noodzakelijk was. Want men was bang voor eenen orkaan, die in die ſtreken niet zeldzaam zijn, en de kokos- en broodboomen uit den grond rukken. De Wilden zijn voor dezelven zeer bevreesd, dewijl zij gewoonlijk om den tijd waaijen, waarin deze vruchten rijp zijn.

's Anderen daags bragt Langemui eenen jongen Tamon van het eiland *Miadi* aan boord, een eiland, hetwelk, volgens zijne opgave, in het oosten moest liggen en hetwelk ongetwijfeld het door Kotſebue ontdekte *Nieuwejaars eiland* was; het jonge opperhoofd deed dit bezoek met niet veel genoegen.

A. Hoe zoo?

V. Voor eenige dagen was hij op de kust van het eiland, waar hij woonde, met een

klein ligt schuitje gaan visschen, zijnde dat eiland meer dan vijftig mijlen van *Capeniur*, alwaar Kotsebue nu was, afgelegen; de storm overvalt hem, drijft hem eenige dagen met zijn vaartuigje op de onafmetelijke zee voort en werpt hem daarna op deze groep van eilanden. De vurige jongman was over zijn geheele lijf sterk geprikt; dus van eene voorname afkomst. Zijn gedrag was bescheiden en zijne nieuwsgierigheid kende geene palen. Toen Kotsebue hem vroeg: hoe dat hij weder naar huis dacht te komen? zeide hij, dat hij Lamarij, die aldaar krijgstroepen verzamelde, wilde opwachten, om met hem mede te gaan.

In het algemeen bespeurde Kotsebue, dat de Wilden van deze streek er niet veel van weten, om met hunne ligte bootjes eenen weg van vijftig en meer mijlen af te leggen. Zij hebben gedurende den nacht geenen anderen wegwijzer dan de sterren, daar zij hunnen koers naar rigten.

Men verliet dit eiland met het krieken van den dag, met rijke geschenken van den ouden vriendelijken Langemui, die na het vertrek van den *Rurik* nog lang op zijne sloep stond en met beide handen de afreizende zijn vaarwel toewenkte. Nu kwam men bij het eiland, alwaar Kotsebue bleef, om Lamarij te spreken.

Digitized by Google

ken. Weldra verſcheen hij met vier ſloopen. Hij bleef maar eene kleine poos op het ſchip en onderſcheidde zich minder door zijne kleeding, dan wel door zijne lange en ſterke ligchaamsgeſtalte. Zijn gezigt verried veel verſtand. Cadu verhaalde aan onzen Kotſebue, dat Lamarij, die nu mogelijk dertig jaren oud was, op *Arno* geboren en hij voor eenige jaren naar *A-ur* was gekomen, aldaar zonder veel complimenten het opperhoofd verſlagen had, en toen vandaar met zijne aanhangers naar *Kawen* was gegaan, overal de voorname opperhoofden gedood hebbende, en op deze wijze de oppermagt over de geheele keten eilanden van *Radack* tot aan *A-ur* verkregen had.

A. Deze levert eene ſchoone bijdrage op tot de geſchiedenis van de heerschzuchtige dwingelanden.

V. Nadat Kotſebue dien magtigen oppergebieder eenige geſchenken gegeven had, maakte deze een kunſtig gewerkte vischgraat van zijn hals los en vereerde dit bewijs van eene uitgeſtrekte magt aan onzen vriend. Hij verliet het ſchip; doch de Indianen, die zich van Cadu al de wonderlijke dingen lieten verklaren, bleven nog eene poos. Kotſebue vernam van hen, dat er oostwaarts nog eene groep eilanden lag,

Digitized by Google

die zij *Begini* noemden; deze eilanden hield Kotsebue voor de zoogenoemde *Visschers eilanden*, welke reeds eenmaal door Spanjaarden zijn gezien.

Twee van Cadu's landgenooten, die met Lamarij op dit eiland gekomen waren, bevonden zich ook op het schip; een van hen, een zeer oud man, werd van Cadu bijzonder bemind en deze had besloten hem mede te nemen, zonder Kotsebue een woord te zeggen. De oude was van blijdschap buiten zich zelven; maar toen Kotsebue hem zijn verlangen weigerde, werd hij boos. Hij schold op Cadu, en verzocht den Luitenant hem in zijne plaats mede te nemen. Kotsebue wilde hem doen begrijpen, dat hij in zulk eenen hoogen ouderdom de moeijelijkheden van zulk eene reis niet zoude kunnen verdragen; maar te vergeefs.

J. Ik zou hem toch maar medegenomen hebben.

V. Kotsebue zou het zeker gedaan hebben, indien hij niet overtuigd was geweest, dat de oude man spoedig zoude sterven. De oude moest met geweld aan land gebragt worden.

Te vergeefs zocht nu Kotsebue eenige dagen achter een naar een eiland, hetwelk Cadu *Bigar* noemde, en daarom besloot hij maar naar *Unalaschka* te zeilen.

A.

Digitized by Google

A. Dat was waarlijk een heele reis!

W. Die ik gaarne medegedaan had!

V. Zeer gaarne was Kotſebue op het eiland *Birick* geweest, dewijl hij, volgens het verhaal van Cadu, hier de beste inlichting over den Godsdienst van de bewoners dier eilanden konde bekomen.

A. En waarom juist daar?

V. Volgens het zeggen van Cadu wordt dit eiland van eenen blinden God en zijne beide zonen bewoond. Deze God heeft de ſchildpadden en zeevogels in zijne bijzondere beſcherming genomen.

J. Eene zonderlinge bezigheid!

V. Maar de Wilden bedriegen hem toch; zij nemen namelijk, zoo lang zij op het eiland zijn om ſchildpadden te vangen, de namen der beide zonen aan, en misleiden daardoor den goeden blinden man, zoo dat hij hun bij hunne vangst niets in den weg legt.

A. Maar waar blijven dan de wezenlijke zonen? Wat doen die dan?

V. De Wilden halen hen door gezangen en loftuitingen over, om hun toe te ſtaan, hunne namen te gebruiken. — Het eerſte verzoek der Wilden, zoo lang zij op dit eiland zijn, is, dat het regenwater niet vermindere. Waarlijk een zeer noodig verzoek.

Digitized by Google

Dagelijks dreef nu de ſtroom het ſchip meer dan tien mijlen westwaarts, en Kotſebue zag zich genoodzaakt altijd noordwaarts te ſtevenen, om de zoogenaamde *Cornwallis eilanden* te bereiken. Eene menigte zeevogels, die men hier zag, overtuigden, dat er in de nabijheid eenig land zijn moest. Zij vlogen alle naar het westen in één rigting, waaruit Kotſebue zelf opmaakte, dat aldaar land moest zijn.

W. Gebeurt dat dan altijd?

V. Ja; bijzonder om dien tijd, als de vogels jongen hebben: want dan ſpoeden zij zich naar hunne nesten bij de jongen. Den volgenden morgen vervolgde men de reis en te zeven uur gaf een matroos kennis, dat er land te zien was. Een uur daarna zag men nog meer eilanden, die, met lage ſtruiken begroeid, ſlechts op eenen kleinen afſtand zigtbaar zijn, en daarom voor de zeevarenden gevaarlijker kunnen worden, dan de onlangs door Kotſebue ontdekte groepen, die, met hooge boomen begroeid, reeds in de verte tegen alle gevaar waarſchuwen. Een koraalrif vormt eenen kring, welks oostelijke zijde ſlechts uit kleine eilanden beſtaat. Onmogelijk was het dus, deze groep in te zeilen. Waarſchijnlijk zal het geheel weldra één eiland zijn, vermits het water hier zeer laag ſtaat en de

grond

grond van tijd tot tijd hooger wordt. Nabij deze groep van eilanden zag Kotsebue een voorbeeld van de sterkte van eenen haai. Men ving dit monster met een' ijzeren vischhoek, welke een vinger dik was, en toen men het op het schip wilde trekken, beet hij den hoek midden door.

H. Die moet een goed gebit hebben!

V. Dit heeft hij als roofdier ook noodig. Nu ging de reis steeds noordwaarts. Kotsebue wilde, alhoewel het nog vroeg in het voorjaar was — want het was op het einde van Maart — gaarne spoedig te *Unalaschka* zijn, om aldaar de noodige behoeften voor eene reis naar de Noordpool te kunnen vinden, en bijzonder, om Baijdaren of kleine ligte vaartuigen te laten timmeren.

Op zekeren morgen zwom, in de nabijheid van het schip, een wonderlijk dier, hetwelk zich zeer weinig scheen te bewegen. Daar de zee stil was, liet Kotsebue eene sloep uitzetten. De matrozen roeiden er digt op aan. Twee maal stuitte de geworpene harpoen, als op eenen muur terug; doch voor de derde maal drong de harpoen door, en nu werd het dier met ongeduld naar den *Rurik* geboegseerd, en met veel moeite op het schip overgeheschen.

W. Wat was het dan voor een monster?

V.

Digitized by Google

V. Een visch, die onder den naam van *zwemmende kop* bekend is. Dit dier bestaat uit eenen kop van drie ellen lang met een kleinen mond. Het buitenste gedeelte bestaat uit een, met eene sterke ruwe huid overtrokken kakebeen, hetwelk hem tot een schild verstrekt. Het vleesch, een middelding tusschen kreeft en visch, verschafte het scheepsvolk, dat in lang geen versche spijs gehad had, eene regte smulpartij, daar zij eenige dagen genoeg aan hadden. Kort daarna vong men weder eenen *zwemmenden kop*, waaraan men het zonderling verschijnsel opmerkte, dat hij in het donker als vermolmd hout licht gaf.

Nu bemerkte men, dat men de warme gewesten verlaten had; de noordelijke zee begroette onze reizigers met die stormen, welke in deze streken in het voorjaar waaijen. De dertiende April was de schrikkelijke dag, die Kotsebue's schoonste hoop verijdelde.

A. Hoe zoo?

V. Ik zal u de gebeurtenis van dezen dag met de eigene woorden van Kotsebue vertellen: „Wij bevonden ons," zeide hij, „onder den „vier en veertigsten graad noorder breedte."

A. Dus bijna op dezelfde breedte als Zwitserland en het zuiden van Duitschland.

V. Ten naasten bij. „Reeds twee dagen

„stormde

„ſtormde het hevig met ſneeuw en hagel; in den „nacht van den 12 op den 13 brak een orkaan „los. De buitendien hooggaande golven ſtapel„den zich tot zulk eene verſchrikkelijke hoogte „op elkander, als ik in mijn ganſche leven nog „niet gezien had. De *Rurik* leed ongeloofelijk „veel. Terſtond na middernacht nam de woede „des orkaans in zulk eenen graad toe, dat hij de „toppen der baren van de zee affcheidde en ze „als in een' dikken regen over de oppervlakte der „zee heen joeg."

„Wie zulk een ſchouwſpel niet gezien heeft, „kan er zich geen duidelijk begrip van maken; „het is, als of eene vreesſelijke omwenteling op „dit oogenblik den geheelen aardbol vernietigen „wil. Juist had ik den Luitenant Schisch„mareff afgelost; behalve mij, waren er nog „vier matrozen op het half dek, van welke twee „aan het roer ſtonden; het overige wachtvolk „had ik voor hunne veiligheid tusſchen deks „doen gaan. Des morgens te vier uur ſtaarde „ik de hoogte eener bruiſende golf aan, toen „deze plotſeling hare rigting naar den *Rurik* „nam en mij op dat zelfde oogenblik bewusteloos „nederwierp. De hevige pijn, welke ik, bijko„mende, gevoelde, werd verdoofd door den treu„rigen toeſtand van mijn ſchip, dat zijnen onder-

„gang

„gang nabij was, ja onvermijdelijk ſcheen, zoo „de orkaan nog een uur aanhield: want geen „hoekje van het ſchip was de woede van deze „vervaarlijke baar ontkomen. Vooreerst viel „mij de gebrokene boegſpriet in de oogen, en „men verbeelde zich de kracht des waters, „welke met één ſchok eenen balk, ter dikte van „twee voet, aan ſplinters ſloeg; dit verlies was „daarom nog van te meer gewigt, omdat de „beide overige masten aan het verbazend heen en „weer ſlingeren van het ſchip niet lang konden „weerſtand bieden, en dan alle redding hopeloos „was. De reusachtige baar had eenen mijner ma„trozen een been verpletterd; een onderofficier „werd in zee geſlingerd, doch rededde zich, door„dien hij met veel tegenwoordigheid van geest „een touw greep, dat van het ſchip afhing. De „roerpen was gebroken, de twee matrozen, die „het roer vast hielden (roergangers), werden zeer „gekwetst, en ik zelf werd met de borst in „eenen hoek geſmeten. Vreeſelijke pijnen de„den mij eenige dagen het bed houden. Bij „dezen ſchrikkelijken orkaan had ik gelegenheid „den onverſchrokken moed onzer matrozen te „bewonderen; geene menſchelijke kracht kon „redding aanbrengen, wanneer, tot geluk voor „den zeeman, de orkanen niet gewoonlijk van

„zeer

„zeer korten duur waren. Cadu was gedurende „de den ſtorm in grooten angst geweest: want „hij verwachtte, zoo als hij zich uitdrukte, dat „de vreesſelijke witte baren het arme ſchip zou„den doodſlaan."

Aldus verhaalt Kotfebue het geval van dezen verſchrikkelijken morgen.

J. Nu dank ik God, dat ik aan den vasten wal woon.

H. Ik zou gaarne eene gevaarlijke reis mede doen willen; het zal mij misſchien ook wel eens overkomen, maar tot zulk eenen togt behoeft men mij niet te verzoeken.

V. En als het dan eens uw beroep is? wanneer uw pligt u daartoe oproept; hoe dan?

H. Ja dan is het iets anders. Dan mag geen braaf mensch terug blijven.

V. Wel gezegd, zoo hoor ik het gaarne; blijf daarbij. Nadat de orkaan voorbij was en het ſchip zoo goed als mogelijk in order gebragt was, zettede men den koers naar *Unalaschka* voort. Op den achtienden April zag men het eiland *Amuchta*, en drie dagen daarna was men in het grootſte gevaar tusſchen *Unimack* —

W. Deze eilanden hebt gij ons nog nooit opgenoemd, Vader! waar liggen zij?

V. Zij behooren tot de *Voſſen eilanden*, die tus-

Digitized by Google

tusschen *Noord Amerika* en *Kamschatka* liggen en aan de Russen behooren. Nu verder — tusschen *Unimack* en *Unalaschka* schipbreuk te lijden.

H. Alweder?

V. Zoo als gij hooren zult. Een vreesselijke storm dreef de *Rurik* naar de kust; men zag den oogenblik reeds daar, dat het schip vergaan zoude, toen eensklaps de wind tot hun voordeel omliep; eene verandering, die bij hoog land zeer dikwijls plaats heeft.

A. En hier zeker ter regter tijd.

V. Hier was Cadu over de hooge met ijs bedekte bergen, die zich in groote menigte aan het gezigt opdeden, ten uiterste verwonderd.

H. Hij was toch oud genoeg, om die meer gezien te hebben? Ik kan mij nu reeds wel herinneren, bergen te hebben gezien, die met ijs en sneeuw bedekt waren.

V. Willem! wat zou toch wel de reden zijn, dat Herman iets gezien heeft, dat Cadu in zijn geheele leven niet gezien had, bij voorbeeld, sneeuw en ijs?

W. Omdat Herman in het noorden van Duitschland woont, en Cadu altijd onder de verzengde luchtstreek gewoond heeft.

H. Ja, ja. Nu begrijp ik het, waarom de

Digitized by Google

arme Indiaan zo ſtond te kijken. Vrijdag zou het bij Robinſon net zoo gemaakt hebben.

V. Zeker. Cadu kon niet begrijpen, dat deze bergen land waren. Zijne verwondering werd nog grooter, toen hij ſneeuw zag. Hij ving eenige vlokken op; doch verbeeld u nu eens, wat hij denken moest, toen deze terſtond in zijne hand verdwenen!

H. Ha! ha! dat moet eene grap geweest zijn.

V. Wantrouwend keek hij het ſcheepsvolk aan en dacht in een betooverd land te wezen. Doch verder. Op den volgenden dag kwam met eenen ſterken zuidenwind de *Rurik* tusſchen de eilanden *Unalga* en *Unalaschka* door, en bereikte de laatſte haven op denzelfden oogenblik, dat er een hevige ſtorm uitbrak. En nu konden de vermoeide Ruſſen, na zulk eene lange reis, op eene weldadige rust hopen.

M. Zoo als wij allen op eenen gerusten nacht.

W. Dien ik echter zeer blijde ben, dat ik niet onder ſtormwinden en orkanen op den *Rurik* ſlapeloos behoef door te brengen.

Digitized by Google

ELFDE GESPREK.

Terwijl de kinderen te zamen op den Vader wachtten, vermaakten zij zich onder elkander over Cadu en zijn gedrag in het koude *Unalaschka*, welke ſcherts Vader door zijn binnenkomen afbrak. Hij zettede zich bij zijne kinderen neder, en vraagde: „Waar verlieten wij gisteren onzen Kotſebue?"

W. Op *Unalaschka*, alwaar het Cadu in het geheel niet beviel.

V. Maar des te meer den Ruſſen. De Ruſſiſche Agent der Amerikaanſche kompagnie, Krikoff, welken gij reeds uit een vorig verhaal van Kotſebue kent, bood onzen reizigers alle hulp aan, welke bij het herſtellen van den *Rurik* zoo bijzonder noodig was.

W. De ſtorm zal hem wel aardig toegetakeld hebben.

V. Wel zeker. Niet alleen was het geheele want onbruikbaar, maar een gedeelte van het roerhoud was verrot. De boegſpriet, welks afgebroken deel men bij den orkaan gelukkig behouden had, moest bijgelapt worden: want hier op *Unalaschka* was geen hout te krijgen, om eenen nieuwen boegſpriet te kunnen maken. Het ko-

per

Digitized by Google

per beslag van de huid was op eenige plaatsen geheel weg; op sommige andere hingen er de platen bij, hetgeen den loop van het schip zeer verhinderen moest. De *Rurik* moest derhalve over zijn' kant gehaald en geheel gelost worden. Een werk, dat, bij het tegenwoordig slecht weder, zonder hulp van den Agent, nooit klaar was geworden. — Op het einde van Mei kwamen eindelijk de *Aleuten* aan, welke hij als tolken mede zou nemen.

A. Had Kotsebue die niet hier al de vorige keer besteld?

V. Ja. Want zonder hen kon hij de taal der Noordpoollanders niet verstaan. Tevens zag hij hier nog iets, hetwelk dat volk bijzonder eigen is. Er was, namelijk, op het strand een doode walvisch aangespoeld en nu liepen al de *Aleuten* daar henen, en vielen, als vliegen op een stuk broodsuiker, op den dooden walvisch, die reeds vreesselijk stonk.

H. En waarom?

V. Wel om een lekker beetje te hebben, dewijl het spek van eenen stinkenden walvisch hun liefste kost is.

W. Hartelijk dank voor den maaltijd! men behoeft er mij niet op te noodigen.

V. De zwempooten van den zeehond zijn

Digitized by Google

ook eene groote lekkernij voor hen. Zij binden ze in eene blaas, graven ze in den grond tot dat zij in eene ſtinkende gelei veranderd zijn, en dan eten zij dit lekkers.

H. Wel foei! dat zouden onze honden niet eens vreten.

V. Bezwaarlijk; maar alweder 's lands wijze, 's lands eer. Cadu, die hier niet veel behagen ſchepte, verwonderde zich over niets meer, dan dat hier geene kokos- en broodboomen waren. En in den grond te wonen, ſtond hem in het geheel niet aan. Naar zijne meening was het op *Radack* en *Ulla* toch veel beter.

A. Daar had hij gelijk aan.

V. Hij vroeg altijd, of men in *Petersburg* ook zoo leefde? Doch de Ruſſen gaven hem dan eene heerlijke beſchrijving van deze ſtad, en zijne begeerte, deze ſtad te zien, werd elk oogenblik groóter. De groote oſſen zag hij met verwondering en vrees aan; doch was van blijdſchap buiten zich zelven, toen hij vernam, dat het vleesch, hetwelk men dagelijks aan boord at, van deze dieren was.

J. Hoe konde hij daar zoo blijde over zijn?

V. Hij had zich verbeeld, dat de blanke menſchen de zwarten opaten, en dat de beurt ſpoedig ook aan hem komen zoude. Bijzonder werd

dit

Digitized by Google

dit denkbeeld in hem verſterkt, toen eens, bij het openen van een vat pekelvleesch, hem een ribſtuk in het oog viel. Van dien tijd af beſchouwde hij zich als ſcheeps-victualie en dacht met ontzetting aan den oogenblik, als er eens gebrek aan levensmiddelen zou komen.

H. Daar behoefde hij toch waarlijk niet bang voor te zijn.

V. Op het einde van Junij was de *Rurik* klaar, de *Baidaren* tot de vaart naar het Noorden gereed, vijftien *Aleuten*, welke de reis mee zouden doen, waren reisvaardig, en zoo verliet men *Unalaschka*, alhoewel Kotſebue nog altijd dezelfde pijn in zijne borst gevoelde, welke hij door den val op het ſchip in den ſtorm gekregen had, en deze pijn werd heviger, hoe verder men naar het Noorden kwam. Na eenige dagen bereikte men het eiland *Georgie*. Hier zag men eene zeer groote menigte zeeleeuwen, die een vreesſelijk geweld maakten. Kotſebue, aan land komende, zag nog meer van deze dieren, toen hij met den Agent van het eiland en zijne gemalin, welke eene geborene Aleute was, naar het ſtrand ging. Men naderde deze dieren, die in eene ontelbare menigte aldaar lagen, op bijna twintig paſſen. De mannetjes zijn zoo groot als oſſen; zij vechten gedurig met el-

kander; het bloed ſpringt hoog naar boven en de afgeſcheurde ſtukken ſpek vliegen wijd en zijd. Hun gebrul kan men uren gaans ver hooren, en de ſtank, dien zij van zich geven, is onverdragelijk.

H. Doen zij dan de menſchen geen kwaad?

V. Ja zeker. Alhoewel zij op hunne zwempooten maar langzaam kunnen voortkruipen, zoo kunnen zij, als zij boos zijn, in hunne woede ſomtijds ſprongen ter lengte van vijf ellen doen, en wee den genen, dien zij dan bereiken. Deze is zonder redding verloren. Zoo werd eenige dagen te voren een *Aleut*, die zich te ver gewaagd had, door eene leeuwin de arm afgebeten. De jongen werden door de Ruſſen voor lekkernij gehouden. De Agent gaf aan Kotſebue er eenige mede, welke men daardoor vong, dat men de ouden bang maakte en de jongen dieper landwaarts indreef, alwaar men ze doodſloeg. Ook zijn hier veel zeekatten, welke bijna de gedaante der zeeleeuwen hebben, doch zoo groot niet zijn. Men drijft met hunne vellen eenen ſterken handel, bijzonder op *China*. Voorheen had men hier ook zoo veel zeeötters, dat één mensch er in één uur honderden kon doodſlaan; dan door de gedurige jagt op dezelve zijn zij ſchuw geworden en naar elders verhuisd.

Op

Digitized by Google

Op den tweeden Julij had men al vroeg het *Pauls-eiland* in het gezigt, toen het doodstil werd. De Agent van dit eiland had den *Rurik* voor een kompagnieschip aangezien en de noodige toebereidselen tot het losſen willen maken; doch hij keerde nu terug, om de begeerde behoeften aan den *Rurik* af te leveren, die op den volgenden dag aankwam. De volkplanting der kompagnie is hier veel grooter, dan op *Georgie*. Spoedig echter verliet men dit eiland, om verder noordwaarts te ſtevenen. Op den tienden had men de *Laurentius-eilanden* in het gezigt.

W. Daar wij alreeds eenmaal waren met Kotſebue.

V. Ja. Het land vertoonde zich als twee niet zeer lange bergen. Men zeilde om den uithoek henen en liet het anker niet ver van een klein dorpje vallen. Door de verrekijkers beſpeurde men, dat eenige menſchen met pak en zak in het gebergte vlugtten en andere, met pieken gewapend, zich op het ſtrand gereed maakten, om de vreemdelingen te verwelkomen. De boot, waarin Kotſebue zat, kwam op eene plaats aan, alwaar twintig lange, ſterke, gewapende mannen ſtonden, die de Ruſſen met eene bange vriendelijkheid aanzagen. Kotſebue vond vermaak, om hier de taalkunde der inlken op de proef te ſtellen.

Digitized by Google

A. En ging het goed?

V. Gebrekkig genoeg. Met moeite konden zij zich doen verstaan. Men bespeurde, dat zij hier met de *Tschuktschen* handel dreven, waarvan zij tabak, ijzer en glazen koralen tegen pelterijen inruilden. Terwijl zij met hen spraken, werd een Baijdaar langs het strand door honden voortgetrokken, die uit het *Tschuktsche* kwam, welke aan de Rusfen zien lieten, wat zij ingekocht hadden. De eerste vraag, welke zij den tolken deden, was: waar de Rusfen van daan kwamen, en of zij het oogmerk niet hadden hen dood te slaan? Kotsebue liet eenige glazen koralen en tabak aan hen uitreiken en nam daardoor het wantrouwen geheel weg. Hierop liet hij hun vragen, of de oever reeds vrij van ijs was; doch kreeg het onaangenaam berigt, dat het eerst sedert drie dagen los geraakt was. Cadu leerde hier alweder eene nieuwe natie kennen; hij kon niet begrijpen, dat dit menschen waren: want zij waren altijd in vellen als gedoken. Met voorzigtigheid maakte hij Kotsebue op de messen opmerkzaam, die zij in hunne mouwen hadden, en hield zijn zakmes altijd gereed, om elk gevaar van hem af te keeren.

A. Nu, de goede Wilde meende het ten minste zoo kwaad niet.

V.

Digitized by Google

V. Voorzeker niet. Daar de plaats, waar de *Rurik* ten anker lag, zeer ongeschikt was, kon Kotsebue niet langer aan den wal vertoeven. Men spoedde zich, om aan boord te komen, haalde de zeilen op en zettede de koers noordwaarts. Maar hoe schrikte men op het zien der ijsvelden, welke, zoo ver het oog reiken konde, de geheele oppervlakte der zee bedekten! Nu moest men de hoop opgeven, om de *Behringstraat* in te zeilen. Kotsebue werd hierdoor zeer mismoedig; doch hij werd nog meer verslagen, toen hij bemerkte, dat zijne zwakke ligchaamsgesteldheid, die sedert *Unalaschka* van dag tot dag verergerde, hier den laatsten schok kreeg. De koude lucht tastte zijne borst zoodanig aan, dat hij aamborstig en magteloos werd en hierop bloedspuwingen volgden.

J. Was dit dan nog het gevolg van dien vreesselijken storm van den dertienden April?

V. Ja. Nu gevoelde hij, dat zijn toestand gevaarlijker was, dan hij ooit had willen gelooven. De scheepsdokter verklaarde hem ernstig, dat hij niet in de nabijheid van het ijs blijven mogt. Dit bragt den braven man in eenen langen smartelijken tweestrijd; meer dan eenmaal was zijn voornemen, om den dood te trotseren en zijne onderneming ter uitvoer te brengen.

Digitized by Google

Doch als hij dan weer nadacht, dat hij nog eene bezwaarlijke terugreis van eenige duizend mijlen naar zijn vaderland te doen had; dat ook misschien het behoud van den *Rurik* en het leven zijner reisgenooten van zijn eigen leven afhing, zoo gevoelde hij maar te wel, dat hij zijne eerzucht moest onderdrukken. De overtuiging, dat hij zijnen pligt tamelijk wel vervuld had, was het eenige, het welk hem in dezen tweestrijd staande hield. Hij schreef aan het gouvernement, dat zijne ziekte hem noodzaakte naar *Unalaschka* terug te keeren. Het was een der smartelijkste oogenblikken zijns levens, toen hij den brief onderteekende: want met deze penneſtreek gaf hij den vurigſten wensch van zijn hart op.

W. Keerden zij dan nu wezenlijk terug?

V. Ja. En op deze terugreis werden zij eens niet weinig verschrikt, doordien het schip, in volle zeil zijnde, op eenen slapenden walvisch stootte, die bij de eerste aanraking zulk eene geweldige beweging maakte, dat het geheele schip er van dreunde en Kotsebue niet anders dacht, dan dat het schip op eene zandbank geraakt was.

In *Unalaschka* vond men alles in vollen bloei; men bragt den tijd door met beschuit bakken; want men was op den *Rurik* voor een half jaar op

op half rantſoen geſteld. Door den overvloed van ſtokvisch werd het gebrek van ſcheepsbeſchuit verholpen.

W. Ik zou hun gast niet hebben willen wezen.

V. Dewijl de *Rurik* zeer ſlechts geſteld was en dus volſtrekt gekalefaterd moest worden, beſloot Kotſebue, om naar het eiland *Manilla* te gaan en, om van deze reis zoo veel mogelijk nut te trekken, wilde hij onder weg van de *Sandwichs-eilanden* planten en gedierten voor de inwoners van *Radack* medenemen.

Op den achttienden Augustus verliet hij voor de derde maal *Unalaschka*. Cadu, die op de tijding, dat men naar *Radack* ging, zeer verheugd was, zocht van dien oogenblik af alle roestige ſpijkers, al het onbruikbaar ijzer en al de ſteenen, die hem geſchikt ſchenen geſlepen te kunnen worden, op, om ze voor zijne vrienden mede te nemen. Des middags was men de bogt uitgezeild. Eene groote menigte walvisſchen omringden het ſchip, ſprongen hoog in de lucht en vielen met zulk eenen geweldigen ſlag in het water terug, dat het water ſchuimend rondom ſpoot.

J. Is dat zulk een groot dier?

V. Ja. Men zou het naauwelijks gelooven,

Digitized by Google

dat dit ontzaggelijk gevaarte zich zoo hoog boven de oppervlakte der zee kan verheffen, en echter gebeurde dit. De *Aleuten* tellen zeven soorten van deze dieren, welker natuurlijke geschiedenis nog zeer weinig bekend is. Een dezer soorten zijn roofdieren, zoo groot als de grootste walvisch; deze hebben verschrikkelijke tanden in den bek. Dit monster verslindt alles, wat hij magtig kan worden, en vervolgt de *Aleuten*, wier schuitjes hij met eenen slag van zijn staart verbrijzelt. In de nabijheid van *Unalaschka* had zulk een monster onlangs eene barkas (sloep) van vierentwintig riemen, met dertig menschen, doen vergaan.

H. Daar zou men wel doodsbenaauwd voor worden.

V. Uit het verhaal van den Agent Kriukof leerde Kotsebue een ander en nog veel verschrikkelijker zeemonster kennen. Het heeft de gedaante van eene roode slang, eene vreesselijke lengte en eenen kop, aan dien van den zeeleeuw gelijk, met een paar verbazend groote oogen, welke het dier een schrikbarend aanzien geven. Kriukof had het zelf gezien en hij zoude voorzeker niet ontkomen zijn, indien zijne boot niet zoo digt bij het land was geweest en hij alzoo het strand had kunnen bereiken. Al de

zee-

Digitized by Google

zeeleeuwen werden door de verſchijning van het monſter zoo bang, dat eenige zich te water begaven en andere op het land eene ſchuilplaats zochten. De zee werpt ſomwijlen ſtukken vleesch op het ſtrand, die (de Aleuten meenen dit) van deze ſlang zijn, en die geen dier, zelfs geen raaf, zal aanraken. Eenige Aleuten, welke eens daarvan geproefd hebben, zijn plotſeling geſtorven.

J. Spruk men niet voor eenigen tijd van eene vreesſelijke waterſlang, welke men nabij de kusten van Noord-Amerika gezien zoude hebben?

A. Ja, Vader! ik herinner mij duidelijk, het berigt daarvan in de krant te hebben gelezen.

V. Als men in Noord-Amerika zulk een dier inderdaad gezien heeft, dan kan het wel een van dit ſchrikbarend geſlacht geweest zijn.

De *Aleuten* verhalen ook nog van een reusachtig plantdier.

H. Wat is een plantdier, Vader?

V. Het zijn dieren in de zee, die men naauwelijks van de planten onderſcheiden kan. Zij hebben een ſlibberig, buisvormig en half doorſchijnend ligchaam en hechten zich aan ſteenen, waterplanten, ſchelpen enz. en met hunne menigvuldige lange armen, om de opening des monds geplaatst, nemen zij hun voedſel tot zich en bren-

Digitized by Google

brengen het in den mond. Er zijn veelerlei soorten, welke gij bij het onderwijs in de Natuurlijke geschiedenis wel zult leeren kennen.

Het is eens gebeurd, dat zulk een plantdier zijne lange armen, die tweemaal zoo dik als een menschenarm zijn, om de Baijdaar van eenen *Aleut* slingerde, en hij zou dezelve zeker in den grond gesleept hebben, als de *Aleut* niet de tegenwoordigheid van geest gehad had, den vleezigen arm van het plantdier, die met groote tepels voorzien was, met zijn mes door te snijden. Het plantdier zit met het ligchaam op den grond vast en verkiest gemeenlijk eene plaats, van waar het met zijne armen de oppervlakte bereiken kan.

W. Dat is waarlijk nog verschrikkelijker, dan de slang.

V. Op deze hoogte ontstond voor vier en twintig jaren een geheel nieuw eiland.

W. Een nieuw eiland? — Mij dunkt, dat is zulk een wonder niet. De zee behoeft immers maar eene vaart door het land te maken, zoo is er alreeds een eiland.

V. Op deze wijze ontstond het niet; dit zou, daar dit bijna bij elken stormwind gebeurt, niets bijzonders zijn. Maar hier gebeurde iets veel merkwaardigers. Kriukof was in het jaar 1796 den zevenden Mei op het noordelijkst punt

van

Digitized by Google

van het eiland *Umnack*, ten oosten van *Unalaschka*, met een aantal jagers, die na eene zeer moeijelijke jagtpartij dit oord tot hunne rustplaats verkozen hadden, aangekomen. Hun voornemen was, den volgenden dag hunne reis, op hunne groote booten, naar *Unalaschka* voort te zetten, doch werden door eenen hevigen ſtormwind, met regen verzeld, daarin verhinderd. De ſtormwind duurde tot acht uren; daarop klaarde het weder op, en zij zagen eenige mijlen van het land in het noorden eene kolom van rook uit de zee opſtijgen. Tegen den avond beſpeurden zij beneden de rook iets zwartachtigs, hetwelk zich maar eventjes boven de oppervlakte der zee verhief. Doch in den nacht ſteeg op die plaats vuur in de hoogte en wel ſomtijds in zulk eene menigte, dat zij op hun eiland, dat eenige mijlen daarvan verwijderd was, alles bij den weerſchijn daarvan konden onderſcheiden. Eene aardbeving deed hun eiland dreunen en een vreesſelijk gedruis kaatſte tegen de zuidelijk gelegene bergen weder terug. De arme jagers waren in doodsangst; het nieuw opkomend eiland wierp hun ſteenen toe en zij dachten hier allen te zullen omkomen. Met zonsopgang bedaarde de aardbeving; het vuur verminderde aanmerkelijk, en zij zagen nu duidelijk een eiland, hetwelk

de

Digitized by Google

de gedaante eener zwarte muts had. Eene maand daarna bezocht Kriukof het eiland *Umnack* weder, en vond het nieuwe, hetwelk van dien tijd af altijd vuur gebraakt had, aanmerkelijk hooger. Sedert toen wierp het minder vuur, maar des te meer rook uit; het was zoowel uitgestrekter, als hooger, geworden en dikwijls van gedaante veranderd. Na verloop van vier jaren zag men geen rook meer, en na acht jaren waagden de jagers hetzelve te bezoeken, dewijl zij bespeurden, dat zich aldaar veel zeehonden en zeeleeuwen ophielden. Het water was rondom het eiland warm en het eiland zelf op sommige plaatsen zoo heet, dat het niet begaan kon worden. Nog tot op dezen oogenblik neemt het eiland meer in uitgebreidheid, dan in hoogte toe.

A. Hoe groot is het dan nu?

V. Bijna derdehalf mijlen in den omtrek.

W. Dus heeft het driekwart mijlen middellijns.

V. Juist. Doch laten wij nu tot onze reizigers wederkeeren. Zij zeilden nu, bij buitengemeen mooi weer, met eenen goeden wind op de noordelijke deelen der groote zuidzee voort. Kotsebue, welke in deze steeds kalmer en warmer wordende streken zich veel beter bevond, deed nu zeer vele waarnemingen omtrent

de

Digitized by Google

de zee, de geſteldheid des waters en der lucht, hetwelk het ſchoonſte bewijs oplevert van zijn oogmerk en vurigſte wenſchen, om der wereld eens op eene uitſtekende wijze nuttig te willen zijn.

Eens deed hij waarnemingen met een nieuw werktuig, hetwelk hij meer dan duizend ellen in de diepte der zee nederliet, toen een haai zoo nabij de boot kwam, dat een der roeijers hem met zijnen riem een' ſlag op den kop gaf. Doch de visch wreekte zich op eene voor Kotſebue zeer gevoelige wijze.

W. Hoe zoo?

V. Hij beet de lijn, die uit walvisch zenuwen gemaakt was, aan ſtukken, waardoor het fraaije werktuig verloren ging.

Op den zes en twintigſten September zag Kotſebue de *Sandwich's-eilanden* in het verſchiet. Des morgens te zeven uur werd een hooge berg zigtbaar, welke men terſtond voor de *Manua Roa*, op het eiland *Owaihi* erkende. Men zette de den ganſchen dag den koers daarhenen, en te middernacht was men nabij het eiland. De helderſchijnende maan en de vele vuren der Wilden maakten deze vaart aangenaam en zeker.

Op den volgenden morgen, de wind geheel bedaard zijnde, bevonden zich onze reizigers bij de bezittingen van Jung aan de baai.

W. Was dit niet die Engelschman, die bij den koning Tammeamea was?

V. Ja. Juist die, welke bij de eerste reis op de *Sandwich's-eilanden* de belangen van onzen vriend behartigde. De vrolijk opgaande zon beloofde eenen blijden dag; het gebergte stond, zonder wolken omgeven, in volle pracht. Cadu, die zeer verheugd was eindelijk eens weder kokosboomen te zien, geraakte in vervoering, toen een jong aardig meisje geheel alleen met een bootje aan het schip kwam. Hij gaf haar eene menigte glaskoralen en werd zeer knorrig, toen Kotsebue het meisje niet op het schip liet komen. Intusschen toen kort daarna een tweede bootje met vijf inwoners kwam, werd hij geheel opgeruimd. De eilanders brachten watermeloenen en Taro-wortelen, welke zij echter duur lieten betalen. Den volgenden morgen zagen onze reizigers eene sloep met onbeschrijfelijke snelheid op hen aankomen. Kotsebue liet op den *Rurik* de zeilen opgeijen en ontdekte zijnen ouden reiskameraad, Elliot de Castro, op de boot.

J. Is dit niet die, wien hij als spaansche krijgsgevangen op de kusten van *Californie* naar de *Sandwich's-eilanden* mede nam?

V. Ja. Deze had, door eenen verrekijker, de

de *Rurik* reeds in de verte erkend; hij had alle ſpoed gemaakt, om bij het ſchip te komen, omdat het reeds die plaats voorbij gezeild was, alwaar de koning Tammeamea zijn verblijf hield. Kotſebue gaf order het ſchip te wenden, en men ſtevende naar de baai, waarin de koning met viſſchen bezig was. Kotſebue ging, om des te ſpoediger bij den koning te komen, mede op Elliot's boot, terwijl de geleerden en Cadu van deze gelegenheid ook gebruik maakten, om ſpoediger aan land te komen. Het leger des konings, uit kleine tenten van ſtroo beſtaande, bevond zich op eene kale vlakte, welke voor onheugelijke jaren door eenen vuurſpuwenden berg ontſtaan en aan de verſchroeijende hitte der zon blootgeſteld was. De koning woonde hier even zoo ongemakkelijk, als de grooten van zijn rijk, die hem altijd verzellen; wordt eens de eene of andere misnoegd, dan zegt hij: „ik heb „het geen ſtroohalm beter, dan gij; laat ik u op „uwe plantadjes, dan wordt gij zoo vet als u„we zwijnen en denkt om niets anders, dan om „uwen koning te benadeelen." Twee maanden had hij hier het geduld van zijne voornaamſte hovelingen op den toets geſteld, en wilde nu binnen weinige dagen een aangenamer verblijf uitkiezen; dit voornemen maakte hij hun bekend

met deze woorden: „Nu zult gij het aangenaam zooveel te meer weten te waarderen."

A. Dit was waarlijk zoo dom niet; maar hoe werd Kotsebue bij den koning ontvangen?

V. Met bijzonder veel genoegen; de koningin Kahumanna was blij uitstek in haar schik. Kotsebue moest naast haar zitten; zij liet watermeloenen brengen, sneed er het binnenste uit en stak het Kotsebue met hare eigene handen in den mond. Eene aardigheid, waarbij de lange nagels van de koningin, welke drie duim lang waren, onzen vriend toch zeer hinderlijk waren.

H. Had de koningin dan geene schaar?

V. Wel zeker; maar zij sneed hare nagels niet af, omdat deze tot haren koninklijken opschik behoorden.

W. Een knappe opschik waarlijk!

V. Zoo zijn de smaken verschillend. Hare wellevendheid ging zoo ver, dat zij eenen harer bedienden gelastte, met een' bos roode vederen de vliegen van onzen vriend af te keeren. Cadu werd ook met groote nieuwsgierigheid beschouwd, bijzonder zijne groote oorlellen, die van beide koninginnen naauwkeurig onderzocht werden. Zoodra het volk ontwaarde, dat Cadu van een nieuw ontdekt eiland gekomen was, kwam oud en jong naar hem toe, om hem te bekijken; vele voor-

Digitized by Google

voorname lieden, ja zelfs de koningin, gaven hem aanzienlijke geſchenken. In den beginne hield hij zich meer of min beſchroomd; doch toen een paar jonge meisjes hem aanvatteden en in het leger rond geleidden, verbeeldde hij zich zeer knap te zijn. De koning, welke uit visſchen geweest was, nam, te huis komende, geenen tijd, zich eerst aan te kleeden. Moedernaakt trad hij onzen vriend te gemoet én verwelkomde hem met eenen hartelijken handdruk; een zijner ministers bragt twee groote visſchen en de koning liet een van dezelve aan de voeten van Kotſebue leggen, zeggende: „Deze visch heb ik „zelf met den hengel gevangen en ik verzoek „u, die als een bewijs van vriendſchap aan te „nemen." Daarna bragt men de koninklijke Garderobe.

A. En dat was?

V. Een hemd, een oude fluweelen pantalon, een rood vest en eene zwarte das. Hij kleedde zich zonder veel omslag aan.

J. Had hij dan anders geene kleederen?

V. O ja. Hij had vele mooije geborduurde monteringen, doch die hij niet gaarne, en alleen bij plegtige gelegenheden, aantrok. Eenmaal zeide hij tot Elliot: „De monteringen, die „mij koning George van *Engeland* zendt,

 „blin-

„blinken wel mooi; maar mij kunnen zij toch „niet dienen: want Tammeamea gaat alles „in glans te boven!" Kotsebue beſpeurde vele naden aan zijn ligchaam, toen hij zich ontkleedde, en vraagde bij welk eenen veldtogt hij deze ontvangen had? toen antwoordde de koning op eenen trotſchen toon: „Ik heb die ei„landen veroverd, en de lidteekens bewijzen, „dat ik verdien koning der geheele groep eilan„den te zijn!"

A. Hij ſchéen dan wel gevoel van eigen waarde te hebben.

V. Natuurlijk. Toen hij zich nu aangekleed had, legde hij zich nevens zijne tent onder den blooten hemel op een matje neder; voor Kotsebue werd ook een matje uitgeſpreid. De grooten van het rijk lagen in eenen kring, toen de koning open tafel hield.

W. Wat at hij dan?

V. Men bragt eene ſchaal van eene kalebas met Tarodeeg gevuld, en gedurende dat de koning met den voorſten vinger het deeg in den mond ſmeerde, onderhield hij het gezelſchap over het visſchen.

A. Een belangrijk onderwerp voor zijne Majeſteit!

V. Kotsebue, niet veel tijds overig hebben

bende, maakte daarom van de gelegenheid gebruik en verzocht den koning om de victualie, die hij van het eiland *Wahoe* wilde medenemen.

De koning gaf op dit verzoek een zonderling antwoord.

W. Welnu? Ik hoop immers niet, dat hij het onzen braven Kotsebue affloeg.

V. Met een ernstig gelaat begon hij: „Ik „mag met u over deze zaak in het geheel niet „spreken."

W. En waarom niet?

V. Zijne redenen daarvoor waren even zonderling. Hij voer aldus voort: „Mijn zoon „Lio-Lio heeft dezen nacht eenen ongelukkigen droom gehad. De *hond aller honden*."

J. Zoo heette immers de Prins?

V. Ja. „De *hond aller honden* droomde, dat „hij de koningin Kahumanna inslokte en „haar als een afschuwelijk monster weder uitspoog, hetwelk terstond begon het geheele „land te verwoesten. Ik geloof derhalve, dat „gij mij heden een groot ongeluk toebrengt".

A. Wel ijselijk welk een droom!

V. En voeg er maar bij, welk eene uitlegging! Kotsebue verzekerde den koning, dat in zijn schip geen monster van die soort was, zoo als de *hond aller honden* had uitgespogen; maar dat

hij integendeel geen opregter vriend had, dan hem. Na lange woordenwisselingen gelukte het Kotsebue eindelijk met betrekking tot de victualie nog heden te slagen.

W. Dat is ook goed; ik vreesde al, dat Kotsebue een vergeefsch verzoek gedaan had.

V. De koning gelastte, dat een zijner opperofficieren, genaamd Kareimoku op de aarde zou gaan zitten, om alzoo de bevelen des konings te vernemen.

J. En die waren?

V. De Rusfen zouden even zoo veel levensmiddelen bekomen, als in het vorige jaar, en men zou hen even zoo vriendelijk behandelen. Hierop zeide hij tot Kotsebue: „Nu kunt „gij uwe reis naar het eiland *Wahoe* aannemen, „deze Officier gaat met u mede, hij zal voor al „het noodige zorgen. Ik begeer voor de le„vensmiddelen geene betaling; maar hebt gij „eenig ijzer, hetwelk gij misfen kunt, dan ver„zoek ik daarom: want ik heb het tot het tim„meren mijner schepen noodig."

Kotsebue beloofde gaarne, zoo veel ijzer te zenden, als hij konde misfen, en haastte zich, om met een zacht landwindje de reis naar *Wahoe* aan te nemen. Kareimoku, die hem begeleidde, gedroeg zich zeer bescheiden; het was zeker

Digitized by Google

ker een zeer voornaam man: want hij had niet alleen twee bedienden, maar Tammeamea had hem tot eene grootheid verheven, die bijna aan de zijne gelijk was. Den eersten October zag Kotsebue met het krieken van den dag het eiland *Wahoe*, en des namiddags te vijf uren bereikte hij de ankerplaats *Hanarura*, alwaar vele schepen ten anker lagen. Kotsebue ging aan wal, waar Kareimoku vooraf met eene sloep van de ingezetenen henen gegaan was. Het was zeer levendig in de haven, en ter eere van Kotsebue werden de stukken van een Amerikaansch schip gelost. Toen hij aan land stapte, werd hij van de kapiteins vriendelijk ontvangen en naar de woning van Kareimoku gebragt. Deze ontving hem met blijdschap en bezorgde al op den volgenden dag eene groote boot, welke met groenten, vruchten en zwijnen beladen was.

W. Dat zal den Russen welkom geweest zijn.

V. Cadu had zich hier veel vrienden gemaakt, welke het tot genoegen verstrekte, hem omtrent alles te onderrigten. Voor Kotsebue was het de grootste blijdschap, de opmerkzaamheid van Cadu te zien, waarmede hij, ten opzigte van planten en zaden, op alles acht gaf. Hij kon met regt hopen, dat Cadu door zijne,

Digitized by Google

hier verkregene, kundigheden voor de inwoners van *Radack* zeer nuttig zou worden. De arme Cadu ſchrikte hier weder voor iets, hetwelk hem zeer beangſtigde.

H. Waarvoor ſchrikte hij dan zoo?

V. Het gezigt van eenen man te paard. Zulks had hij nog nooit gezien, en denkende, dat paard en ruiter één wezen was, verhaalde hij, dat hem een verſchrikkelijk monſter verſchenen was.

Kotſebue deed dikwijls des avonds, als het koel was, eene wandeling. Eens ontmoetten hem twee jongens, welke groote boſſen bananen droegen. Op elke honderd treden bleven zij ſtaan en maakten door een luid geroep, de aanwezenden op hunne tegenwoordigheid opmerkzaam. De mannen wierpen zich terſtond op de aarde, bedekten het gezigt met beide handen en ſtonden niet eerder op, voor dat de jongens voorbij waren. De vrouwen moeſten zich geheel verwijderen.

A. Wat beteekende dat dan?

V. Er begon een gewigtig *Tabu*, de bananen werden in de *Murai*, of de begraafplaats, gedragen, alwaar zij den goden geofferd werden, en daarom moest men de dragers der heilige vruchten deze onderdanigheid bewijzen. Kot-

ſe-

Digitized by Google

Kotsebue ging voorbij het huis van een bekend voornaam opperhoofd, die met verscheidene andere voor de deur zat, om den ondergang der zon af te wachten en in de *Murai* te gaan; hij groette Kotsebue vriendelijk, doch waarschuwde hem, om hem niet aan te raken, omdat hij hierdoor *Tabu* werd en mede in de *Murai* gaan moest.

J. Is de wet dan zoo gestreng?

V. Ja; het gaat zoo ver, dat eene vrouw, die in dezen gevaarlijken tijd haren man maar in het minste aanraakt, met den dood gestraft wordt. Kotsebue zag niet lang daarna het ligchaam eener vrouw in de haven rond drijven, en oud en jong wierpen het lijk met steenen. De ongelukkige was alleen om het leven gebragt, dewijl zij door zulk een gering vergrijp het *Tabu* geschonden had. Den volgenden morgen werd Kotsebue door het geluid van eenen doffen trommel naar de *Murai*, gelokt; doch bleef op eenigen afstand staan, omdat hij meende, dat het verboden was, er in te gaan. Het was geen *Tabu*-dag; daarom dacht hij, dat de daarin aan het werk zijnde personen priesters waren. De naauwkeurige oplettendheid, waarmede hij alles beschouwde, werd door degene, welke in de *Murai* waren, opgemerkt, waarop

twee

twee *Sandwichers* kwamen en hem noodigden binnen te komen.

A. Daar had ik mij toch eerst op bedacht.

V. Zulks deed Kotsebue ook. Het bevreemde hem, hiertoe verlof te krijgen; hij was bang, dat de Priesters op den inval konden komen, hem zoo maar eens aan hunne goden op te offeren. Eene bezorgdheid, welke zoo veel te meer gegrond was, daar hij niemand van de zijnen bij zich had, en zijne Rusſen ook niet konden gewaar worden, waar hij gebleven was.

J. Hij zal het toch niet gewaagd hebben?

V. Ja. Doch hij nam zich voor op zijne hoede te zijn, en liet zich werkelijk door de heilige poort brengen. Daar de *Murai*, na de verwoesting van de oude, maar in de haast opgebouwd was, zoo kon hij niet duidelijk begrijpen, dat dit zulk een heiligdom was.

H. Wie had de oude dan verwoest?

W. Hebt gij dan den Rusſiſchen Geneesheer Scheffer vergeten, welke een jaar te voren op het eiland landde en met de Rusſen de *Murai* verwoestte?

H. O ja, nu herinner ik het mij, dezelfde, om welken de Koning Tammeamea zoo nijdig op de Rusſen was.

V. Net zoo. Deze *Murai* beſtond uit een

ſtuk

Digitized by Google

ſtuk land, hetwelk wel een morgen groot was. Rondom was het met bamboesriet omtuind; in het midden der plaats ſtonden zes kleine naast elkander ſtaande huisjes in een halfrond; elk dezer kapelletjes was met eene lage hegge van bamboes omgeven, waarover de monsterachtige godenkoppen, als ſchildwachten heen keken. De halzen, waarop die koppen ſtonden, waren met zwijnenvleesch behangen, en aan deze en gene van dezelve hing het geraamte van een verteerd zwijn.

J. Dat zal in de hitte aangenaam geroken hebben.

V. Dit ondervond Kotſebue; intusſchen, hoe hinderlijk hem de ſtank was, en hoe geneigd hij zich gevoelde over de kluchten der afgodsbeelden te lagchen, zoo bedwong hij zich toch en hield zich ſtemmig, om de daarbij zijnde inwoners van het eiland niet te beleedigen. Maar hoe verwonderde hij zich, toen de priesters zelve hem op de karikaturen opmerkzaam maakten, hunne neuzen en oogen betastten, de ingevallen aangezigten op allerlei manieren poogden na te maken en hartelijk over hunne geestigheid lachten. Naast eene hut ſtonden twee ſtandbeelden, een man en eene vrouw ten voeten uit; tusſchen

Digitized by Google

beide was een ſtaak in den grond geſlagen, welks punt met bananen en andere vruchten behangen was. De vrouw greep, met het gezigt naar den man toegekeerd, naar de vrucht, terwijl deze de regterhand daarna uitſtrekte.

A. Wat moest dit dan beduiden?

V. Deze vraag had Kotſebue ook zoo gaarne beantwoord gehad; maar niemand was er, welke hem de beteekenis van dit ſtandbeeld kon uitleggen. De priesters deden hem nog opmerken, dat beide ſtandbeelden, die den mond wijd open hadden, met een gebit van menſchentanden voorzien waren. Een der kleine kapelken was rondom met matten bedekt; uit deze kwam het dof geluid van den trommel, hetwelk nu en dan door eene menſchelijke klaagſtem afgebroken werd.

J. Daar was ik niet lang gebleven.

V. Juist zoo, als Kotſebue deed. Hetgeen hij gezien had, maakte zulk eenen onaangenamen indruk op hem, dat hij blijde was, te kunnen heen gaan. Op zijnen terugweg vond hij voor een huis eene groote bijeenkomst van dames, welke zich rondom een vuur gelegd hadden, en nu juist open tafel wilden houden. Zij noodigden Kotſebue, haar gast te zijn; doch het ge-

Digitized by Google

geregt was zoo weinig naar zijnen smaak, dat hij voorwendde geenen tijd te hebben, om de eerste kunnen genieten, met haar aan tafel te komen.

A. Waar trakteerden zij dan op?

V. Op eenen vetten gebraden hond.

A. Dan had ik net gedaan als Kotsebue.

V. Weest dus blijde, dat gij niet op de *Sandwichs-eilanden* leeft: want hier mogen de vrouwen geen varkensvleesch eten, en dus moeten zij dit met hondenvleesch vergoeden, welke daarom niets dan vruchten te eten krijgen. Het is dezen honden, welke tot het ras der dashonden schijnen te behooren, bijzonder eigen, dat zij zich nooit bij menschen ophouden, en daarom minder dan zwijnen gerekend worden. Kotsebue wilde nu vertrekken; doch werd door Karelmoku daarin verhinderd, die hem verzocht nog eenige dagen te vertoeven.

A. Wat bewoog hem tot dat verzoek?

V. Hij had morgen eene *Tabu*, die eerst den anderen daags geëindigd was, en bij gevolg zou hij hem niet kunnen verzellen. Behalve dit, stelde hij hem voor, en bewees hem, doch zonder overtuigende gronden, dat elke reis ongelukkig afliep, die men voor het eindigen van eene *Tabu* ondernam. Kotsebue bleef uit vriendschap nog eenen dag. Het schip werd zeil-

Digitized by Google

zeilvaardig gemaakt, al de levensmiddelen worden ingescheept, en vele geiten, zwijnen, honden, katten enz. ingeladen.

A. Toen zal de *Rurik* volmaakt op Noach's ark geleken hebben.

V. Daar vergeleek Kotsebue hem ook bij. Op den veertienden October was het schip gereed, om met zons opgang de haven te verlaten. Weldra verscheen Kareimoku, welke zoo even uit de *Mar* kwam. Hij zeide zeer ernstig, dat de goden hem op zijn eerbiedig verzoek beloofd hadden, de Russen op reis te zullen beschermen, dat zij alle met gezonde koppen en heele voeten in het vaderland zouden terug komen.

A. Een goede wensch, bijzonder de eerste.

V. Zeker. Bovendien ging deze wensch vergezeld van eenen aanzienlijken voorraad van watermeloenen, welke hij aan onzen Kotsebue ten geschenke gaf. Hij gedroeg zich in het algemeen tegen dezen veel minzamer en vriendelijker, dan tegen de kapiteins der koopvaardij schepen, tegen wie hij dikwijls zeer trotsch te werk ging. Kotsebue gaf hem het portret van Tammeamea, eene vereering, die met dankbare achting aangenomen werd. Hij verliet onder gedurige welgemeende wenschen onzen vriend.

De

Digitized by Google

De jonge Kareimoku, die zich nog op den *Rurik* bevond, en wien men de geſchenken voor den Koning had ter hand geſteld, ontving van Kotſebue eene zijner geborduurde monteringen tot een geſchenk, waarover hij bijzonder verheugd was, en toen hij ze aantrok, ſchreeuwde hij overluid van blijdſchap.

J. Of hij ook grootsch op zijn galakleed zal geweest zijn!

V. Zekerlijk; bijzonder daar hij een weinig hoogmoedig was. Nu verlieten dan de Sandwichſche vrienden den *Rurik*, welke zijnen koers naar de eilanden *Radack* nam. En daar heb ik gedacht de vrienden morgen te volgen.

W. Maar zullen wij dan den weg wel vinden?

V. Dat hoop ik ten minſte. Offchoon de ſtille zee zeer groot is, zullen wij hen toch wel op het ſpoor komen.

Digitized by Google

TWAALFDE GESPREK.

De kinderen zaten, volgens ouder gewoonte, na het eten nog aan tafel en wachtten op vader, die doorgaans nog een uurtje werkte. Binnenkomende en de kinderen met eene uitgespreide landkaart voor zich ziende, vroeg hij hun, of zij wisten, waar Kotsebue thans was?

J. Waar wij hem gisteren lieten, dat is zoo klaar als een klontje. Hier liggen de *Sandwichs-eilanden.* Maar waar is hij nu toch? waar zullen wij hem nu op dit oogenblik vinden?

W. Vader zeide, dat hij den koers had genomen naar de *Radacks-eilanden*; dus moet hij hier zoo wat omstreeks zijn. Niet waar?

V. Juist. Kotsebue rigtte zijnen weg iets westelijker, dewijl hij de zoogenaamde *Cornwallis-eilanden* zocht. Des nademiddags te twee uren riep een matroos, welke in de zaling op den uitkijk zat: Land! Land! Men ontdekte eene kleine hoogte en bevond, dat die het noordelijk gedeelte van een laag eiland, bijna eene mijl groot, uitmaakte. Eene mijl van daar werd nog een ander eiland gezien. Terwijl nu alles naar deze eilanden uitkeek, riep de wachthebbende matroos: „Wij zijn verloren! wij lijden „schipbreuk! wij zitten op de klippen!"

A.

Digitized by Google

A. Daar zullen zij wel van geſchrikt zijn!

V. Zoo als gij wel denken kunt.

A. Maar, Vader! bemerkte men dit dan niet eerder?

V. Neen, het ſchitteren der zon had verhinderd, de rots te ontdekken. Nu zag men de grootheid van het gevaar. Kotſebue liet terſtond het ſchip wenden, en ter naauwernood ontging men het verſchrikkelijk onheil van hier ſchipbreuk te lijden en te vergaan. Kotſebue nam langs eenen anderen koers zijnen weg naar de eilanden, ten einde dezelve, zoodra zulks mogelijk was, van eene andere zijde nader te komen. Doch ook dit was te vergeefs. Aan de kleur van het water kon men zien, dat er ook blinde klippen waren. Men vergenoegde zich de eilanden door eenen verrekijker te beſchouwen, en bevond, dat men weinig verloor, indien men al op dezelve niet aan landging.

J. Hoe zoo?

V. Zij beſtonden uit niets dan kale rotſen, waarop noch boom noch ſtruik te zien was. De zeeman, welke naar deze eilanden ſtevent, ten einde aldaar levensmiddelen te vinden, begeeft zich dus te vergeefs in gevaar van op de klippen ſchipbreuk te lijden. Tegen den avond

verliet Kotsebue geheel en al dit oord. Nu dreef men acht dagen op de onoverzienbare Zuidzee voort, zonder land te bespeuren. Kotsebue had zijnen koers naar *Otdia* gerigt; doch men kon deze groep van eilanden nog maar niet ontdekken, tot dat men eindelijk, na eene groote acht dagen, het bij deze groep behoorende eiland *Ormed* vond.

A. Toen zal wel niemand blijder geweest zijn, dan Mijnheer Cadu.

W. Waarom juist hij? Ik denk, dat het, na eene vaart van acht dagen, waarop men niets dan lucht en water ziet, voor iedereen aangenaam is een voet op het vaste land te kunnen zetten.

V. Zeer zeker. Intusschen zult gij u herinneren, dat het eiland, van waar Cadu vrijwillig medeging, in deze streek lag. Gij herinnert u zeker, dat de kennissen op *Otdia* en *Kawen* aan onzen vriend op het eiland, alwaar hij Taboe vond, zoo veel vrienden verschaften. Inderdaad was Cadu geheel verrukt op het zien van dit eiland; hij kon niet begrijpen, hoe de Russen dit eiland wedergevonden hadden, daar zij toch maar, naar zijn denkbeeld, links en regts op de groote wereldzee rondkruisten. De wind, die gedurende de geheele reis uit het oosten gewaaid had, en alzoo zeer voordeelig geweest was, liep ge-

Digitized by Google

geheel om, waarover zich de Ruſſen ten uiterſte verwonderden, daar deze plotſelijke verandering van den wind in dit oord tot de allerzeldzaamſte verſchijnſelen behoort. Er verhieven zich dikke zwarte wolken, waarop Kotſebue niet veel acht gaf, daar zij maar langzaam voortdreven. Moedig en ondernemend zette hij daarom alle zeilen bij, ten einde om het eiland *Otdia* henen te komen en nog heden door de ſtraat, welke hij weleer den naam van *Schischmareff* gegeven had, bij zijne vrienden in de groep der eilanden te geraken. Maar....

W. Vader! vertel ons maar niet, dat Kotſebue ongelukkig was.

V. Als hij het was, moest ik het u vertellen; maar het noodlot wilde het anders. Reeds zag men het geheele eiland *Otdia* voor zich liggen; men was ſlechts maar eenige mijlen daarvan verwijderd, als dikke zware wolken den ganſchen hemel bedekten en vreesſelijke plasregens nedervielen. Een felle wind dwong Kotſebue de zeilen op te geijen.

W. Was dan de toeſtand gevaarlijk?

V. In volle zee, alwaar het voor het ſchip diep genoeg en er genoegzame ruimte is, beteekent zoo iets weinig; maar hier werd de geheele toeſtand zoo veel te bedenkelijker, dewijl

de ſterke wind het ſchip naar den vasten wal henen dreef. Kotſebue hoopte gedurig, dat deze verminderen zoude en men zich dan van die gevaarlijke klippen zoude kunnen verwijderen; toen eensklaps een tweede rukwind het ſchip, met al de woede van eenen orkaan, overviel. Nu moest men in der haast de zeilen bergen en ſtengen en raas ſtrijken, als men de groote mast niet wilde zien breken en over boord ſlaan.

J. Is zulks dan wel mogelijk?

V. O ja. De verhalen van ſchipbreuken leveren menige bijdragen tot bewijs dezer vreesſelijke mogelijkheid. De rukwinden duurden, onder de ſchrikkelijkſte regenbuijen, langer dan een uur. Aan redding was in het geheel niet te denken; men zag het oogenblik reeds te gemoet, waarin het ſchip op de rotſen aan ſpaanders zoude ſlaan, als eensklaps de woede van den wind bedaarde.

A. Daar heet het met regt: als de nood op het hoogſte is, dan is de hulp het naaſte.

V. Deze waarheid zult gij nog vaak in uwen leeftijd ondervinden. Kotſebue liet nu terſtond alle zeilen bijzetten en manoeuvreerde den *Rurik* gelukkig van de gevaarlijke plaats, van het land weg.

W.

Digitized by Google

W. Dat is gelukkig! ik ben altijd bang als gij ons zoo wat vertelt, dat gij ons zeggen zult, dat het ſchip verging.

H. Of dat Kotſebue zich op een onbewoond eiland redden moest, alwaar hij alleen zou zijn.

W. Zoo als Robinſon. En dat hij dan geene levensmiddelen vindt.

V. Als dit gebeurde, zou ik het niet voor u geheim houden. In dezen gevaarlijken toeſtand hadden de Ruſſen eenen reiskameraad.

J. Een reiskameraad?

V. Ja. Naast het ſchip zwom een walvisch, welke het vergaan van den *Rurik* verlangend ſcheen te verwachten. Het was een van die monſters, waarvan ik u reeds geſproken heb, die met zulk een grooten, vreesſelijken muil en tanden gewapend zijn, en welke het vergaan van den *Rurik* met verlangen te gemoet zag.

H. Zeer goed, dat gij u vergist hebt!

A. Hoe kwam toch dit monſter, dat zich gewoonlijk in de noordelijke zeeën onthoudt, hier?

V. Dit was voor onzen vriend ook onbegrijpelijk.

Naauwelijds brak des anderen daags de morgen aan, als men naar de *Schischmareff-ſtraat* ſtevende, en deze, door eenige harde, rukwinden

voortgeſtuwd, tegen den middag gelukkig bereikte. Hier zag men eene ſloep met een zeil; ſpoedig haalde men dezelve in; en wie was daar op?

W. Zeker een oude kennis!

V. Ja. De oude vriend Lagediak.

A. Was dat niet die, van wien Kotſebue bijzonder onderwijs in de Otdiaanſche ſpraak genoten had?

H. Och ja! Weet gij nog wel: *Ildiu Lagediack Waedack Oa*, morgen Lagediak komen ſchepen.

V. Juist. Dezelfde was het. Naauwelijks werd hij de Ruſſen gewaar, als hij uit hartelijke blijdſchap de kluchtigſte gebaren maakte en in eenen toon voortſchreeuwde: „*Aidara*, *Totabu*, *Tamisſo*, *Timaro!*"

J. Die kan ik mij voorſtellen.

W. Wat zal hij vreemde gezigten getrokken hebben!

V. Intusſchen, dewijl de Ruſſen in volle zeil waren, zoo was het onmogelijk voor hem, aan boord te komen. Hij verzocht derhalve Kotſebue, toch *Otdia* aan te doen, waarhenen hij ook wilde. Cadu, die voorgenomen had zich aan zijne halve landslieden op de boot niet te vertoonen, maar hen eerst op het land te verraſſen, kon zich, op het gezigt van de boot,

Digitized by Google

boot niet meer bedwingen. Zijne blijdſchap was zoo ſterk, dat zij al zijne gemaakte plannen in duigen wierp. Naauwelijks waren de *Radackers* digt genoeg bij het ſchip, om met hen te kunnen ſpreken, of hij ſprong voor den dag, en riep van de bak, (het voorſte deel van het dek) : „zie toch eens, ik ben Cadu! kent gij mij dan „niet meer?" En nu begon hij een levendig geſprek, waarin hij hun waarſchijnlijk de grootſte avonturen vertelde: want dikwijls weergalmde een lang uitgehaald *O! O!* uit den mond der toehoorders.

J. Wat zal hij zich niet wel ingebeeld hebben!

V. Dat kon hij met alle regt. Niemand zijner landslieden had datgene gezien, wat hij gezien had, zoo veel ondervonden, als hij. Men kan den mensch niets eerder vergeven dan het gevoel van eigen waarde, wanneer hij kunde en ondervinding heeft, welke anderen ontbreken.

Doch laat ons verder gaan. Des namiddags ten vijf uren liet men het anker op dezelfde plaats vallen, waar men weleer voor anker gelegen had. Lagediak verſcheen terſtond. Hij kwam, door eene menigte wilden verzeld, en bragt tevens eene vracht kokosnoten mede. Zoodra hij op het dek kwam, gaf hij zich geheel aan zijne

Digitized by Google

blijdſchap om het wederzien over; hij danste en ſprong in het rond, hij viel de Ruſſen om den hals, omarmde ze den een' na den ander' en nam ten laatſte eenen krans van verſche bloemen, welke hij kort te voren gevlochten had, van zijn hoofd, om dien onzen Kotſebue op te zetten, waarbij hij onophoudelijk *Aidara!* riep. Zijne kameraden deden hem alles na, alhoewel de Ruſſen hun geheel vreemd waren. Nadat nu de eerſte vervoering van blijdſchap bij Lagediak eenigzins over was en hij wat bedaarder werd, trok hij zijne medgezellen mede naar Cadu, om wien zij eenen kring ſloten, in wier midden Cadu zat. Eene zee van woorden, zoo als men ze nooit gehoord had, ſtroomde nu uit den mond van Cadu; zijne oogen vonkelden en op de aangezigten zijner toehoorders kon men al het gevoel lezen, hetwelk zijne woordenrijke en omſlagtige vertellingen moesten verwekken.

A. Dit zal vrij langdradig geweest zijn!

V. Vast! Kotſebue en zijne vrienden vielen eindelijk den ſnapper, die in den ijver van zijn vertellen het ſchuim op den mond ſtond, in de rede, voornamelijk om te weten, wat er gedurende zijne afwezigheid op *Radack* gebeurd was. Het verwonderde hem, dat Rarik zich nog niet had laten zien. Op de vraag naar de oor-

oorzaak van dit niblijven, vernam Kotsebue het volgende: Eenige dagen, nadat de Rusſen de groep der eilanden *A-ur* verlaten hadden, had zich het aldaar zijnde oude opperhoofd Lebeuliet naar *Otdia* op reis begeven, dewijl hij vermoedde, dat de Rusſen aldaar veel ijzer zouden terug gelaten hebben. Hij dwong de inwoners een gedeelte daarvan af te geven en zeilde, nadat hij ook drie geiten, die nog leefden, van het geiteneiland had medegenomen, naar *A-ur* terug. Eenige maanden later liep Lamarij, die den weg over *Ligiep* en *Ailu* genomen had, met zijne vloot uit *Udirick* hier binnen, en aan dezen koning der eilanden moesten de inwoners nog het laatſte ijzer, en al wat zij van de Rusſen gekregen hadden, overgeven. Kotsebue vroeg, waarom men zich niet tegen zulk een onregtvaardig bevel verzet had? Waarop Lagediak hernam dat Lamarij, hen dan allen zou dood geſlagen hebben.

A. Dat was als een tiran gehandeld.

V. Zeker was het dat. De Koning had zich hier twee maanden opgehouden, om voor het leger, hetwelk *Mediuro* moest aantasten, *Mogan* te laten bereiden.

W. Gebruiken de militairen aldaar dat dan in plaats van Kommiesbrood?

V.

Digitized by Google

V. Waarſchijnlijk. Toen de Koning wegvoer, nam hij bovendien nog al de kokosnoten en de broodvrucht mede, waarvan hij maar zoo veel terug liet, als de inwoners even noodig hadden, om zich te voeden.

A. Die ſchijnt de kunst, om Requiſitien te doen, goed gekend te hebben!

V. Rarik, Langin en Abugar...

W. Oude kennisſen!

V. En vele anderen, van welke wij reeds gehoord hebben, waren met hem gegaan. Op het eiland waren niet dan vrouwen, kinderen en bijna vijftien oude mannen terug gebleven. Het leger was in *Mediuro* bijeen gekomen; doch er was geen ſlag geleverd geworden.

J. Dat was nog het verſtandigſte.

V. Lamarij had verwacht, dat de vijand zou aanvallen; doch dit gebeurde niet: en nu was hij, volgens het verhaal aan Lagediak, voornemens, den vijand zelf aan te tasten, als deze niet ſpoedig opdaagde.

W. Dat zal een vreeſelijke ſlag worden.

V. Vreeſelijk genoeg voor deze landſtreek, al ware het, dat er ſlechts eenige menſchen in bleven. Bij gebrek aan bewoners is het verlies van één enkel mensch reeds van belang. Kotſebue deed onderzoek naar den nieuw aangelegden tuin,

Digitized by Google

tuin, en vernam, dat de ratten alles verwoest hadden, tot op eenige wortelen na, die zeer goed voortgekomen waren, tot dat de *groote rat*, gelijk Lagediak zeer aardig Lamarij noemde, gekomen was en, ondanks het smeeken der inwoners, alles weggenomen had.

A. Dat zal voor onzen menschlievenden Kotsebue zeer onaangenaam geweest zijn.

V. Inderdaad. Doch hij dacht intusschen, gedane dingen hebben geen keer; het speet hem wegens het verlies; doch hoopte echter, dat de zaden op de andere eilanden des te beter voortgekomen waren, en toonde nu aan de bewoners de onderscheidene dieren en planten, welke hij voor hen als een geschenk medegebragt had. Zij waren daar zeer verheugd over, en bijzonder was dit Lagediak, die onzen vriend, zijnen weldoener, dikwijls omhelsde. Met hulp van Cadu hoopte hij de inwoners in de oppassing en verzorging der medegebragte planten, die toen juist op dien tijd in den grond moesten gezet worden, te onderwijzen. De oranjeboomen, die hij in potten had medegenomen, waren in den besten toestand; de druiven zoo wel, als de aardappelen, taro- en jams-wortelen hadden reeds kleine blaadjes; doch de varkens, die men hier gelaten had, waren gestorven, waarschijnlijk door gebrek aan drinken.

W.

Digitized by Google

W. Die zouden ook in de nieuw aangelegde tuintjes mooi getuinierd hebben.

V. De tijd veroorloofde Kotsebue niet, hier lang te blijven, daarom werden de planten denzelfden dag nog aan het land gebragt, de oude tuin werd van nieuws weder opgespit en Chamisso nam gaarne en bereidwillig de moeite op zich, om alles met eigene handen in den grond te leggen. De eilanders moesten alle daarbij tegenwoordig zijn, om hier het eerste onderwijs te genieten en Cadu was nu, als tolk, een zeer verdienstelijk man.

A. Toen zal hij zich eerst een regt aanzien gegeven hebben.

V. Het slimste bij zijn onderwijs was maar, dat hem altijd zijne lotgevallen weder te binnen schoten. In plaats, dat hij datgene aan de eilanders zoude zeggen, wat hem Chamisso over de wijze van behandeling der planten mededeelde, vertelde hij aan de omstanders zijne avonturen, waardoor hij natuurlijk hunne oplettendheid van den landbouw aftrok. Tegen wil en dank moest Kotsebue aan Cadu gelasten, stil te zijn, en hem in zijne bediening opschorten. Om de *Radackers* met den smaak der onderscheidene wortelen bekend te maken, had Kotsebue van ieder soort eenige gekookt me-

de-

Digitized by Google

degebragt; men vond ze allen zeer wel van ſmaak, bijzonder de aardappelen, waarvan elk er eenige wenschte te hebben.

W. Dat wil ik gaarne gelooven.

V. Kotſebue verdeelde eene groote menigte, die de eilanders met veel dank ontvingen. Hij ſtreelde zich met het denkbeeld, dat dit goedaartig volkje, wien het aan levensmiddelen ontbrak, hem eenmaal hunne welvaart zouden dank wijten.

H. En, wat even zoo veel zeggen wil, meenig eenen ſchoonen maaltijd.

A. Dat behoort er ook bij.

V. Eenige watermeloenen, die Kotſebue van de *Sandwichs-eilanden* medegebragt had, ſmaakten den wilden bijzonder goed; zij begeerden daar ook zaad van. Kotſebue deelden hun dit gaarne mede, maar waarſchuwde voor de ratten, en Lagediak beſloot eenen tuin op palen aan te leggen, om de planten voor hen te beſchermen. Des namiddags werden nog vijf geiten en drie katten aan land gebragt en onder het opzigt van Lagediak geſteld. Maar hoe verbaasd ſtonden de Eilanders te kijken, toen de katten terſtond op de al te onbeſchaamde ratten aanvielen en hen verſcheurden. Met eene ſoort van hoogachting zagen zij deze ſchoone zinde-

lijk

lijke dieren aan, waarin zij de toekomende verlosfers van zulke erge vijanden, als de ratten zijn, beschouwden.

A. Het was ook het beste en bijna eenige middel, om deze vijanden te verdelgen.

V. Kotsebue wilde binnen een paar dagen *Otdia* verlaten. Hij bleef daarom met Chamisso en Cadu des avonds en des nachts aan het land, om zoo veel mogelijk het gezelschap zijner vrienden te genieten. De tuin was nu in orde gebragt, en nu zettede men zich op het gras, voor het huis van Lagediak, door de Eilanders, die met gezang en trommelmuzijk hunne weldoeners zochten te onderhouden. Gedurende de afwezendheid hadden zij liederen op de Russen gedicht, welke zij nu opzongen. Waarschijnlijk waren het loffiederen. Totaboe was het begin; dan volgden Timaro, Tamisso enz.

A. Jammer is het, dat Kotsebue geen afschrift van deze liederen heeft medegebragt.

V. Als hij ze maar had kunnen verstaan! Dit bekent hij zelf. Intusschen, hoewel hij ze niet verstond, zoo waren zij hem toch aangenaam, dewijl zij als volksliederen van de ouders op de kinderen overerven, en in het toekomende den zeelieden bekend zouden maken, hoe verdienstelijk zich de Russen bij deze eilanders gemaakt hebben.

A.

Digitized by Google

A. Door den tijd zal er nog wel iemand zich opdoen, die ze vertaalt. Misschien lezen wij ze nog wel in eenen almanak.

J. O, en dan zet zeker de een of ander dezelve op noten; en misschien spelen wij over Totaboe, Tamisso, Timaro nog wel met variatien.

V. Waarom zou dat niet mogelijk zijn? — Kotsebue liet zijn avondeten van boord aan land brengen en hield met zijne vrienden in tegenwoordigheid der eilanders zijnen maaltijd. Natuurlijk, dat deze met verwondering en met deelnemende nieuwsgierigheid alles aankeken. Gadu, welke mede in het gezelschap van Kotsebue en zijne vrienden spijsde, verklaarde aan de eilanders, die om hem heen stonden, het gebruik der onderscheidene tafelgereedschappen.

A. Dit is zoo net zijne zaak. Het is even, of ik hem zoo levende voor mij zie staan.

V. Hij moet zich echter in zijne verklaringen ten uiterste geestig en naïf uitgedrukt hebben: want de toehoorders lachten geweldig. Gedurende zijne verkeering van drie vierendeel jaars onder de Russen had hij zich over het algemeen zoodanig gevormd, dat hij noodzakelijk zijne meerderheid gevoelen moest, en echter was hij gaarne bij zijne oude vrienden; hij on-

Digitized by Google

derrigtte hen vriendelijk, gaf aan hunne kinderen geschenken en maakte zich bij hen op allerhande wijzen bemind en aangenaam.

A. Cadu behaagt mij. Hij moet inderdaad een goed mensch geweest zijn.

V. Zeker was hij een onbedorven kind der natuur met veel aanleg tot beschaving van verstand en hart. Denkt maar eens na over hetgene, wat ik u reeds van hem gezegd heb. Op zijne Europesche kleederen beeldde hij zich niet weinig in; doch zoodra hij hier weer henen kwam, had hij ze terstond weder afgelegd, en de schoenen en laarzen, die zijne landslieden zoo zeer aangenstonden, geheel afgedankt; zijne schatten had hij weldra allen verdeeld.

Gedurende den maaltijd zat Lagediak naast Kotsebue en at met goeden eetlust. Een bord met spijzen ging in den kring der aanschouwers rond, en elk nam er met zijne nagels een lekker hapje uit. Cadu bemerkte, dat de Eilanders de gekookte jams en aardappelen zeer wel lustten; hij vermaande zijne landslieden, de wortelen, die de Russen medegebragt hadden, toch goed te verzorgen, opdat zij er in het vervolg ook zouden hebben; en lachte overluid, toen een der Radachers hem een gekookten jams-wortel toonde, welken hij niet eten, maar morgen plan-

H.

Digitized by Google

H. Nu, die verdiende ook wel uitgelagchen te worden.

V. Waarlijk; en zelfs Cadu meende, dat de Radackers nog al te dom waren. — Het varkensvleesch was bijzonder naar hunnen smaak, doch niets kon hen overhalen wijn te drinken; een glas, dat in den kring rond ging, roerden zij naauwelijks aan. Cadu noemde hen gekken, die niet wisten, wat goed was; zij moesten maar zijn voorbeeld volgen, want hij was een man, die op zijne reizen veel ondervinding verzameld had; en daarop ledigde hij in eene teug het geheele glas.

J. Nu, die ondervinding was niet heel groot. Als hij op zijne reizen anders niet geleerd had, dan had hij geene reden gehad trotsch te wezen.

V. Na den maaltijd werd er een bal geopend op de muzijk van eene trommel en het gezang eeniger eilanders. En nu vertoonde zich Cadu in zijne volle grootheid.

A. Hoe dan?

V. Hij had van de matrozen dansen geleerd; en dus moest hij nu immers zijne kunsten toonen. Trotsch en met zelfverheffing trad hij midden in den kring en danste op de Europesche wijze.

J. Toen zullen de eilanders wel groote oogen gemaakt hebben!

V. Neen; zijn danſen verwekte een algemeen gelach. Lagediak meende, dat de Europeanen bij het danſen er uitzagen, als of het hoofd op hol was. Gedurende het bal hield Kotſebue zich met belangrijke onderwerpen bezig. Hij deed onderzoek bij Lagediak of hij de ketten eilanden *Ralick* kende? daar hij er toch nooit van geſproken hadde. Zijn antwoord was, dat hij dikwijls daar geweest was. Bij deze gelegenheid merkte Kotſebue weder op, hoe moeijelijk het zij van de wilden dergelijke berigten te vernemen, als men hunne taal niet geheel magtig is. Uit hen zelven vertellen zij nooit iets; zij antwoorden maar als men hun vraagt, dewijl zij onderſtellen, dat de veel verſtandigere Europeanen reeds van alles onderrigt zijn. Hij vertelde, dat, als men van de groep eilanden *Erugup* zuidwestwaarts afzeilt, men dan na eenige dagen op het eiland *Otjæ*, hetwelk tot de groep *Ralick* behoort, komt. Lagediak voegde er bij, dat dit eiland al de overige in grootte en volkrijkheid overtreft. Volgens een duister verhaal moet aldaar voor langen tijd een groot ſchip geweest zijn, dat veel ijzer gelost had. Kotſebue bleef des nachts aan land. Hij bragt dien wegens de hitte onrustig door en meldt ons bijzonder, dat ratten en hagedisſen den

den geheelen nacht op zijn lijf rond gedanst hebben.

J. Dat is ijselijk! daar had ik geen oog toegedaan.

V. Het zal den armen Kotsebue ook niet beter gegaan zijn. Den anderen morgen bezocht hem het oude Opperhoofd van het eiland *Ormed*, die zich als een kind verheugde, dat hij vriend Kotsebue weder zag. Tevens deed hij Kotsebue bittere verwijtingen, dat deze niet op zijn eiland gekomen was, daar hij toch tegenwoordig Opperhoofd der geheele groep was. Zijne ontevredenheid was wel zoo heel groot niet: want hij bragt, niettegenstaande het gebrek, door Lamarij veroorzaakt, nog broodvrucht en kokosnoten mede. Cadu had zich voorheen eenen langen tijd op het eiland *Ormed* opgehouden, was vaderlijk van den ouden behandeld, en beiden gevoelden nu een waarlijk aandoenlijk genoegen, toen zij hier elkander wederzagen. Chamisso, de Oude en Cadu reisden met elkander naar *Ormed*, alwaar zij onderscheidene planten en gewassen in den grond wilden brengen en morgen weder terug keeren. Maar Lagediak gaf heden een bewijs van zijn kinderachtig bijgeloof.

W. Waardoor toch?

V. Kotſebue ſpijkerde aan eenen kokosboom, welke tegenover de woning van Lagediak ſtond, eene koperen plaat, waarop het jaargetal en de naam van het ſchip geteekend waren. Lagediak verheugde zich ongemeen over dit aandenken en beloofde, het getrouw te zullen bewaren. Maar toen Kotſebue zeide, dat hij nu zou vertrekken, kon Lagediak niet begrijpen, hoe hij met de *Rurik* konde wegzeilen, daar deszelfs naam aan den boom vastgeſpijkerd was.

J. Wat of hij daar dan wel van gedacht heeft?

V. Zeker, dat het eene ſoort van tooverij was. Den volgenden morgen kwam Chamisſo met Cadu terug en verraste onzen vriend zeer onverwacht met eene onaangename tijding.

W. En die was?

V. Cadu had eensklaps beſloten, hier te blijven. De plotſelinge verandering van dit beſluit was voor Kotſebue een onoplosbaar raadſel.

A. Wat kon hem toch tot dit beſluit bewegen?

V. Iets, hetwelk zijn hart zeer tot eer verſtrekt. Hij had aan land vernomen, dat zijn kind, hetwelk hij op het eiland *Atur* had

te-

terug gelaten, zeer bedroefd om hem was, dat het alle dagen in het bosch rond liep, om hem op te zoeken, en dat het geen' nacht sliep. Hoewel hij nu nog daags te voren Kotsebue verzekerd had, hem nooit te willen verlaten; zoo had het berigt van zijn kind zijn vaderlijk hart te zeer aangedaan, om niet het besluit te nemen, terug te blijven.

A. Dit doet hem in alle opzigten eer aan.

V. Met veel aandoening ontdekte hij aan Kotsebue zijn plan, en scheen met zich zelven in tweestrijd, of hij blijven of met het schip vertrekken zou. Maar toen Kotsebue, hoe moeijelijk hem het ook viel, want hij hield veel van Cadu, zijn plan billijkte, toen besloot Cadu het werkelijk ter uitvoer te brengen. Hij beloofde voor het geplante met ware liefde te zorgen, en wilde zijnen dank uitdrukken door al de planten naar de namen der scheepsofficieren en der geleerden op den *Rurik* te noemen. Kotsebue moest in zich zelven lagchen op het denkbeeld, dat men voortaan op het eiland „*Totaboe's*, *Tamisso's* en *Timaro's*" in plaats van aardappelen, taro- en jams-wortelen op tafel zou brengen.

H. Dat kunnen wij immers ook doen?

V. Waarom niet? — De tijding, dat Cadu

wilde terug blijven, werd weldra op het ſchip bekend, en elk wilde uit zijnen mond hooren, of hij het ſchip werkelijk verlaten wilde. Aan elk een vertelde hij, hoe zijn kind in de bosſchen Cadu riep en geen' nacht ſliep. Voor Kotſebue was de ſcheiding van Cadu waarlijk zieltreffend. Hij had zich aan dit natuurmensch te zeer gewend, en had met waar genoegen gezien, hoe deszelfs verſtand zich van dag tot dag hoe langs zoo meer ontwikkelde. Hij troostte zich alleen met het denkbeeld, dat Cadu hier op de geheele groep eilanden zeer nuttig kon worden, en dat hij toch in het koude klimaat van *Rusland* bezwaarlijk lang geleefd zoude hebben.

W. Kon hij dan op de eilanden inderdaad zoo nuttig worden?

V. Wel zeker! Omtrent de beplantingen kon hij zich zeer verdienſtelijk maken. — Toen hij denzelfden dag nog het ſchip wilde verlaten, zoo bragt elk der ſcheepsequipagie geſchenken voor hem bijeen, die hij met bewondering beſchouwde. Zijne eenigſte vrees was, dat de *Radackers* hem beſtelen zouden; eene zwarigheid, die Kotſebue niet ongegrond vond, en daarom voor Lamarij, Lagediak en voor het oude Opperhoofd van *Ormed* aanzien-

Digitized by Google

zieonlijke geſchenken overgaf. Hij zelf en Chamisſo vergezelden Cadu aan land. Lagediak verwelkomde hen aan ſtrand, zag met verwondering de ſchatten aan, en was verrukt over de geſchenken, welke men *hem* zelven overhandigde. De eilanders waren bekoord door het gezigt der ſchatten van Cadu, en ſmeedden misſchien in ſtilte wel plannen, om zich van dezelve meester te maken.

J. Kon Kotſebue dan Cadu niet beſchermen?

V. Ja, als hij daar gebleven was. Doch hij ſtond op het punt van te vertrekken; echter deed hij nog alles, wat hij doen konde.

A. En wat kon hij dan toch nog wel doen?

V. Kotſebue liet de inwoners van het eiland door Lagediak bijeenroepen. Zij verſchenen allen. Men maakte hun bekend, dat Cadu hier blijven zou, en dat Kotſebue hun een noodig woord te zeggen had. Vol verwachting ſloot het volk eenen kring, in welks midden Kotſebue en Chamisſo ſtonden.

W. En waar bleef Cadu?

V. Hij was in het huis van Ratick, alwaar hij zich in ſtaatſie aankleedde, om bij deze plegtige gelegenheid eenen meer dan gewonen indruk op de Wilden te maken. Eenigen tijd

Digitized by Google

had men op hem gewacht; en nu trad hij voor met een wit hemd aan; om zijn midden had hij eene groote ſabel gegespt, die hij uitgetrokken had, en in de regterhand droeg; zijn hoofd was met eenen ſtroohoed bedekt. Met den grootſten eerbied en bewondering ſagen hem de *Radackers* aan, toen hij met het moordgeweer en met een ernſtig gezigt in den kring trad. De zon was reeds ondergegaan, toen Cadu de volgende aanſpraak deed, welke men hem vooraf geleerd had. Hij had, namelijk, door de vertellingen op het ſchip een zeer hoog denkbeeld van den Ruſſiſchen *Tamon*, of van den Ruſſiſchen Keizer gekregen, van wien hij den *Radackers* ook reeds veel verhaald had. Nu zeide hij: „De groote *Tamon* aller *Tamons* van het „land *Ruſſia* heeft bevolen, dat Cadu hier „blijven moes, om voor het voortkomen der „van de Ruſſen hier terug gelatene, dieren en „planten te zorgen. Niemand vermag hem op „doodſtraf daarin verhinderen, maar elk inwoner „moet hem helpen het land bewerken, waar„voor hij beloond zal worden."

A. Mij dunkt, dat de arbeid zich zelf het beſte beloont.

V. Zeer juist; doch vergeet maar niet, met welke menſchen Cadu hier te doen had. Om

nog

nog meer op dezen te werken, verstoutte zich Cadu, of veeleer Kotsebue, door hem nog de volgende aansporing tot ondergeschiktheid op te geven: „Na tien maanden komt uit *Rusia* „een groot schip aan, om den *Radackers* ijzer, „en andere noodwendigheden te brengen, en „bevindt men dan, dat de beplantingen verwoest „zijn, zoo worden de schuldigen gedood. Nie„mand wage het, Cadu te bestelen, of hem ie„nig leed aan te doen. Ook dit wordt met „den dood gestraft."

A. Waarlijk, eene indrukwekkende aanspraak!

V. Die door Cadu met veel deftigheid uitgesproken werd. De Eilanders beloofden, zijnen wil getrouw te vervullen, en nu liet Kotsebue, om het geheel nog plegtiger te maken en tevens aan de Eilanders een denkbeeld van zijne magt te geven, iets doen, hetgeen de Indianen ten hoogste verwonderde.

W. En dit was?

V. Dat op zijn bevel al de Indianen naar het naaste schip moesten zien. Het was nu donker. Kotsebue gaf een teeken, waarop twee kanonnen gelost werden en een vuurpijl met veel gedruisch in de lucht vloog, welke het ganschen Eiland verlichtte; vreesselijk was het gedonder der kanonnen. Al de Eilanders vielen verstijfd

van

van ſchrik ter aarde. Lagediak klemde zich aan Kotſebue met beide handen vast, en verzocht hem bevende, dit vreesſelijk ſchouwſpel te doen ophouden. Kotſebue verklaarde, dat door zulk vuur elke ongehoorzaamheid beſtraft werd, en Cadu was zoer in zijn' ſchik met den indruk, welken het vuur gemaakt had. Hij hield zich nu volkomen zeker.

A. Maar de Wilden?

V. Die waren door den ſchrik geheel als ter nedergeſlagen. Doch toen Kotſebue hun eenige geſchenken gaf, kwamen zij weder tot zich zelven. Cadu kreeg nog twee koperen medailles met het afbeeldſel van Keizer Alexander. De eene moest hij zelf dragen, de andere aan Lamarij in den den naam van Kotſebue overgeven. Bij het afſcheid ſcheen Cadu eerst regt te gevoelen, hoe moeijelijk hem de ſcheiding van Kotſebue viel. Hij ſchreide als een kind, en verzocht aan Kotſebue ſmeekende, toch weder te komen. Even zoo jammerden de overige Wilden over het vertrek der Ruſſen, bijzonder echter Lagediak. Alle inwoners, mannen, vrouwen en kinderen, vergezelden Kotſebue en zijn gezelſchap tot aan de sloep. Cadu ging met de blanke ſabel vooruit, en de brandende houtſpaanders, waarmede zij den

weg

Digitized by Google

weg verlichtten, gaven aan den optogt een plegtig aanzien. Nadat de Rusſen van land geſtoken waren, zetteden zich de Wilden op het ſtrand neder en hieven een gezang aan, waarin de namen *Totabu*, *Tamiſo en Timaro* voorkwamen.

J. Voer dan het ſchip denzelfden dag nog weg?

V. Men ligtte den anderen morgen de ankers. Kotſebue verliet de groep eilanden met het ſtreelend bewustzijn, hier veel goeds geſticht te hebben. Door den verrekijker zag men Cadu met eenige anderen voor het huis van Rarik zitten en naar het ſchip kijken. Aan zijn witte hemdd werd hij door Kotſebue herkend. Hij wuifde zoo lang, als Kotſebue hem door den verrekijker konde onderſcheiden. De wind was zoo zwak, dat de *Rurik* eerst tegen den middag de ſtraat van Schischmareff bereikte, en bleef den geheelen dag zoo ſlap, dat men bij zons ondergang nog het eiland konde zien, het welk men des morgens verlaten had. Op den anderen morgen riep een wachthebbend matroos uit den top van den maſt: „Land!" en men zag eene groep, die uit kleine lage eilanden beſtond en die, onder den naam van de groep *Legiep*, reeds de vorige keer door Kotſebue opgemerkt was. Men was er zeer nabij, en kon de ge-

Digitized by Google

geheele groep overzien. Eene zeilboot kwam op den *Rurik* af, doch bleef op eenen afstand van honderd schreden stil houden. De Russen spraken hen in de landtaal der eilanders aan. De lieden kwamen verbaasd nader en vraagden: „Waar komt gij van daan?" Kotsebue, die juist op het halfdek stond, antwoordde: „Van „*Otdia*." Op dit antwoord kwamen zij nader en vraagden: of de *Tamon* Totabu op het schip ware. Zoodra Kotsebue gezegd had, dat hij die was, naderden zij, maakten hunne boot aan den *Rurik* vast en kwamen spoedig en vertrouwelijk aan boord. Lamarij, die voor eenigen tijd deze groep eilanden bezocht, had van den *Rurik* verhaald.

J. Was dat Lamarij niet, over wien de inwoners van *Otdia* zoo bitter klaagden?

W. En die door Lagediak *de groote rat* genoemd werd?

V. Ja dezelfde. Doch op de eilanden-groep *Legiep* moet hij zich eenigzins anders gedragen hebben; ten minste heeft hij dit ten opzigte van den *Rurik* gedaan. De *Legiepers* hadden de beste denkbeelden van de Russen; zij naderden zeer vertrouwelijk en gedroegen zich zoo bescheiden, dat het onzen vriend veel genoegen gaf. Voor het overige waren deze *Legiepers* lan-

lange, sterke lieden, van eene zeer goede gestalte, waardoor zij zich van de overige *Radackers* voordeelig onderscheidden. Volgens de beschrijving, welke Cadu reeds vroeger van hen gegeven had, is de Visscherij hunne voornaamste handtering.

A. Maar hoedanig gedroeg zich dit bezoek aan boord?

V. Zeer goed. Zoo als het scheen, hadden de gasten hunne beste pakjes aangetrokken, hunne kleeding was over het algemeen nieuw, het haar was met kokosolie gesmeerd en netjes gebonden, en daarenboven nog met kransen van schelpen en vederen opgesierd. Allen hadden zij rollen van schildpad in de ooren, een opschik, welke Kotsebue op *Radack* zeldzaam zag. In het algemeen schenen deze lieden welvarender en meerder opgeruimd te zijn, dan de bewoners van *Radack*. Hun eerste werk was, toen zij het schip betraden, de Russen geschenken te overhandigen. Een sterk geprikte *Tamon* legde eenige kokosnoten aan de voeten van Kotsebue en zettede hem eenen krans van schelpen op het hoofd; dit deden ook andere bij de overige officieren van het schip; en weldra waren er op de *Rurik* geene gasten meer, maar niet dan vertrouwde opregte vrienden, welke aldaar geheel

te

te huis waren. Zij liepen nieuwsgierig rond, bewonderden alles, en hadden ook den meesten zin in het ijzer; ook deden zij onderzoek naar Cadu en vraagden, of Kotsebue hem niet weer medegebragt had?

J. Dan moesten zij hem toch kennen?

V. Waarschijnlijk: maar al kenden zij hem niet, dan hadden zij toch wel van hem gehoord. Nu kregen zij ook geschenken. Zij verwonderden zich over de milddadigheid der Europeanen en verzochten hun, toch aan land te komen, alwaar zij hunne dankbaarheid wilden betoonen.

A. Nam Kotsebue de uitnoodiging aan?

V. Neen. De Eilanders toonden hem op het westelijke deel der geheele groep eene straat, welke diep en breed genoeg voor den *Rurik* was. Maar dewijl Kotsebue niet voornemens was de eilanden *Legiep* te bezoeken, zoo wenschte hij liever echte berigten over de groep *Ralick* in te winnen. Hij vraagde den *Tamon*, waar dezelve lag? Deze wees hem in het westen. Hij vraagde verder naar het eiland *Kwadeln*; de *Tamon* wees wederom naar het westen; en nu hoopte Kotsebue zeker, dit eiland niet mis te zeilen, daar hem in het vorige jaar de Chef van *Ailu* net denzelfden koers aangewezen had. De eilanders waren ongeveer een uur op

Digitized by Google

op den *Rurik* geweest, toen eene ſtijve koelte opſtak; zij moesten ſcheiden, en Kotſebue nam den weg langs de groep eilanden, om er eene kaart van te ontwerpen. Bij zonnenondergang was men het westelijke deel der groep reeds omgezeild; nu zettede hij den koers naar het westen, hopende de keten *Ralick* te ontdekken. Kotſebue noemde deze groep de groep van Graaf Haijden, eenen Rusſiſchen Kommandant. Men hield nu, den gantſchen nacht door, den koers naar het westen, onder regen en vele harde rukwinden.

A. Vond hij dan de gezochte eilanden *Ralick*?

V. Neen. Met de grootſte oplettendheid volgde Kotſebue zijnen weg naar den hem voorgeſchrevenen koers. Mischien, dat de Wilden hem eenen verkeerden koers opgegeven hadden; of dat hij op zijnen togt deze lage groep zonder gebergten voorbij gezien had; genoeg, zijn wensch, om dezelve te ontdekken, werd verijdeld. De zon ging onder, zonder dat men iets ontdekt had, en nu zag Kotſebue zich genoodzaakt, het verder opzoeken te ſtaken. Hij deed zulks niet gaarne.

J. Waarom zocht hij dan niet langer?

V. Het was hoogst noodzakelijk, dat hij naar *Manilla* reisde, alwaar het ſchip gekalefaterd

Digitized by Google

moest worden. Om aldaar te komen, had hij de mousson in de Chineesche zee noodig.

W. Wat is dat?

V. De wind, welke in deze oorden *periodiek* of op zekere tijden uit eenen en denzelfden hoek der wereld waait. Men noemt hem ook passaatwind. Hij waait in het eene halfjaar uit eenen hoek en het andere halfjaar uit eenen regt tegenoverstaanden hoek. De zeelieden moeten zeer oplettend zijn, dat zij juist dien tijd kiezen, waarin deze mousson voor hen voordeelig waait. Voor Kotzebue was dit zoo veel te noodzakelijker, daar hij met dezen wind ook door de straat *Sunda* varen wilde.

J. De straat *Sunda*?

V. Ik zal u die thans beschrijven. Op den zuidelijken kant van Azië liggen de vier grootste Aziatische eilanden, *Borneo*, *Sumatra*, *Java* en *Celebes*, welke men naar de straat *Sunda*, welke de beide eilanden *Sumatra* en *Java* van elkander scheidt, de *Sundasche eilanden* noemt. Deze zeeëngte is de eenige weg voor de schepen, welke uit *China*, *Japan*, van de *Philippijnsche eilanden* en uit de streken, waarin zich Kotzebue nu bevond, komen en om *Azië* en *Afrika* naar *Europa* willen zeilen.

A. Verkoos Kotzebue dan dezen weg?

V.

Digitized by Google

V. Ja. Deze was nader, dan zijnen vorigen weg om de zuidelijke punt van *Amerika*.

W. Om Kaap *Hoorn*, alwaar hij de vorige keer in zulk groot levensgevaar geraakte.

V. Hij was nu werkelijk nog steeds in eene streek, die hij nooit bevaren had en waarin nog menig niet ontdekt eiland zijn konde; hij moest daarom met de grootste omzigtigheid zijne reis voortzetten. Des nachts liet hij het schip bijleggen.

W. Dat is stil liggen, niet waar?

V. Ja. Hij zettede zijne reis des daags verder voort, en zeilde over eene plaats, waarop, volgens het verhaal van eenen Spaanschen Zeekapitein, nog zes en dertig onbekende eilanden liggen moesten; doch Kotzebue vond ze nergens en het kwam hem dus waarschijnlijk voor, dat zij er in het geheel niet waren. Hij stuurde altijd gedurig westelijk voort, om, hetzij op het eiland *Hoglon* te geraken, of wel een nieuw eiland te ontdekken, dewijl deze geheele omtrek nog van geene zeevarenden naauwkeurig doorzocht was; maar ook hier waren zijne pogingen vergeefs. Eene groote stilte van wind maakte, dat de reis maar zeer langzaam voortging. Maar nu hadden zij eene grap.

H. Wel?

Digitized by Google

V. De matrozen vingen eenen grooten haai; zij trokken hem op het dek, om hem dood te maken. Doch hoe verbaasd ſtonden zij te kijken, toen zij in zijne maag eene robbenvellen muts vonden, met laken gevoerd, die een der matrozen verdrietig over boord geworpen had, om van het plagen bevrijd te zijn, hetwelk zijne makkers hem gedurig met die muts deden.

A. De visch was altoos het ſchip gevolgd. De muts had hem zeker lekker geſmaakt en mogelijk hoopte hij wel door den tijd den geheelen matroos nog te krijgen.

V. Waarſchijnlijk. Deze muts was door ſmeer en teer reeds zoo onkenbaar en zwaar geworden, dat de arme eigenaar elk oogenblik daarover gefopt werd. Nogtans wilde hij er zich niet van ontdoen; hij droeg ze inderdaad, tot zij hem, toen bij eens op de boven bramra een zeil borg, van het hoofd af, en gelukkig eenen op het dek werkenden matroos op den rug viel: want was zij op zijn hoofd te lande gekomen, dan had ze hem misſchien gedood, zoo lomp en zwaar was zij geworden. Nu wierp de matroos ze ten tweede maal over boord, meenende, dat de haai de duivel zelf ware, die, door het terug brengen dier leelijke muts het op hem gemunt had.

A.

A. Dan ging het immers met zijne muts bijna, als Abu Caſem met zijne muilen.

W. Ach ja! die in *Bagdad* met zijne muilen niet dan onheil beleefde.

V. Om weder op Kotſebue te komen — Hij nam nu proeven over de onderſcheidene kleur en over den meerderen of minderen ziltigen ſmaak van het zeewater. Hij bevond dezen op vele plaatſen zeer verſchillende, zoo als het water ook op eenige plaatſen doorſchijnender en klaarder was, dan op andere. Op ſommige plaatſen kon hij op bijna honderd ellen diepte de kleur van eenen nedergelatenen rooden doek onderſcheiden, op ſommige andere op verre na zoo diep niet. Op vele plaatſen was de kleur des zeewaters blaauwer en donkerder, dan het op andere plaatſen was; zelfs was het in ſommige ſtreken warmer. Hij maakte daaruit eene gevolgtrekking, dat de zee in den geheelen omtrek van de *Radacks-eilanden*, minder diepte moest hebben, dan in de ſtreken, welke nader aan Amerika liggen.

Op den drie en twintigſten November zag hij het eiland *Sarpane* of *Rota*, en wel het zuidelijk gedeelte van hetzelve, omdat het noordelijk gedeelte uit zeer laag land beſtaat. — Tuſſchen dit eiland en het eiland *Guaham* voer

Kotsebue door, zijnde dit eene door ondiepten zeer gevaarlijke straat.

J. Van het laatste eiland heb ik nooit gehoord.

V. Het is het grootste onder de zoogenaamde *Ladronis* of *Dieven-eilanden*.

A. Een naam, welke reeds veel belooft.

V. De *Dieven-eilanden* zijn bijna twintig eilanden, welke den Spanjaarden toebehooren. Hier is het schoonste klimaat, zijnde er een gedurige zomer, en de gewone Indiaansche voortbrengselen zijn hier in overvloed.

Kotsebue nam nu zijnen koers naar de noordelijke punt van het eiland *Guaham*, alwaar hij des namiddags aankwam; het land kwam hem ten uitersten bekoorlijk voor. Doch op dezen dag kon men nog niet landen. Den volgenden morgen stevende men naar de noordelijke kust, waarop het steedje *Agadna* ligt. Het noordelijk gedeelte dezes eilands rijst loodregt uit zee tot eene tamelijke hoogte opwaarts, en loopt in eene regte lijn, zoo ver men met het oog kan afzien, naar het zuiden voort; een fraai bosch, met velerlei planten, bedekt het bovenste gedeelte des eilands en geeft den zeeman, door het schoone gezigt, eene vrolijke afwisseling van het onaangename eener lange zeereis. Des middags was men schter de noor-

de.

Digitized by Google

delijke punt van het eiland en men bevond zich onder den wind, alwaar, door de hoogte van het eiland tegengehouden, de anders gewone passaatwind geheel stil wordt. Eenige labberkoeltjes, welke het schip eenigzins in beweging bragten, waaiden onze reizigers de heerlijkste geuren van het land toe; eene gewaarwording, die niemand hooger weet te schatten, dan een zeeman, welke de landlucht zoo dikwijls en menigwerf zoo langen tijd ontberen moet.

Op den afstand van eene halve mijl lag oostelijk een voorgebergte, hetwelk daardoor zeer kenbaar is, dat het zich loodregt, als een ronde toren, uit de oppervlakte der zee verheft. Van deze punt af vormt het land eenen diep in loopenden zeeboezem, welke zich in meer andere verdeelt, en hier is de natuur verrukkend en onbegrijpelijk schoon. Kotsebue verplaatste zich in die tijden, waarin Magellaan dit eiland ontdekte.

J. Ontdekte Magellaan dan dit eiland?

V. Ja, in het begin der zestiende eeuw, en het was ook hier, waar hij door eenen wilden met eene lans van het leven beroofd werd. Kotsebue meende vast, dat eene menigte van schuitjes der wilden nu zijn schip zoude omringen.

A. En gebeurde dit dan nu niet?

Digitized by Google

V. Helaas neen! De invoering van het Christendom had hier geenszins deszelfs weldadigen invloed betoond: want de geheele ſtam der inboorlingen is door de Europeanen uitgeroeid. Vergeefs zagen de Ruſſen naar een ſchuitje, vergeefs naar een enkel mensch op het land om; het ſcheen, of men zich hier bij een onbewoond eiland bevond. Het gezigt van dit ſchoone land perſte tranen uit de oogen van onzen voortreffelijken Kotſebue; een gevoel van diepen weemoed greep zijne ziel aan. Eertijds waren deze vruchtbare daien het verblijf van een volk, dat in ſtille gelukzaligheid zijne dagen doorleefde; nu ſtonden die fraaije palmboſchen aldaar, om grafplaatſen te overſchaduwen; overal heerschte doodelijke ſtilte.

A. Foei, dat is om iemand bedroefd te maken!

V. Kotſebue wilde bij het fraaije voorgebergte, hetwelk *Tuloberſpit* heet, het anker laten vallen; doch hij werd door de te groote diepte en den koraalgrond daarin verhinderd. Tot zijne grootſte blijdſchap zag hij nu een mensch aan het ſtrand, welke naakt en van eene zwarte kleur ſcheen te zijn. Maar deze vlugtte boschwaarts, zoo ſnel hij konde, toen hij het ſchip ontwaardde; ſpoedig daarop zag men eene groote

ſloep

Digitized by Google

sloep, welke men voor eene Europesche erkende, en weldra bij hen aan boord was. Een Engelschman, Robbert Wilson, was op dezelve; hij bekleedde in *Agadna* den post van loots en was door den Gouverneur afgezonden, om de Rusſen in eene veilige haven te brengen, wanneer zij voornemens waren in *Guaham* te vertoeven. Terwijl deze loots langs de kust henen stuurde, had Kotsebue tijds genoeg, dezelve op te nemen. Weldra ontwaarde men de stad *Agadna* in het zuiden, welke bekoorlijk en fraai aan den oever der zee ligt, en op de eene zijde aan den voet van eenen hoogen, met eene kleine vesting voorzienen, berg ligt; vanwaar men reeds in het verschiet de witte huizen ziet. — Te twaalf uren, als men reeds voorbij de stad gezeild was, kwam eene zeilboot op den *Rurik* af. Wilson herkende door eenen verrekijker den afgezant van den Spaanschen Gouverneur. Kotsebue liet daarop terstond het schip bijleggen.

J. Wilde deze dan naar Kotsebue toe?

V. Ja. De Gouverneur had het schip van verre gezien. Niemand uit de stad had de vlag gekend; en daarom zond hij eenen luitenant van de Artillerie, Martinez, aan boord van den *Rurik*, om te onderzoeken, aan welke natie dit schip toebehoorde. De afgezant verwonderde zich

zeer Russen voor zich te zien; doch zijne verwondering werd grooter, toen hij vernam, dat de *Rurik* tot het doen van ontdekkingen uitgezonden was. Zijne beleefdheid, den Spanjaarden buitendien aangeboren, verdubbelde zich nu.

W. Kende die man dan Rusland en de Russen niet?

V. Waarschijnlijk wel; maar het schip van Kotsebue was misschien het eerste Russische vaartuig, dat hier gezien werd; dus laat het zich natuurlijk begrijpen, dat den Gouverneur de door hem nog nooit gezíene vlag vreemd moest voorkomen.

De afgezant nam affcheid, nadat hij den naam van het schip en van Kotsebue had opgeschreven, om aan den Gouverneur deze gewigtige ontdekking te berigten. De boot, waarop de Officier zich bevond, had veel overeenkomst met de schuitjes op *Radack*. Deszelfs timmeraadje, het zeil, de manier om het te sturen, en zelfs de hier zijnde inwoners, die van eene donkere kleur en naakt waren, alles bragt Kotsebue in een oogenblik *Radack* voor den geest. Hij werd van Wilson gewaar, dat hier veel dergelijke schuitjes waren, welke de inwoners van de bewoners der *Carolina-eilanden* inruilen, dewijl zij snel en scherp zeilen. Deze *Carolina-*

ei-

eilanden liggen zuidwaarts op eenen aanzienlijken afstand van *Guaham*; sedert een groot aantal jaren komt jaarlijks van daar naar *Guaham*, ongeacht den verren afstand, eene kleine vloot, welke den Spanjaarden schelpen, koralen en andere kleinigheden brengt, om daarvoor ijzer in te ruilen. Cadu had zeer dikwijls van Tautua, een opperhoofd van het eiland *Ulle*, verteld, dat deze naar *Wagal* zeilde, om aldaar ijzer in te ruilen. Kotsebue vond nu alweder eenen grond, om de gezegden van Cadu voor waar te houden. Het eiland *Wagal*, waarvan Cadu zoo dikwijls in zijne vertellingen sprak, was geen ander dan *Guaham:* want hier was het juist, alwaar het opperhoofd Tautua nog versch in het geheugen lag.

A. Ik ben regt blijde, dat Cadu altijd zijn goed krediet blijft behouden.

V. Nu spoedde zich Kotsebue, om in de haven te komen. Eene lange smalle landtong, *Orot* genaamd, aan de westelijke punt van *Guaham*, voor dewelke een klein rotsachtig eiland ligt, vormt den mond der haven, welke even zoo van koraalriffen gevormd is, als de haven *Hana-rura* op het eiland *Wahu*. Een smal, laag, met digte bosschen begroeid eiland beschermt de haven aan den noordkant; niet verre van

Digitized by Google

van daar is midden in de ſtraat eene ondiepte, die wel voor kleine ſchepen niet gevaarlijk is, vermits deze daarover kunnen heen varen, doch voor groote ſchepen des te meer gevaar aanbrengt. Zoo had nog weinig tijds geleden een ſpaansch ſchip, van *Acapulco* naar *Manilla* beſtemd, en hetwelk zeer rijk beladen was, op deze droogte ſchipbreuk geleden en was met de geheele lading verongelukt. Des nademiddags te twee uren kwamen de Ruſſen door den noordelijken ingang. De grond beſtond uit koraal, en de *Rurik* bevond zich in een basſin van water, als een ſpiegel zoo glad, alwaar ook zeer goed de ſchepen ten anker kunnen liggen.

W. Bleef Kotſebue daar niet?

V. Neen. De diepte is hier te groot en de grond niet goed, daarom gaan de ſchepen gewoonlijk in de binnenhaven, die eene der veiligſte op de wereld is. De oostelijke wind noodzaakte Kotſebue tot aan den ingang van de binnenhaven te laveren.

H. *Laveren* — wat is dit ook?

V. Wij hebben die uitdrukking reeds gehad. Het beduidt bij de ſchippers, in den wind opzeilen, of bij tegenwind ſchuins dan naar den eenen, en dan naar den anderen kant opzeilen, om het ſchip dus toch zijnen koers te doen behouden. Het is

na-

natuurlijk, dat men daarbij maar zeer weinig vordert, en dat men voor zulk eene manoeuvre eene groote ruimte moet hebben. Hier laveerde nu Kotsebue ook zoo; doch Wilson scheen dat al te veel gewaagd.

A. Om wat reden?

V. Omdat het wegens de vele koraalbanken, te gevaarlijk was; tot hiertoe had het hier nog geen schip gewaagd, waarom Wilson aanraadde hier ten anker te gaan, tot dat de wind westelijk liep, hetgeen gewoonlijk des morgens gebeurde.

J. En volgde Kotsebue dezen raad?

V. Neen. Het wachten tot morgen had hem te veel tijd weggenomen; en behalve dat was hij bij de groep eilanden *Radack* te bekend met de koraalbanken geworden, dan dat hij het niet zou hebben durven wagen, zich er door te werken. Volgens oude gewoonte moest een matroos in den top der mast, een tweede op den boegspriet, of den kleinen over de voorsteven van het schip uitstekenden mast, en de stuurman op de bramzaling.

J. Waarom toch zoo vele posten? En elk op eene bijzondere plaats?

V. Deze schikking was zeer doelmatig. Nu kon men alle gevaren overzien en de posten kon-

Digitized by Google

konden vooruit waarſchuwen. Aldus laveerde men, in volkomen vertrouwen op de Goddelijke voorzienigheid, terwijl Wilſon hierbij zeer beangst was en reeds verklaard had voor niets verantwoordelijk te willen zijn, en men kwam gelukkig binnen de haven.

W. Wie waagt, die wint.

V. Hier werden de Ruſſen door eenen afgezant van den Gouverneur van *Agadna* opgewacht, die in eenen ten uiterst minzamen brief Kotſebue en de andere heeren van het ſchip uitnoodigde, naar de ſtad te komen, en reeds muilezels te gemoet gezonden had, om de Ruſſen aan den tegenoverliggenden oever op te wachten. Kotſebue nam de uitnoodiging aan; hij droeg den deskundigen Luitenant Schischmareff op nabij de kleine veſting, die op een klein eiland in de haven ligt, ten anker te gaan, en voer in gezelſchap der geleerden en van den Heer Wilſon naar den wal. Om daar te komen, moest men langer dan eene mijl roeijen, omdat men wegens de ondiepten vele bogten moest maken; in de haven lag een klein tweemastſcheepje ten anker, hetwelk den Gouverneur toebehoorde; verder was er geen ſchip te zien.

A. Is hier dan zoo weinig koophandel?

V. Zeer weinig. Wilſon, die tevens ſtuurman

man van den bovengemelden tweemaster was, verzekerde, dat er veeltijds jaren verliepen, dat er geen schip binnen kwam. De zon was aan de kimmen, toen zij aan land kwamen. Zij gingen naar het nabij liggende dorp, alwaar de muilezels stonden. Voor Kotsebue stond er een rijdpaard, het eenige, dat op het eiland was. Vrolijk en opgeruimd reed men in den schoonen avond door die fraaije landstreek. Zij was inderdaad allerbekoorlijkst en in het oog der Russen, na hunne lange zeereis, een waar paradijs; de avondlucht was met de welriekendste geuren doormengd en verkwikte, ja gaf nieuwe krachten en leven aan de reizigers, die zoo lang de koude vochtige zeelucht en de doffe lucht van het schip ingeademd hadden.

A. Dit moet waarlijk zeer verkwikkend zijn!

V. En hetgeen niemand zoo weet te waarderen, als een zeeman na eenen langen togt. Elk, die zulk eene reis verhaalt, herinnert zich met dankbare blijdschap aan het oogenblik, waarop hij aan den wal stapte, alwaar duizend planten hunne geuren verspreiden, alwaar bloemen en vruchten van menigerlei verschillende soort hem hunne uitwasemingen te gemoet waaiden, alwaar de vogeltjes op de boomen kwinkeleerden en zongen; gewoonlijk leest gij dan ook, dat men de zie-

Digitized by Google

zieken aan het land bragt, die veeltijds, tot bekoming hunner gezondheid, verder niets noodig hadden, dan maar aan het land gebragt te worden. Misschien lees ik u binnen kort daarover eenige plaatsen voor uit de reisbeschrijvingen van Anson, Drake, Maggellaan en onze Vaderlandsche zeelieden, die dit bevestigen. Juist zoo ging het onze vrienden ook hier. Opgeruimd en vrolijk waren zij naar het dorp *Masse* gegaan, alwaar zij de muilezels vonden.

J. Dus vindt men hier ook dorpen?

V. Maar die gij niet bij onze dorpen vergelijken moet. Dus bestaat het dorp *Masse* uit twaalf of vijftien huizen, welke in eene regte lijn gebouwd zijn, met tuinen tusschenbeiden. De bouworde is van al degene, welke Kotzebue op zijne reizen gezien had, zeer verschillende.

A. En die had toch zeker wel dorpen van allerlei soort gezien.

V. Zeker had hij dat. Ieder huis had ongeveer van binnen eene ruimte van tien tot twaalf vierkante voeten.

W. Mijn hemel! zoo groot is immers onze tafel.

V. Net zoo. De inwendige ruimte is ook niet grooter. Zulk een huis staat op vier palen,

Digitized by Google

ongeveer drie ellen boven den grond. De deelen en wanden van het huis zijn uit bamboesriet te zamen gezet, die zoo luchtig uit elkander ſtaan, dat men overal de hand kan doorſteken.

W. Dan gelijkt immers de geheele woning naar eene vogelkooi, en men behoeft er niet in te gaan om te zien wat daarin gebeurt.

V. Waarlijk. Intusſchen is deze manier van huizen te bouwen, voor het klimaat aldaar zeer gepast; de wind trekt door het huis, verkoelt en zuivert de lucht; het rieten dak beſchermt voor den regen en de palen tegen het ongedierte.

H. Maar bij dat alles moet het toch een grappig gezigt zijn, bijzonder als des avonds bij de kaars het huishouden er in is.

V. Zeker; intusſchen bevreemdt dit gezigt aldaar niemand. De half naakte inwoners van dit dorp groetten de Ruſſen vriendelijk in de Spaanſche taal; een groot ſteenen kruis op ſtraat, en een kleintje, dat zij om den hals hadden hangen, bewezen dat zij christenen waren. De bewoners dezer eilanden worden van de Spanjaarden *Indianen* genaamd; allen zijn christenen, welke deels van de inboorlingen, doch nog meer van *Mexico* en de *Philippijnſche eilanden* afſtammen, en die door de Spanjaarden hier henen geplaatst werden, toen de oorſpronkelijke in-

Digitized by Google

woners uitgeroeid waren. De weg, welken Kotsebue en zijne vrienden reden, was smal, maar zeer fraai; zij hadden het gebergte ter regter hand en de schoonste schilderachtigste gezigten wisselden elkander gedurig af; nu reden zij door bosschen van palmboomen, dan weder door eene woeste, doch bekoorlijke natuur, waarin de grootste verscheidenheid en overvloed van planten zich vertoonden. De zon was nu geheel onder; de volle maan verlichtte den weg, de onbekende boomen en struiken maakten eenen zeldzamen indruk en veeltijds dacht men in het verschiet een monster te ontdekken, dat toen men nader bij kwam, in eenen sagopalm veranderde.

A. Daar had men moolije spookgeschiedenissen kunnen bijeen zamelen.

V. De lucht was verkwikkend koel en fraai, toen men des avonds laat in *Agadna* voor Wilsons huis aankwam. Van hier ging men naar den Gouverneur Don Joseph Pineda, welke de Russen in zijne volle uniform en met de grootste beleefdheid ontving. Kotsebue ontdekte hem het oogmerk zijner reis, en verklaarde hem, dat hij hier geland was, in hope versche levensmiddelen te bekomen. De Gouverneur beloofde met de grootste bereidwilligheid, de

Rus-

Russen van alles te verzorgen, wat het jaargetijde voortbragt, en gaf zijn leedwezen te kennen, dat het nu niet in den tijd der vruchten was, welke dan aldaar in overvloed voorhanden zijn. Intusschen gaf hij den Russen toch terstond een blijk zijner goedheid, vermits hij den Adjudant gelastte, morgen met het krieken van den dag versch vleesch, fruit en groenten op den *Rurik* te zenden, en de manschappen daarvan dagelijks te voorzien.

J. Dat was zeer aardig van dien man.

V. En eene groote verkwikking voor de Russen, aan wie deze spijzen, na het lange gebruik der scheepskost, zoo veel te liever zijn moesten. Deze Gouverneur is de eenige werkelijke Spanjaard; de overige officieren en zelfs de Geestelijken zijn, het zij uit *Manilla* of *Mexico* geboortig, en afstammelingen van Spanjaarden. Kotsebue prijst den Gouverneur, dat deze, ondanks zijn ziekelijk gestel, de aangenaamste man in gezelschap en bijzonder de vriendelijkste gastheer geweest was. Het onderhoud met hem werd voor onzen vriend door de hulp van Wilson niet moeijelijk. Doch vergeefs poogde Kotsebue het gesprek op de *Mariannen-eilanden* te brengen.

W. *Mariannen-eilanden?*

V. Het zijn juist die, welke ik u voorheen onder den naam van *Dieven-eilanden* genoemd heb, op het grootste van welke, *Guaham*, Kotsebue nu was. Hij had er gaarne veel van gehoord; doch de Gouverneur was in dit stuk zoo geheim, en wist aan het gesprek zoodanig eene wending te geven, dat Kotsebue niets kon gewaar worden.

A. Waarom deed hij dat dan?

V. Wie weet zulks? Misschien was het een verbod van zijn hof, aan andere natiën iets van deze rijke eilanden te laten bekend worden; doch konde hunne gepaste nieuwsgierigheid zich niet wel bevredigen, des te rijkelijker werd er voor de keel en maag gezorgd.

H. Hetgene ook niet te verachten is; zoo iets blijft altijd eene zaak van belang.

V. Bij u zeker! Onderscheidene keeren was reeds thee en chocolaad rond gediend, toen men Kotsebue en zijne vrienden aan eene met vruchten, lekker gebak en de heerlijkste wijnen rijk bezette tafel plaatste. De Russen deden zich wat te goed: want zij dachten, dat het hun avondeten was; doch naauwelijks was een uur verstreken, of zij werden in de eetzaal gebragt, alwaar eene tafel, met de keurigste spijzen bezet, op hen wachtte. Voor Kotsebue

en

Digitized by Google

en zijne vrienden was het in den beginne een raadsel, of het hier te land de mode was, gedurig te eten, dan of men hem nu eens eene beleefdheid wilde bewijzen.

W. Ik geloof het laatste.

V. Intusschen bemerkte Kotsebue spoedig, dat men hier zeer goeden eetlust had. Aan tafel leerde Kotsebue den tweeden Gouverneur de Torres kennen, en deze, ten uiterste beminnenswaardige, man werd voor Kotsebue bijzonder daardoor van belang, dewijl deze zelf de *Carolina-eilanden* en wel de groep *Ulla* bezocht had. Uit zijn verhaal leerde Kotsebue zeer veel, hetgene ik u hier vertellen wil. Toen de inwoners der *Carolina-eilanden*, voor een en dertig jaren, met eene menigte kleine schuitjes het eiland *Guaham* bezochten, was de Torres juist hier. De vreemde Wilden waren een goedaardig volkje; de Torres had behagen in hen om hunne goedaardigheid; hij ontving hen vriendelijk, zoowel als de toenmalige Gouverneur, die hen, met geschenken overladen, weder liet vertrekken, en sedert dien tijd hebben zij den moed, om jaarlijks weder te komen. Zij hadden aan de Torres verhaald, dat zij reeds in vroeger tijd met de bewoners van *Guaham* in handelbetrekkingen geweest waren,

Digitized by Google

ren, en deze hadden moeten laten varen, toen zij gehoord hadden, dat de blanken zich hier hadden gevestigd en zelfs ooggetuigen hunner wreedheden geweest waren.

A. Was dat dan inderdaad zoo, dat de Europeanen zoo wreedaardig de Wilden mishandelden?

V. Zeker: want waarom zouden de Spanjaarden hier anders gehandeld hebben, dan zij in Amerika gedaan hadden? — Na eenen langen tijd nu kwamen zij weder hier, om ijzer in te koopen. De Torres kon niet begrijpen, hoe deze Wilden den weg hadden gevonden, daar de afstand van *Ulla* naar *Guaham* meer dan honderd mijlen bedraagt. Hij vraagde daarna, en kreeg ten antwoord, dat de beschrijving van den weg bij hen in liederen bewaard bleef, en dat hunne loodsen dien werkelijk gevonden hadden.

J. Zoude zulks wel mogelijk zijn?

V. Waarom niet? Het blijft altijd verwonderenswaardig, dat zij een gering eiland, zoo als *Guaham*, op eene reis van honderd mijlen niet miszeilen, waarop niets dan de sterren en deze liederen hunne gidsen zijn. Zij beloofden in het volgende jaar weder te zullen komen; hielden ook woord; doch werden op de terugreis door eenen woedenden storm overvallen, die hen in de gol-

Digitized by Google

golven begroef, zoo dat geen een dezer moedige Wilden het leven redde.

J. Dat ſpijt mij van die arme menſchen.

V. De Torres wachtte vijftien jaren te vergeefs deze menſchen, die hij wegens hunne eenvoudigheid zeer lief had gekregen. In het jaar 1804 kwam een Amerikaansch ſchip, *Maria* genaamd, uit *Boston* naar *Guaham*, om ververſching van levensmiddelen. De Kapitein van dit ſchip deed van hier eene reis naar de *Carolina-eilanden*, alwaar hij zeeſlakken wilde inladen.

W. Zeeſlakken?

V. Dit is eene ſoort van groote ſlakken zonder huisjes, die men in heete luchtſtreken bijzonder aan koraalriffen vindt. De Chinezen maken er eene groote lekkernij van, en betalen ze duur.

H. Op dit geregt behoeft mij niemand te noodigen.

V. De Torres nam deze gelegenheid waar, zijne vrienden te bezoeken, toen de Kapitein hem beloofde, hem naar *Guaham* terug te brengen. De eerſte groep eilanden, alwaar men aankwam, was de groep *Ulla*. De Torres vond hier eenige zijner oude vrienden weder, welke het ſchip de groep binnen loodſten, en dit was

het alzoo, wat Cadu reeds aan Kotsebue verteld had; met dit onderscheid, dat hij den naam van den Kapitein Borman in Marmol en Torres in Lodewijk veranderd had; namen, welke in een zijner liederen, door de *Carolina-eilanders* gedicht, voorkwamen, om deze mannen in het geheugen te bewaren.

A. Een bijzonder middel.

V. Dit is het eenige, bij een volk, dat geen letterschrift heeft, en bij wien men ook geen spoor van beeldspraak aantreft, om gebeurde zaken aan de nakomelingschap over te brengen. Kotsebue vond alzoo dit in gedachtenis houden door liederen bij de *Carolina-eilanders*, zoo als bij de Radackkers; doch hij weet niet, of deze hunne helden ook zoo bezingen, als die van de *Carolina-eilanden*.

J. De liederen, welke Kotsebue bij zijn vertrek hoorde zingen, en waarin men Totabu, Tamisso, Timaro konde hooren, waren dan zeker ook zulke gezangen?

V. Ja. De namen dezer mannen werden daardoor voor de nakomelingschap van belang.

H. De inval van Cadu, om de spijzen en vruchten naar de namen dezer heeren te noemen, bevalt mij nog het meest: want daarbij kan men toch zeker vooronderstellen, dat elk des daags eens aan hen moet denken. J.

Digitized by Google

J. Gij zeker nog meermalen.

H. Waarschijnlijk.

V. De eerste vraag, die de Torres den Wilden deed, was: waarom de oude vrienden niet meer naar *Guaham* kwamen? — De Wilden vertelden van de vloot, die voor vijftien jaren daar henen gevaren, maar niet weder terug gekeerd was, en waren dus in het vermoeden, dat hunne vrienden van de Europeanen om hals gebragt waren. Natuurlijk verzekerde de Torres, dat hunnen broederen in *Guaham* geen leed was overgekomen; maar dat een woedende storm, welke hen des daags na hunne afreize had overvallen, waarschijnlijk de geheele vloot vernield had. De *Carolina eilanders* waren aangedaan over het ongelukkige voorval; doch zij verheugden zich, dat er geen moord gepleegd was, en beloofden, in het aanstaande voorjaar weder te komen.

A. Doch bleven waarschijnlijk uit?

V. Juist het tegendeel; zij hielden woord. En sedert dezen tijd komen jaarlijks achttien schuitjes bij de groep eilanden *Lamureck* bij elkander, nemen van daar hunnen weg naar een woest eiland *Feto*, dat zij in twee dagen bereiken; hier rusten zij uit; en van daar zeilt de vloot in drie dagen naar *Guaham*.

Digitized by Google

W. Dus een rustdag, en misschien ook deze niet eens op eenen vijfdaagschen marsch.

V. Juist geraden. Vijf dagen zijn er tot de overvaart noodig. Zij bezoeken *Guaham* in April, en nemen de terugreize in Mei of ten laatste in Junij aan, dewijl de passaatwind, die dan uit het zuidwesten waait, voor hen gevaarlijk is.

J. En leggen zij zulk eenen verren weg met zulke zwakke vaartuigen af?

V. Ja. Hunne booten zijn zoodanig gebouwd, dat zij bij de minste onvoorzigtigheid omslaan, hetgeen op zulk eene reis ook dagelijks eenige malen gebeurt.

H. Dan moeten die arme menschen immers verdrinken?

V. O neen. Het zijn zeer goede duikers, zeer vaardige zwemmers. Slaan zij om, dan heeft dat niets te beduiden, lagchen eens hartelijk en springen bij zulk eene gelegenheid allen in het water, keeren het omgeslagene schuitje weder om, en zwemmen daar naast, tot dat zij het water met de handen uitgeschept hebben.

J. Is het mogelijk?

V. Ja, zoo als ik u zeg. Doch het is erger, als de balanceerplank breekt.

W. Balanceerplank?

V.

Digitized by Google

V. Zoo noemt men eene aan de kanten der bootjes van de Wilden uitſtekende plank, die in het water uitſteekt, om het omſlaan van het ſchuitje voor te komen. In ſommige opzigten kan men ze bij het roer van een Europisch ſchip vergelijken.

W. Deze balanceerplank moet dus niet breken?

V. Neen: want de ſchuitjes kunnen, wegens hun ſmal maakſel, in het geheel in geen evenwigt gehouden worden. Er gaat intusſchen geene reis voorbij, waarop hun dit ongeval niet bejegent.

A. Wat beginnen zij dan toch? Zij kunnen immers geen nieuwe balanceerplank maken?

V. Al zwemmende trachten zij de boot te herſtellen, offchoon hier reeds vele uren toe vereischt worden.

W. Die moeten goed kunnen zwemmen!

V. Ik geloof niet, dat een Europeaan zulk eene reis konde uithouden. Bedenkt eens, dat deze reizenden gedurig van de golven beſproeid worden; bedenkt eens, dat zij zich dikwerf veer tien en meer dagen in dezen toeſtand bevinden, dat zij geen' anderen kost hebben, dan eenige kokosnoten tot ſpijze en zeewater tot drank.

H. Maar waarom nemen zij geene levens-

mid-

Digitized by Google

middelen, en bijzonder geen versch bronwater mede?

V. Dit is zeer natuurlijk; dewijl zij geen plaats in de boot hebben; deze zijn te klein, en bijzonder te smal, om veel voorraad te kunnen medenemen. Als zulk eene vloot afvaart, dan hebben zij naar gewoonte twee loodsen bij zich, die slechts van eene geringe afkomst zijn, doch de voornamere verre in verstand en ondervinding overtreffen.

A. Hetgeen in Europa ook dikwijls het geval is.

V. Voor hunne verdiensten worden zij dan gewoonlijk tot den Adelstand verheven.

W. En dan schrijven zij zeker: Heer *van*?

V. Dat niet: want van schrijven en lezen verstaan zij niets. Zij, die zich zóo verdienstelijk gemaakt hebben, ontvangen dan tot dankbaarheid zekere voorregten en verlof, om eenen of anderen meer bijzonderen opschik te dragen, dan de overigen.

A. Is dat niet als in *Polen* den degen?

V. Ten naastenbij alzoo.

A. Die beide moeten dan wel de liederen het best van buiten kennen, en de meeste kunde van de sterren hebben.

V. Zeker. Intusschen worden zij veeltijds oneenig over de verklaring, en twijfelachtig in de

Digitized by Google

de uitvoering van het beſtek der reis. Zoo werd voor eenige jaren zulk eene vloot, die ſlechts eene dagreis van *Guaham* verwijderd was, door eenen hevigen ſtorm overvallen en vernield.

H. Dat wil zeggen?

V. Zij werden door den ſtorm op eene geheel andere ſtreek, en op eene geheel andere plaats gedreven, dan diegene, waar men eigenlijk henen wilde. De ſtorm bedaarde, de lucht klaarde op en de zee werd ſtil; toen geraakten de beide loodſen in verſchil.

J. Waarover toch?

V. De eene hield ſtaande, dat *Guaham* nog verder tegen het westen moest liggen, en dat men alzoo ſteeds den koers nog westelijker moest nemen. De andere was van het tegendeel overtuigd, en hield ſtaande, dat de ſtorm hen reeds te ver naar den westelijken kant gedreven had, en dat *Guaham* dus geheel in het oosten moest liggen.

W. Dat waren twee verſchillende meeningen.

J. Zoo verſchillend en tegenovergeſteld als dag en nacht. Maar wie had dan gelijk?

V. Wie zou dat op dat oogenblik hebben durven bepalen?

A. Wat deed men dan nu?

V. Beide loodſen waren den reizigeren als bekwa-

Digitized by Google

kwame en kundige zeelieden bekend, en beide hadden zich het vertrouwen van hunne landslieden waardig gemaakt. Men wist niet, wien van hen men volgen zoude. De geheele vloot scheidde van elkander. Elk volgde dien, daar hij het meeste vertrouwen in stelde.

A. En wie had gelijk gehad?

V. De laatste; naar zijne meening moest men het eiland *Guaham* in de streek naar het oosten zoeken. Na eenige dagen kwam men gelukkig op de bestemde plaats aan, en de loods werd tot belooning zijner verdiensten tot *Tamon* verhoogd.

A. Dat had hij verdiend. Maar waar bleven dan de anderen?

V. Daar heeft men nooit weer iets van gehoord. Het waarschijnlijkste is, dat zij allen hun graf in de golven gevonden hebben, of dat zij op het een of ander onbewoonde eiland zijn aangeland, van waar de terugreis naar hun vaderland onmogelijk was.

Nog verhaalde de Torres aan onzen vriend, dat, toen de *Spanjaarden* deze *Mariannen-eilanden* in bezit genomen hadden, bijna al de inwoners van daar naar de *Carolina-eilanden* gevlugt waren. Doch de tegenwoordige Gouverneur doet, volgens de getuigenis van Kotsebue, zeer veel

Digitized by Google

veel moeite, om het vertrouwen der *Carolina-eilanders* steeds meer en meer te gewinnen, en heeft hun den voorslag gedaan, zich op *Guaham* neder te zetten.

A. Deze *Carolina-eilanden* en hunne bewoners beginnen mij merkwaardig te worden. Wij hebben bijna nog niets van hen geweten.

V. Even zoo merkwaardig waren zij voor Kotsebue, omdat Cadu hem zoo veel van hen verteld had. In de streek der zee, waarin deze eilanden liggen, waaijen de hevigste stormen. De orkanen, welke aldaar, bijzonder in dien tijd, als de passaatwinden veranderen, zeer hevig zijn, verwoesten op de eilanden alle vruchten, zoo dat de inwoners zich veeltijds met visch moeten generen. De eilanden zijn aan en voor zichzelven in gevaar. Cadu vertelde dikwerf van een eiland, hetwelk door zulk eenen orkaan met al de kokos-, palm- en broodvruchtboomen weggespoeld was.

W. Is dan zulk een orkaan zoo verschrikkelijk?

V. Gij zult er u gemakkelijk een denkbeeld van kunnen maken, als ik u zeg, dat hij dikwijls het water van de zee zoo ver wegdrijft, dat hij het zand uit den grond opwoelt. Maar aan den anderen kant zijn deze eilanden ten uiter-

terſte vruchtbaar, en rijk aan broodvrucht-boomen, wortelen en bananen. Het voedſel des volks der lager liggende eilanden ſchijnt zich tot den broodvrucht boom te bepalen, doch op de hooger liggende eilanden hebben zij voortreffelijke wortelgewasſen in plaats van dezen boom. Veeltijds vertoonen zich aan de lage eilanden dolfijnen en andere ſoorten van groote eetbare zeedieren. Wanneer de inwoners deze beſpeuren, dan varen zij met een groot aantal bootjes in de zee, omringen de geheele troep met hunne vaartuigen, drijven ze naar het land, en wanneer zij dezelve genoegzaam genaderd zijn, dan beangſtigen zij deze dieren door het op hen gooijen van ſteenen, zoo lang, tot dat eenige derzelven op het ſtrand ſpringen. Deze worden dan geſlagt en verteerd. Ook bevindt zich aldaar eene ſoort van krokodillen, die door geluiden, welke aan de ſtemmen van ſchreijende kinderen gelijk zijn, menigen mensch naar den waterkant lokken, alwaar hij dan de prooi dezer dieren wordt. Niet lang geleden werd zulk een monſter gedood, dat echter eene vrouw, die een kind zocht, en door dit verleidend geluid naar den waterkant gelokt was, verſlonden had.

J. Dat moet een verſchrikkelijk dier zijn.

V. Kotſebue herinnerde zich uit hetgeen de

de Torres hem mededeelde, zeer veel, het welk Cadu hem weleer verteld had. Hij vond alles bewaarheid. Zoo had Cadu eens van de inwoners van het eiland *Ulla* gezegd: „Daar „weet men niet van oorlog en ſtrijd; daar ver„moordt de man den man niet, en wie den „krijg aanſtookt, wordt het haar wit." De Torres prees juist hetzelfde vredelievende karakter der *Ulliërs*.

A. Waarbij de goede eilanders zich zeker zeer wel zullen bevinden.

V. Intusſchen ontbreekt het er toch niet aan kwaaddoeners; doch die worden gewoonlijk door verbanning beſtraft. Men brengt ze meestal naar een onbewoond eiland, en laat hen daar aan hun noodlot over. Cadu had onzen vriend eene gebeurtenis van deze ſoort verteld, die ten bewijze ſtrekt, dat dit volk alleen zoekt, het kwaaddoen te verhinderen en niet zoo zeer wreedelijk te beſtraffen.

W. En deze gebeurtenis is?

V. Op een dezer eilanden werden de boomen op gezette tijden van hunne beste vruchten beroofd, zonder dat men met alle oplettendheid den dader kon betrappen. Eindelijk ontwaarde men, dat een op het oog vroom en ſtil jongeling alle nachten opſtond en den diefſtal uit-

Digitized by Google

oefende. Men beſtrafte hem en hield hem in het oog. Doch hij bedroog de waakzaamheid zijner oppaſſers en ging met zijn misdrijf voort. De inwoners ſloten hem nu, gedurende den nacht, op, en bonden hem de handen op den rug; doch de ſlimme dief verſtond de kunst, al hunne voorzorg te verijdelen, en de boomen werden even als te voren beſtolen.

Nu bragt men den dief naar eene afgelegene onbewoonde groep eilanden, die naauwelijks genoeg voedſel voor één mensch kon verſchaffen. Hier liet men hem alleen. Doch men ontdekte ſpoedig, dat ook deze maatregel niets geholpen had: want de boomen werden even als voorheen beroofd. Toen voeren eenigen naar het onbewoonde eiland over, en vonden den jongeling in groote overvloed leven van de vruchten, die hun toebehoorden.

A. Hoe was hij dan van de plaats zijner verbanning op het andere eiland gekomen?

V. Een boomſtam diende hem tot een ſchuitje, en hiermede voer hij alle nachten op zijnen oogst uit. Men vernielde het vaartuig, en liet hem, daar hij nu, zoo als men dacht, geene ſchade meer doen konde, aan zijn lot over. Nu hadden zij rust. Na eenigen tijd wilden zij weten hoe het met den banneling ſtond, en ſommige

Digitized by Google

gen voeren naar het eiland, op hetwelk hij zich ophield. Men zag en hoorde niets van hem. Na dat men eenen geruimen tijd het woud doorkruist en den kluizenaar overluid geroepen had, ging men naar het ſtrand terug. Maar wie ſchildert de ſchrik der arme eilanders, toen de boot, welke zij medegebragt hadden, verdwenen was!

J. Waar was die dan gebleven?

V. De ſlimme dief had de aankomst der eilanders reeds van verre gezien, en terſtond het ſlimme plan gemeed, zich van de boot meester te maken en daarmede in zee te ſteken. Hij had dit werkelijk ten uitvoer gebragt, en was naar een ander eiland gezeild, alwaar hij het bij het opperhoofd zoo ver bragt, dat deze eenen aanſlag ter veroverinp van het eiland, van waar hij verbannen was, ondernam. Het plan door hem ontworpen, was, dat men des nachts dat eiland overrompelen, de opperhoofden der eilanders doodſlaan en zich de hoogſte magt aanmatigen zoude. Dit ontwerp vond bijval.

A. Gelukte het dan?

V. Wacht een weinig! Over dag kwamen de zamengezworenen ter zijde van dat eiland, hetwelk zij wilden veroveren, en ſtreken de zeilen, om den nacht op zee af te wachten. Maar de

Digitized by Google

boot was van de inwoners bemerkt; de aankomst bij nacht kwam hun verdacht voor; zij verzamelden zich, en toen de boot landde, werd de bezetting omringd. De aanstoker werd doodgeslagen en de overigen trokken als vlugtelingen weder naar hun eiland.

W. Die kreeg regt loon naar werken.

V. Zoo ver de berigten, die de Torres en weleer Cadu aan onzen Kotsebue van de *Carolina-eilanden* gaven. Laat ons nu de geschiedenis van Kotsebue's reis vervolgen.

M. Maar gij hebt nog nooit zoo lang verteld als nu; mij dunkt, als gij morgen eens de reis verder voortzettedet.

V. Ik ben er zeer wel mede tevreden. Dus morgen avond ten zeven uren.

W. Dan zijn wij reisvaardig.

DER-

Digitized by Google

DERTIENDE GESPREK.

De kinderen, die met hunne jeugdige werkzaamheden vroeger klaar waren, dan Vader met zijne bezigheden, die niet van hem afhingen, doch waarnaar hij zich schikken moest, waren reeds bij elkander. „Het spijt mij" zeide Willem „dat wij nu weldra in bekende streken „komen, alwaar men eigenlijk geen nieuws „meer hoort. Het was toch wel eens zoo „mooi, toen wij de kaart voor ons hadden en „dan in die oorden rond zeilden, alwaar wij „dan een nieuw eiland en dan weder geheel „onbekende menschenrassen leerden kennen. Nu „komen wij aan *Sumatra*, aan de *Kaap de goe„de hoop* en dan zal het niet lang duren of wij „zijn in het *Kanaal*, in de *Noordzee* en in de „*Sont*; en dus is dan het vermaak, om iets bij„zonder nieuws te hooren, gedaan. Ik wist wel, „wat ik doen zoude, als ik Kotsebue ware. „Ik maakte met mijn schip regts om keert, en„ging nog eens, krom en dwars door storm en „onweder, de stille zee in. Er moeten immers „nog eilanden genoeg zijn, waarvan men ons „nog iets vertellen konde."

„Dus zou de brave Kotsebue nog eens

Digitized by Google

„door weer en wind heen, alleen om uwent „wil" zeide Antje. „Mij dunkt, hij heeft „ons nieuws genoeg verteld. Let eens op; alles, „wat hij ons van bekende oorden zeggen zal, „is even zoo onderhoudend en leerzaam; of „het moest wezen, dat gij in de aardrijksbe„schrijving al zoo ver waart, dat er voor u „in het geheel niets meer overig was te leeren. „Ik moet bekennen, dat ik mij verheug over „hetgeen ik ook van bekende oorden zal hoo„ren." Nu trad de vader binnen. Hij had het gesprek aangehoord, en gaf Antje, zoo als zij ook verdiende, gelijk.

V. Nu maar verder met de vertelling van Kotsebue. Gij herinnert u, waar hij nu is.

H. Aan tafel bij den Gouverneur Pineda, alwaar het allen zoo lekker smaakte.

A. O ja; zoo iets kunnen zekere lieden goed onthouden.

V. Dewijl de Gouverneur in zijn huis geene plaats genoeg had, om alle zijne gasten te logeren, zoo bleven alleen Kotsebue en Chamisso bij hem. De overigen werden bij de ambtenaren in de stad ingekwartierd en vriendelijk en minzaam ontvangen.

W. Dat was mooi. Na eenen marsch rondom de geheele wereld smaakt niets zoo goed, als een goed kwartier.

V

V. Het huis van den Gouverneur was juist, voor het klimaat aldaar, zeer geſchikt gebouwd.

J. Hoe zoo?

V. Het had twee verdiepingen en was van binnen hoog en ruim; aan den eenen kant waren de wanden met ſchuiframen voorzien, die ſlechts toegetrokken werden, wanneer er de zon inſcheen; in plaats van glazen ruiten zag men er dun geſchaafde ſchelpen van paarlemoer, die wel het licht, doch geene zonneſtralen doorlieten.

A. Dat is immers, zoo als in ſommige lantarens, waarin men dunne platen van horen, in plaats van glazenruiten, heeft.

V. Bijna even zoo; doch met dit onderſcheid, dat de paarlemoerſchelpen al de kleuren van den regenboog bezitten, en dus eene veel fraaijere verlichting kunnen maken. De wand aan den anderen kant had in het geheel geene venſters. Voor gemakkelijke ſlaapplaatſen was genoegzaam zorg gedragen; echter zou de eeuwigdurende oorlog tuſſchen honden en katten (de laatſte zochten dikwijls beſcherming in de bedden van Kotſebue en Chamiſſo) de nachtrust geſtoord hebben, als onze vrienden niet door den ongewonen rit te vermoeid geweest waren, om iets dergelijks te beſpeuren.

Digitized by Google

J. Het blijft toch altijd een leelijk gezelschap' en slechte muzijk.

V. Dat is waar. Intusschen is deze last nog altijd dragelijk, wanneer men aan eene andere, aldaar zeer gewone, denkt.

J. Ik kan het al denken. Ratten, muizen en muggen, niet waar?

V. Misschien dat er die ook wel zijn, doch Kotsebue verhaalt van kleine groene hagedissen, welke des nachts piepend langs de wanden heen kruipen en in het bed onder de dekens rondkrabbelen.

A. Neen, die geheel weg! Liever, als het dan een van allen wezen moet, muggen en muizen.

W. Of een katten en honden concert!

V. Hetgeen men ook aldaar dikwijls genoeg hoort: want honden en katten zijn er in eene groote menigte, en deze dieren worden zeer goed verzorgd, om door hunnen bijstand de ratten te verdelgen, die overal groote verwoestingen aanrigten. De honden gebruikt men tot het jagen van herten, welke hier in menigte zijn. Den volgenden morgen, nadat men overheerlijk ontbeten had, uitte Kotsebue den wensch, de stad *Agadna* eens naauwkeurig te be-

Digitized by Google

bezien, hetwelk hem de Gouverneur op de vriendelijkſte wijze toeſtond. Deze ſtad, welke men veeleer een fraai en aardig dorpje konde noemen, ligt in eene, ten uiterſte bekoorlijke vlakte, eenige honderd ſchreden van het zeeſtrand. Regts en links ziet men lagchende palmbosſchen; in het zuiden vormt eene hooge rots den achtergrond, van welker top zware boomen afhangen, die een gedeelte der ſtad beſchaduwen en haar een ſchilderachtig aanzien geven; eene kleine gracht ſtroomt door de ſtad, en voorziet de inwoners van versch water; de huizen zijn er juist zoo gebouwd, als die op de dorpen.

H. Dat heet, zoo als de duiventillen.

V. Ja. De huizen vormen eenige regelmatige ſtraten. Slechts zeven of acht huizen zijn uit koraalſteen gebouwd, en behooren aan de regeringsleden, zoo als aan den Gouverneur of aan de ambtenaren. In het oostelijk gedeelte der ſtad bevindt zich eene fraaije groote kerk en een klooster; de geheele geeſtelijkheid beſtaat uit twee geeſtelijken, die uit *Manilla* geboortig en afſtammelingen der *Maleijers* zijn.

H. *Maleijers?*

V. Zoo noemt men de vroegere bewoners

Digitized by Google

der *Sundaſche eilanden* en het daaromliggende ſchiereiland *Malacca*. Zij waren eertijds een magtig volk, doch zijn thans door de Europeanen zeer vernederd. Hedendaags kenſchetſen zij zich nog door een' onverzadelijken moordlust, dragen hunnen dolk gedurig bij zich en zijn altijd gereed, ook den kleinſten misſlag bloedig te wreken. Zij gaan tegenwoordig nog veel op zeerooverij uit, waarbij zij zich zoo onverſaagd betoonen, dat niet zelden een Maleijsch ſchip met vijf en twintig man bezet, een Europisch ſchip van veertig ſtukken aantast en door enteren verovert, waarbij zij altijd de vooraanſtaande matrozen met den dolk doodſteken.

W. Enteren zegt gij, Vader! wat is dat toch voor een bedrijf?

V. Dat is een ſchip op zee bij het aanvallen te beklimmen, om hetzelve met geweld te bemagtigen. Dit bereikt men daardoor, dat men met groote ijzeren haken het ſchip, hetwelk men veroveren wil, aan het zijne trekt, zoo dat de aanvallers op het andere ſchip overſpringen en het zoo met den ſabel in de vuist veroveren. Het is een bedrijf, hetwelk de kapers of zeeroovers gemeenlijk tegen koopvaardij- en andere, van geſchut en manſchap zwak voorziene, ſchepen uitgeſenen. Bij oorlogſchepen zou zulk

een

Digitized by Google

een aanval veelal ſlecht afloopen. Nu verder. Zoo vond Kotſebue de ſtad *Agadna*.

A. Waarin het hem zeker behaagde.

J. De ſchoone ligging tuſſchen palmbosſchen.

H. En de tafel van den Gouverneur.

A. Die bij u wel de hoofdzaak zijn zoude.

J. Ik zoude er wel willen wonen!

V. Intuſſchen heeft ook deze mooije aardige ſtad vele ten uiterſte onaangename eigenſchappen.

W. Katten concerten, ratten en groene hagedisſen.

V. Dat zullen wij altemaal niet eens rekenen. Na eenen zekeren tijd, zoo omtrent om de vijftien of twintig jaren, waait hier uit het zuidwesten een hevige ſtormwind. De zee loopt dan zoo hoog, dat de ganſche ſtad overſtroomt, en de inwoners zich genoodzaakt zien, in de gebergten te vlugten, om hun leven te redden. Slechts de uit koraalſteen gebouwde huizen wederſtaan het geweld des waters; al de overige worden door de baren medegeſleept.

J. Dan blijf ik liever op den vaderlandſchen grond.

W. Maar dan moet gij ook niet aan de groote rivieren gaan wonen; denk nog maar eens om het jaar 1820.

J.

Digitized by Google

J. Goed; maar wij wonen toch op geen eiland en hebben ſtreken genoeg, waar wij voor geene overſtroomingen te vreezen hebben.

V. Goed gezegd. Twee uit koraalſteen gebouwde vestingen verdedigen de ſtad; doch eene derzelve heeft nog geene batterijen.

W. O wee!

V. En de andere, die werkelijk eenig geſchut heeft, zal ook niet veel kwaad doen, dewijl men er geen kruid heeft.

H. Dus ontbreekt er het allerbeste nog aan.

V. Volkomen. De ſtad heeft voor het overige twee honderd huizen.

H. Vogelkooijen.

V. En vijftien honderd inwoners, die uit *Mexico* en de *Philippijnſche eilanden* afſtammen. Er leeft nog maar één enkel paar getrouwde lieden op het ganſche eiland, welke oorſpronkelijk van hier zijn. Met den dood dezer beide menſchen is de geheele ſtam der oorſpronkelijke bewoners van het eiland uitgeſtorven.

J. Zag Kotſebue hen ook?

V. Ja; de Gouverneur toonde hun dit paar; en de ſchilder, welke Kotſebue bij zich had, maakte van hen een welgelijkend afbeeldſel.

Op eene wandeling toonde de Gouverneur aan

Digitized by Google

aan onzen Kotsebue een aantal schuitjes, die hij van de *Carolina-eilanders* ingekocht had, en verhaalde bij deze gelegenheid een voorbeeld van de groote bekwaamheid dezer lieden in het zwemmen en onder water duiken. Toen het Spaansche schip, waarvan ik u gezegd heb, hier verongelukte, haalden eenige *Carolina-eilanders*, die juist hier waren, de met Spaansche matten gevulde vaatjes uit de kajuit van het schip, hetwelk meer dan dertig ellen onder water lag, en hielden zich bij dit werk een half uur onder water op.

A. Die zijn dan even als de halfslachtige dieren.

V. Bijna. De geheele keten van de *Mariannen-eilanden*, behalve *Guaham*, is onbewoond; de *Noord-Amerikanen*, die bij hunnen handel in pelterijen met *China* twee dezer eilanden tot rustplaatsen hebben uitgekozen, hadden eenige huisgezinnen van de *Sandwichs-eilanden* hier henen gebragt, welke zorgen moesten, dat de *Amerikanen* op hunne reizen hier versche levensmiddelen konden vinden. Zij hielden zich reeds werkelijk tot dat einde met de veefokkerij en den landbouw bezig.

A. Dat was zeer goed.

V. Naauwelijks werden de Spanjaarden dit ge-

Digitized by Google

echter gewaar, of zij zonden er een kommando heen, hetwelk de nieuwe plantagien verwoesten en de arme *Sandwichers* gevangen naar *Agadna* brengen moest. Kotsebue zag deze gevangenen bij den Gouverneur; zij schenen met hun lot wel tevreden, en waren zeer blijde, dat Kotsebue hun wat van hun vaderland konde vertellen.

De *Amerikanen* hadden eene nieuwe kolonie aangelegd, doch welke niet lang zal bestaan daar de Gouverneur ze terstond weder laat verwoesten, zoodra hij er zekerheid van heeft.

A. Dat is schande. Hem en zijne vestingen zonder kruid en zonder geschut zal de kolonie toch geen hinder doen.

W. Er moesten er maar meer daarheen trekken, die den Gouverneur de tanden lieten zien.

V. Toen Kotsebue van den Gouverneur afging, moest hij hem beloven, den volgenden dag hem weder te bezoeken. Chamisso bleef aan den wal, Kotsebue en Eschscholz keerden naar den *Rurik* terug. Beide werden verrukt door de heerlijke landstreken, waarin lommerrijke boomen hen voor de brandende zonnestralen beschermden. Zij troffen op hunnen weg vele dorpen aan, wier bewoners terstond ge-

Digitized by Google

gereed waren, onze reizigers met een zeer verkwikkend en welsmakend vocht, uit de kokosbloesem gedisteleerd, te laven.

J. Dat moeten zeer goede menschen zijn.

V. Dat zijn zij; doch de gewone opgeruimdheid der *Zuidzee-eilanders* vindt men toch bij dit volk niet.

A. Waarom niet?

V. Zij zijn veel te lang onderdrukt en in alle hunne handelingen straalt eene slaafsche onderdanigheid door; zij staan geheel onder de willekeurige bevelen van den Gouverneur, en offchoon de regering geene bijzondere schattingen van hen vordert, zoo zijn zij toch arm en hunne welvaart is zeer gering.

A. Hun lot hangt dus waarschijnlijk geheel van het karakter van den Gouverneur af?

V. Ja. De tegenwoordige Gouverneur Pinida is een ten uiterste goed man, die de arme menschen als zijne kinderen behandelt; zijn voorganger was een dwingeland, bij wien zij nooit dan met siddering kwamen. Na eenen rit van twee uren kwamen onze vrienden in masia aan, alwaar de sloep op hen wachtte. De inboorlingen hadden opgemerkt, dat niet al de Russische matrozen een kruis om den hals dragen; zij meenden daarom, dat dit zeer slechte Christenen

Digitized by Google

nen, moesten zijn. Ten vijf uren kwam Kotsebue aan boord van het schip, hetwelk nu in de binnenhaven nevens de vesting *Santecruz* lag. De Luitenant Schischmareff had reeds een begin gemaakt, met versch water te laden. Op de plaats, waar men water inneemt, levert de kust eene zeldzame vertooning op; de bosschen krommen hunne toppen om en duiken in het water, waardoor nieuwe wortelen voortkomen, die met de bovenste struiken door elkander slingeren, en hieruit ontstaat een dichte groene muur, die den geheelen oever bedekt. In dien tijd, dat Kotsebue aan land geweest was, was de kommandant der vesting *Orota*, welke op de landtong aan het inkomen der buitenhaven lag, aan boord geweest en had den Luitenant verzocht, bij hem te komen. Hij had zijne woning in een dorp, beneden de vesting, en de Russen gingen nu in gezelschap van Wilson zeer dikwijls dit bezoek afleggen, daar hun allen toegestaan was bij deze gelegenheid in het bosch zoo veel china's appelen te plukken, als zij maar dragen konden.

H. Daar moet een geheele boel gestaan hebben! ik wilde er wel bij geweest zijn.

V. Men landde aan de zuidzijde van de haven, doordien men eenen eenigzins onzekeren weg,

Digitized by Google

weg; wegens de droogten had moeten afleggen. Langs een smal voetpad kwam men door de dikke struiken, dwars over de landtong aan eene plaats, van waar men de geheele zee kon overzien. Van hier kwam men door eene laan van palmboomen naar het naaste dorp, in hetwelk de kommandant der vesting, Taitano genaamd, onze vrienden minzaam ontving. De fraaije ligging van zijn huis en de schilderachtige wildernis, rondom zijne woning, maakten zulk eenen aangenamen indruk, dat alles wel opgeruimd naar boord terug keerde. Het scheepsvolk was veel opgeruimder, daar het over hunne wandeling, maar nog veel meer over hunnen oogst van china's appelen zeer tevreden was. In het woud hadden de matrozen een hert en vele hagedissen van bijna drie ellen gezien.

H. Die kruipen toch wel niet in de bedden?

V. Dat denk ik niet. De herten zijn, behalve de honden en katten, alhier de eenigste viervoetige dieren; vergiftige insekten en slangen zijn er in het geheel niet. — Des namiddags ging Kotsebue met Schischmareff van boord, om het beloofde bezoek bij den Gouverneur af te leggen. Hier werden zij even zoo minzaam, als de eerste keer, ontvangen. Er waren aldaar eene menigte inboorlingen, die tot ver-

Digitized by Google

maak der gasten eene danspartij begonnen. Den volgenden dag keerde men vroeg weder naar boord, omdat men des anderen daags *Guaham* wilde verlaten. Al de Spaansche Officieren deden Kotsebue uitgeleide, en bleven ook des nachts op het schip, hetwelk rijkelijk met verschе levensmiddelen voorzien was, waaronder zich zelfs een levende os bevond. Met een dankbaar hart scheidde Kotsebue van deze Spanjaarden af, en was ten acht uren reeds de haven uitgezeild. Eene menigte zeevogels gaven te kennen, dat er in de nabijheid onbewoonde eilanden waren, doch tevens ontdekte men een zeer groot lek in het schip; waarschijnlijk was een der koperen platen los geraakt, en de wormen, welke tusschen de koraalgroepen zoo menigvuldig zijn, hadden het hout doorboord; men moest derhalve zoo spoedig mogelijk was in *Manilla* zien te komen. Eenige dagen daarna ontdekte men het eiland *Baton*, en Kotsebue liep nu in de Chineesche zee en had den Grooten Oceaan verlaten, welken hij langer dan twee jaren bevaren had. Een weemoedig gevoel overmeesterde hem, toen hij de Zuidzee verliet, alwaar hem menig droevig, maar ook menig vrolijk uur ten deele geworden was. Hij beschouwde nu zijne reis bij-

bijna voleindigd, en vond eene groote verandering in het luchtgestel, toen hij uit den Grooten Oceaan in de Chineesche zee kwam. Aldaar vond hij bijna altijd eenen helderen hemel; hier zag hij stormachtige wolken, die door den wind heen en weder gedreven werden; de gezigteinder was met eenen eenwigen sluijer omgeven. Zoo doorkruiste men hier de zee, toen men zich na eenige dagen in de nabijheid van het eiland *Corrégidor* bevond; de aankomst van het schip werd in *Manilla* bekend. Noodzakelijk was het, dat men deze haven spoedig bereikte, dewijl zoo langs hoe meer water in het schip kwam. Bij zonnen-ondergang had men den zuidelijken ingang in de baai van *Manilla* bereikt. Men laveerde naar den wal, toen een groote boot, met twintig roeijers, naderde. Op dezelve was een Spaansche Officier, die met vele beleefdheid ondervraagde, tot welke natie de *Rurick* behoorde, en met welk oogmerk men naar *Manilla* gekomen was, om daarvan aan den Gouverneur verslag te doen.

W. Die schijnt den dienst verstaan te hebben.

V. Zoo schijnt het.

J. Maar was dit dan ook noodig?

V. Hier was het zeer noodig. Bij het ei-

Digitized by Google

land *Corregidor* liggen meerder gelijke wachtbooten, welke aldaar geplaatst zijn, om den *Mooren* het inkomen in de baai te beletten, welke veeltijds van de zuidelijke *Philippijnsche eilanden* afkomen, plunderen, moorden en zelfs gevangenen maken, welke zij daarna onder elkander als slaven verkoopen. De Spaansche Officier gaf aan Kotsebue eenen loods, die het schip naar *Manilla* zoude brengen. Maar deze man verstond zijne zaak zoo slecht, dat Kotsebue zich genoodzaakt zag, om zelf naar de kennis, welke hij uit onderscheidene reisbeschrijvingen van deze streken opgezameld had, te werk te gaan. Eene stilte van wind en vele gevaarlijke plaatsen in de baai waren oorzaak, dat men eerst den volgenden dag de stad *Manilla* konde naderen. Nogtans moest men bij deze stilte op den afstand van eenige mijlen van de stad het anker laten vallen, om niet door den vloed weder terug gedreven te worden. Op den volgenden middag kwam eene boot met zestien roeijers. Twee Officieren, van den Gouverneur afgezonden, die van de aankoms: van den *Rurick* onderrigt was, verwelkomden de Russen in zijnen naam en verzekerden, dat hij zich zeer verheugde, ook eenmaal de Russische vlag in zijne haven te zien waaijen, hetwelk tot heden toe nog nooit gebeurd

Digitized by Google

beurd was. De Officieren gaven den Ruſſen grooten lof, en noemden hen de redders van *Europa*. Kotſebue en Chamiſſo, die de Spaanſche taal magtig waren, maakten van deze gelegenheid gebruik, in gezelſchap der Officieren naar *Manilla* te varen, om den Gouverneur om zijne toeſtemming te verzoeken, naar *Cavite*, de eigenlijke haven van *Manilla*, te zeilen, en aldaar den *Rurick* te laten kuſefateren. Ten vier uren kwam men reeds op de reede, alwaar acht koopvaardijſchepen, onder Amerikaanſche en Engelſche vlag, ten anker lagen. De ſtad *Manilla* ligt op eene vlakte, en levert van den zeekant geen mooi gezigt op. Men ziet ſlechts eenen met kanonnen beplanten wal, over welken de daken en torens uitſteken. Om aan land te komen, roeit men de rivier op, die voor groote ſchepen diep genoeg is, en aan welker mond zich eene ondiepte bevindt. De rivier verdeelt zich hier in twee armen, waarvan twee, welks oevers met dorpen bezaaid zijn, zich in het meer *Bahia* ontlasten, het welk veel mijlen landwaarts inligt. Eene menigte viſcherſchuiten, met *Chinezen* en *Maleijers* bemand, waren bezig. Kotſebue en Chamiſſo voeren langs dezen ſtroom hooger op, en zagen weldra aan deszelfs regter oever de

ſtad *Manilla* met hare groote, grootendeels door *Chinezen* bewoonde, voorſteden.

A. Is deze ſtad dan waarlijk van belang?

V. Ja; zeer aanzienlijk. Zij is de zetel van den Gouverneur Generaal, van eenen Aartsbiſſchop en der onderſcheidene hooge ambtenaren, heeft eene Univerſiteit, vele ſcholen, onderſcheidene fraaije gebouwen, eene hoofd- en vele andere kerken, kloosters en geestelijke collegiën en hospitalen, deels houten, deels ſteenen huizen en met de acht voorſteden meer dan tachtig duizend inwoners, die van den handel en onderſcheidene fabrijken beſtaan. Onze vrienden landden in een fraai dal; zij gingen van hier langs morſige, enge, en door hooge huizen beſchaduwde ſtraten naar de woning des Gouverneurs Fernando Fulgeras, die hen zeer minzaam ontving, en hun niet alleen toeſtond, in de haven van *Cavite* het ſchip te repareren, maar ook den aldaar zijnde havenmeester gelaste, bij de reparatie van den *Rurick* alle mogelijke hulp te verleenen. Een aanbod, hetwelk zoo veel te meer waardig was, omdat het herſtellen van het ſchip, uit hoofde van het lek, hoe langs zoo meer noodzakelijk werd.

H. Maar wat wil die uitdrukking *lek* toch eigenlijk beduiden?

V.

Digitized by Google

V. Iedere opening onder in het ſchip door ſchipbreuk of eenige andere geweldige wijze veroorzaakt. Hoe gevaarlijk deze kunnen worden, kunt gij gemakkelijk begrijpen, omdat het water met alle mogelijke kracht en geweld indringt, het ruim van het ſchip daardoor vol loopt, en niet alleen al den voorraad bederft, maar ook dikwijls het ſchip zelf doet zinken. Om deze reden heeft men in het ruim pompen, waardoor men dit dus indringende zeewater uitpompt; doch wanneer het lek te groot is, dan is de aandrang van het water te ſterk; de pompen kunnen het ſchip niet lens, dat is: zonder water, houden, en dus is hetzelve onvermijdelijk verloren.

A. Dat moet een akelige toeſtand zijn.

V. Naauwelijks had Kotſebue het edel aanbod van den Gouverneur gehoord, of hij ſpoedde zich reeds weder naar den *Rurick*, ten einde dien zoo ſpoedig mogelijk in de haven van *Cavite* te kunnen brengen. De Gouverneur had de goedheid, voor beide vrienden een fuel loopend rijtuig met vlugge paarden beſpannen te geven, waarmede zij reeds des avonds ten zeven uren het ſtrand bereikten, bij hetwelk de *Rurick* lag. Er begon eene labberkoeltje te waaijen. Kotſebue liet de ankers ligten; men laveerde

Digitized by Google

den ganschen nacht, doch kwam niet voor den volgenden morgen in de haven aan, alwaar twee koopvaardijschepen ten anker lagen.

W. Nu ging men druk aan het werk; niet waar?

V. Ja. Chamisso ging terstond aan wal, om den Havenmeester van de aankomst van den *Rurick* kennis te geven. Deze zond terstond een paar kleine schuitjes met alle noodige touwen, ankers, koevoeten en andere werktuigen, en zoo werd de *Rurick* in het zoogenaamde dok getrokken, alwaar het schip in orde gebragt zou worden. Hetzelve werd afgetakeld, of, alle zeilen werden afgenomen, en de touwen uitgeschoten, en alles werd in een ander, ledig staand schip geborgen, op hetwelk ook de mastozen ingekwartierd werden; doch den officieren werd, op last van den Gouverneur, een klein huis in *Cavite* aangewezen.

Kotsebue zag met een bijzonder genoegen den ijver, met welken de Havenmeester het geheele werk bestuurde. Hij had niet minder, dan honderd werklieden daartoe besteld.

A. Honderd man? Zoo veel zijn er immers tot het bouwen van een groot huis niet eens noodig.

V. Hij deed dit, omdat het schip zoo spoedig,

Digitized by Google

dig, als mogelijk was, gereed zijn zoude. En inderdaad er was veel, zeer veel aan te doen. Al de zeilen, al het touwwerk, de masten, de pompen, zelfs de watervaten, kortom, alles was op de lange reis beschadigd geworden. Ja men vond zelfs, dat de meeste koperen platen, waarmede het schip beslagen was, onbruikbaar geworden waren en de kiel van het schip op onderscheidene plaatsen van de wormen geheel doorknaagd en doorgevreten was. Kotsebue schreef hierover aan den Gouverneur en schetste hem den toestand van het schip naar waarheid af. Deze voortreffelijke man gaf hierop terstond den Havenmeester bevel, het schip op nieuw geheel te laten koperen.

J. Dat was aardig. Hierover zal Kotsebue wel blijde geweest zijn!

V. En nog meer, als het schip te regten tijde klaar is. Hij maakte van den tusschentijd gebruik, de door hem opgenomene en vervaardigde kaarten in het net te brengen. Zijne snipperuren besteedde hij, om het land te leeren kennen.

A. Was zijn verblijf aldaar aangenaam?

V. Ten minste dragelijk. *Cavite*, de haven van *Manilla*, is alleen door soldaten en *Maleijers*, die tot het scheepswerk gebruikt worden,

bewoond. Het is eene vesting, die geen aangenaam verblijf oplevert, en men moet eerst eenen langen weg afleggen, eer men aan een dorp komt, welks huizen van twee verdiepingen, half op zijn Chineesch, half op zijn Maleijsch gebouwd zijn. Hier ging Kotsebue alle avonden, als het koel geworden was, heen, om zich op de helder verlichte markt te vervrolijken, die altijd na zonnen-ondergang gehouden werd. Honderden van menschen, in lange rijen op den grond zittende, verkoopen allerhande soorten van spijzen, vruchten en dergelijke dingen; de werklieden uit de vesting, zelfs de soldaten komen hier naar toe, om hun avondeten te gebruiken. Het gewoel is zeer groot, en dewijl de inwoners liefhebbers van muzijk zijn en bijna altijd hunne Guitars bij zich hebben, zoo wordt na het avondeten gespeeld, gezongen en gedanst.

H. En dat alles op de markt?

V. Alles onder den blooten hemel, in de schoonste, koele, verkwikkende avondlucht. Eenige mijlen van *Cavite* ligt een fraai vlek *Terra alta*, waarheen de Havenmeester onze vrienden met den wagen geleidde. De weg loopt langs lanen van Mangoboomen, die aan de Europesche lindeboomen niet ongelijk zijn, doch de

ſchoonſte vruchten dragen. De kleine nette woningen der *Maleijers* met hunne fraaije beplantingen, leveren een bekoorlijk tafereel op. In het algemeen is het oord van *Terra alta* ten uiterſte fraai; de lucht is er ook zeer gezond, waarom vele *Spanjaarden* hier hunne buitenplaatſen hebben.

W. Nu, daar wilde ik ook wel eene buitenplaats hebben!

V. Het was kersavond; en hierdoor gebeel *Cavite* op de been. De geestelijken trokken met beelden van Heiligen langs de ſtraten; de *Maleijers* volgden de proceſſie, en al de kinderen liepen met lantarens, welke de gedaanten van verſcheidene dieren hadden, achterna. Eene aangename fraaije muzijk liet zich hooren; doch werd weldra verdoofd door het geraas van verſcheidene vuurwerken en vuurpijlen. Niemand gaat te *Cavite* in dezen nacht te bed, of denkt om ſlapen.

A. Dat zou bij het ijſelijk rumoer ook niet mogelijk wezen.

V. Te middernacht worden al de klokken geluid en het volk ſtroomt naar de kerken, om hunnen Godsdienst te verrigten. Doch laat ons voortgaan. Den volgenden dag reisden Kotſebue en zijne vrienden in eene ſloep naar *Ma-*

nil-

Digitized by Google

nilla, alwaar de Adjudant van den Gouverneur ben huisvestte, dewijl aldaar geene herberg is. De Gouverneur zond terstond een paar wagens, opdat de vreemdelingen de schilderachtig fraaije omstreken der stad *Manilla* zouden zien. Hier was de algemeen geliefkoosde wandelplaats, alwaar men eene menigte opgeschikte heeren en dames aantrof, welke gedeeltelijk wandelden en deels in wagens toerden of rondreden.

Terwijl Kotsebue nu op het punt stond, om naar den Gouverneur te rijden, zoo kwam deze zelf en noodigde hem ter middagmaaltijd.

A. Welk eene aardige verrassing!

V. In zijn gezelschap bezag hij nog de fraaije voorstad, door Chineesche kooplieden bewoond. Deze zijn grootendeels zeer rijk en bijna elk huis is een winkel vol waren. Kotsebue geeft hun den lof, dat zij meesterlijk de kunst verstaan, om de Christenen te bedriegen.

A. Een mooije lof! Misschien wist hij dit bij eigene ondervinding.

V. Dit is wel mogelijk. — Aan de middagtafel vond Kotsebue de voornaamsten der stad. Tegen den avond reed hij naar huis. — Om dezen tijd begint de voornaamste klasse der inwo-

Digitized by Google

woners eerst levendig te worden. Over dag slaapt, eet en rookt men, doch werkt weinig wegens de hitte. Het rooken is nergens zoo algemeen als op *Manilla*, zelfs kinderen, die nog niet loopen kunnen, rooken reeds hun cigaartje.

A. Dan is het met u beiden, Willem en Herman! hoog tijd. Gij hebt reeds veel verzuimd.

V. Zij zullen wel wijzer zijn: want vooreerst is het rooken zeer schadelijk voor de gezondheid van jonge lieden, en ten tweede is er niets belagchelijker, dan kinderen te zien rooken en reeds voor mannen te zien spelen; eene verkeerde gewoonte, die helaas! ook maar te veel in ons Vaderland indringt. De oude Nederlansche wet, dat *niemand rooken mag vóór hij zijnen tabak verdienen kan*, wordt maar te veel verzuimd. Dan, keeren wij tot *Manilla* terug. Gij zult nog meer bijzonders hooren. De vrouwen en zelfs de voornaamste Dames brengen het in deze liefhebberij nog verder, dan de mannen; zij zijn niet tevreden met de gewone kleine cigaren, maar zij laten ze maken, die meer dan een half el lang en naar evenredigheid dik zijn. Deze worden vrouwencigaren genaamd, en het is eene bijzondere vertooning, wanneer des avonds de elegantste dames met deze brandende stelen in den mond gaan wandelen.

A.

Digitized by Google

A. Door dit gebruik zullen zij wel een mooi mondje krijgen!

J. Ten minste moet het een zeer sierlijk mondje zijn, die zulk een tabaksrol met de lippen kan omvatten.

V. Waarschijnlijk zal dit bij ons niet in de mode komen; zoo min als nog iets anders, hetwelk Kotsebue aldaar bij het schoone geslacht nog meer algemeen bespeurd heeft.

J. En dat was?

V. Dat zij aldaar alle betel kaauwen.

H. Dan doen zij net, als bij ons de matrozen en vele daglooners, die altijd tabak pruimen?

V. Ja.

H. Maar wat is dit dan voor goed, dat de dames aldaar pruimen?

V. Betel. Dus noemt men eene plant, welke in Oostindië groeit, en eene soort van peper is. Met deze worden andere planten vermengd, in kleine kogeltjes gedraaid, en in bladen gewikkeld, die met ongebluschte kalk bestrooid zijn, en zoo in zeer fraaije, alleen daartoe gemaakte doozen gedaan, die elk als eene snuifdoos bij zich draagt. Men pruimt deze kogeltjes niet alleen; maar men biedt ze ook aan anderen uit eene soort van beleefdheid aan, zoo als men bij ons aan elkander een snuifje presenteert.

A.

Digitized by Google

A. Dat is immers eene leelijke en ongezonde gewoonte?

V. Het eerſte is zeker; doch het laatſte is de vraag. Maar zoo veel is uitgemaakt, dat het overmatig gebruik van betel de tanden te veel aantast.

A. Nu verwondert het mij des te meer; of het moest wezen, dat de dames aldaar minder op mooije tanden geſteld zijn, dan hier te lande.

V. Dat zullen wij juist niet zeggen; anders kon men ook zeggen, dat de dames hier te lande niet veel om fraaije neuzen geven: want menigeen heeft den ganſchen dag de ſnuifdoos in de hand.

A. Nu ja; maar dat zijn dan ook meestal oude dames, of zulke, die eenig gebrek hebben.

V. Dit was te wenſchen. Doch verder. Kotſebue roemt op eenen ſchoonen avond, dien hij in het huis van den Gouverneur doorbragt. Hij had hier een vermaak, dat hij reeds ſedert lang had moeten ontberen.

J. En dit was?

V. Een concert, waarop de beide beminnelijke dochters van den Gouverneur zongen.

H. Had hij dan iets dergelijks in lang niet gehoord?

V.

Digitized by Google

V. Neen.

A. Of gij moest de muzijk op het ſchip en het gezang der Wilden, Totaboe, Timaro en Tamisſo voor een concert willen houden.

V. De Gouverneur bepraatte onzen vriend, morgen den weg naar *Cavite* te land over *Terra alta* te maken, dien hij hem als zeer aangenaam afſchilderde en waartoe hij hem zijnen wagen aanbood. Kotſebue nam dit aanbod met dankbaarheid aan. Reeds ten zeven uren waren zij op dezen bekoorlijken weg, die door lanen van bamboes en aangebouwde velden heen loopt. Zuik hoog bamboesriet, als hier was, zag Kotſebue voor de eerſte maal. Het is voor deze landen een zeer heilzaam voortbrengſel; men maakt er bruggen, huizen en gereedſchappen van allerhande ſoort van.

Op halfweg kwam men bij een klooſter, alwaar men ſtil hield, omdat Chamisſo met eenen monnik wilde ſpreken, welke eene geſchiedenis der *Philippijnſche eilanden* geſchreven had. Hier ook werden onze vrienden door den voortreffelijken geeſtelijken zeer vriendelijk ontvangen. Des avonds kwam men gelukkig weder in de veſting terug. Zoodra Kotſebue aldaar aangekomen was, deed hij zijne

zes-

Digitized by Google

zes *Aleuten*, die hij van *Unalaschka* had medegenomen, de koepokken inenten.

J. Was dat dan noodzakelijk?

V. Zeer noodzakelijk; deels om de *Aleuten* zelve, deels omdat hij zijn geweten niet bezwaren wilde met de schuld, van de natuurlijke pokken, welke in de heete luchtstreek zoo verwoestend zijn, in deze schoone landstreek, waar hij bovendien zoo veel vriendschap genoten had, verspreid te hebben. De geneesheer van *Cavite* moest daarom met een paar kinderen, welke de koepokken hadden, aan boord komen, en de scheepsdoctor Eschscholz entte de *Aleuten* in. Kotsebue haalt bij deze gelegenheid eene wet aan, welke de Spaansche Regering alle een aandoet, namelijk: dat op het eiland *Manilla* de Chirurgijns het strengste bevel hebben, elke week in de dorpen de kleine kinderen in te enten.

Op den volgenden dag was Kotsebue oog-getuige van eenen krijgstogt, welke de Havenmeester tegen de roofzuchtige Mooren ondernam. Dit gebeurt gewoonlijk tweemaal 's jaars.

W. Was dan de krijgstogt sterk?

V. Deze geschiedde te water en bestond uit negen kanonneerbooten. Vijf derzelve hadden elk eenen vier en twintigponder, en de vier kleine hadden tienponders.

Digitized by Google

H. Dat moet gij ons eerst uitleggen. Voor eerst kanonneerbooten?

V. Kanonneerbooten zijn platbodemde schepen, die zeer veel gelijkenis op overhaalschouwen hebben. Zij hebben zelden eenen mast, en worden door riemen voortgeroeid. Voor op dezelve staat een kanon op een scheepsaffuit of rolpaard, en op een vast houten gestel, hetwelk men de bedding noemt. Dewijl deze booten niet diep in het water gaan, zoo kan men bijna overal daarmede heen komen, zonder dat men voor de ondiepten zoo bevreesd behoeft te zijn, als bij grootere en dieper gaande schepen.

H. Dat versta ik. Maar nu de ponders?

V. Men noemt de kanonnen naar de zwaarte van den kogel, die uit dezelve geschoten wordt. Zoo noemt men een kanon, dat een zes ponds kogel schiet, een zesponder. Het stuk geschut of het kanon zelf weegt gewoonlijk een honderd en vijftig maal zoo veel als de kogel, die daar uit geschoten wordt. Een zesponder weegt derhalve?

W. Anderhalf honderd maal zes pond of negen honderd pond.

V. Juist berekend. — Nu verder. De negen kanonneerbooten waren sterk bemand en genoegzaam van klein geweer voorzien. Deze kleine vloot

vloot zeilt tot aan de zeeëngte *Bernardine*; hier verdeelt zij zich; de eene helft van post in de zeeëngte zelve, de andere gaat naar den noordelijken kant van het eiland *Mangindano* of *Mindano*. Sedert dat de Spanjaarden dit gedaan hebben, en de roofzuchtige Mooren in hun eigen nest aangetast hebben, zoo wagen het deze zeldzamer, in de baai van *Manilla* in te dringen.

Voor Kotsebue en zijne Russen was de hitte hier bijna onverdragelijk, alhoewel de inboorlingen zich des nachts in hunne warme dekens moesten inhullen. Zij noemden deze maand, waarin de passaatwind uit het noordoosten waait, de wintermaand. Hieruit kunt gij denken, hoe verschrikkelijk heet het in de zomermaand moet zijn, wanneer deze wind uit het zuiden waait.

J. Dan wilde ik aldaar niet gaarne wonen.

V. Hier leerde Kotsebue de vreesselijkste ziekte kennen.

W. Doch niet aan zichzelven?

V. Neen. Hij zag ze aan anderen. De ongelukkigen krijgen eenen uitslag over het geheele lighaam, de ledematen rotten af, en de ellendige zieke, welke de onvermijdelijke dood voor oogen ziet, blijft onder de schrikkelijkste smarten tot aan het laatste oogenblik bij zijne kennis.

Deze vreesselijke ziekte heerscht voornamelijk onder de armoedigste inboorlingen en ontstaat waarschijnlijk door slechte spijs en onreinheid. Een gasthuis in *Manilla*, hetwelk van de regering en de rijken der stad onderhouden wordt, is vol van zulk slag van zieken, en een monnik, welke reeds sedert twintig jaren het opzigt daarover heeft, was in het vaste denkbeeld, dat tegen deze ziekte, die eene straf van God was, in het geheel geene middelen waren. Kotzebue zegt van de inboorlingen dezes lands, dat zij ten uitersten traag in het werk zijn; maar des te behendiger, om anderen te bedriegen. Zij oefenen deze kunst bijzonder aan vreemdelingen uit.

A. Knappe menschen waarlijk! wie zou daar niet gaarne bij wonen willen!!

V. Het eenigste vermaak, waaraan zij hartstogtelijk overgegeven zijn, is het hanengevecht.

J. Dat is even als de Engelschen!

V. Zij kweeken tot dit oogmerk hanen op, die zij altijd met zich rondslepen.

A. Die moeten dan wel de kunsten uitvoeren.

V. Ja. In elk dorp is een, van wege de regering gebouwd huis, waarin alleen de hanen

Digitized by Google

mogen vechten. En dit mag ſlechts op zon- en feestdagen gebeuren. Elk aanſchouwer betaalt voor de intrede eenen reaal.

W. Of?

V. Twintig duiten. Doch de eigenaars der hanen moeten vier realen aan den koning betalen.

A. Nu, dat is toch een ſchouwſpel, waartoe men wel eenen bijzonderen ſmaak moet hebben.

V En toch wordt het in deze landſtreken zeer gezocht. Het vergoedt den inwoneren het gemis van bals, tooneelen en concerten. De ſchouwplaats, waarop de vechtpartij beginnen moet, is door twee rijen zitplaatſen omgeven; bij het hanengevecht wedden de aanſchouwers, welke haan overwinnaar zal blijven, en menigeen verwedt en verliest hierbij zijn geheel vermogen.

W. Zulk een vermaak kan mij niet behagen. Ik zoude het niet eens willen aanzien, veel min er nog geld om verwedden.

V. 's Lands wijs, 's lands eer. Ik durf toch wel wedden, dat, zoo gij daar woondet, gij even zoo gaarne naar het hanengevecht toegaan zoudt, als de lieve jeugd uit *Manilla* zelve. Juist op dezen dag bezocht Kotſebue den Aartsbisſchop van *Manilla*, een oud eerwaardig grijsaard, die zich over dit bezoek zoo veel

Digitized by Google

te meer verheugde, omdat hij nooit eenen Rus had gezien en hooge achting voor dit volk had.

Kotsebue voer spoedig naar *Cavite* terug; de werkzaamheden aan het schip begonnen ten einde te loopen; de *Rurick* werd alreeds opgetuigd. Des anderen daags bragt Kotsebue zijne werktuigen weder aan boord, voer nog eens naar de stad *Manilla* naar den Gouverneur en verliet daarna dit schoone vruchtbare eiland in gezelschap van een Fransch schip, waarvan de kapitein de gevaren der Chineesche zee niet kende, doch des te meer vreesde.

A. De geheele groep der *Philippijnsche eilanden* is merkwaardig.

V. Zeker is zij zulks. Voorneerst wegens hare grootte: want zij is grooter, dan *Engeland* en *Schotland* te zamen genomen; en even zoo merkwaardig is zij wegens hare voortbrengselen. Kotsebue vond hier eene menigte kenteekens van vuurspuwende bergen, waaronder de Vulkaan de *Taal*, door de uitbarsting in het jaar 1754, het meest bekend is. Hij begon in Augustus van dat jaar te rooken; weldra werden vlammen gezien, en de aarde beefde. Een half jaar lang was men in eenen aanhoudenden angst en streds zag men den ontzagchelijken

kra-

Digitized by Google

krater asch, zand, slijk, vuur en water uitwerpen. Duisternis, orkanen, bliksem, donder, ondersaardsch gedruisch en lange aanhoudende aardbevingen verwisselden telkens op de schrikverwekkendste wijze. *Taal*, een stadje aan den oever der zee gelegen, en meer andere plaatsen werden geheel omgekeerd en verwoest. De berg rookte nog eenen langen tijd daarna.

J. Welk een schrikkelijk tooneel!

V. Dit schrikverwekkend verschijnsel uitgezonderd, behoort deze groep van eilanden tot de schoonste des aardbols. De fraaiste bosschen, die, in eene verscheidenheid van groen, de bergen en een gedeelte des lands bedekken, strekken zich tot aan de zee uit. De vijgebomen schijnen in al deze bosschen het talrijkste te zijn. Eenige soorten rusten als magtige boomen op een zeldzaam net van stammen en uitgeschotene wortelen, welke de rotsen omslingeren en over dezelve uitstrekken. Andere verheffen zich slingerende tot eene verbazende hoogte, en men ziet aan den benedenstam van boomen, welker kroon zich in het loof des wouds verliest, de rondselachtige vrucht uitschieten. De verscheidenheid van al deze gewassen, hunne kleuren, bladen, bloesems en vruchten, maken een schoon geheel uit. In de gronden en aard

de oevers der beken groeit het fraaije ſierlijke bamboesriet, welks buigzame halmen, in zeer digte bosſchen uit den wortel geſchoten, door het ſpelen der winden ruiſchende langs elkander glijden. Even zoo rijk zijn deze eilanden aan inſekten; de kapellen en kevers zijn er bijzonder fraai.

A. Daar kon men ſpoedig een kabinetje vol van aanleggen.

V. Zeker. Maar behalve deze fraaije vlinders vindt men er ook de moskiten en termiten, welke voor de inwoners zeer lastig zijn.

H. Over de eerſte klaagde immers Robinſon op zijn eiland ook. En de laatſte?

V. *Termiten* zijn eene allermerkwaardigſte ſoort van inſekten, welke men in *Oostindië*, *Afrika en Nieuw-Holland* vindt. Zij wonen in heuvels van vijf tot zes ellen hoog, welke zij van verſchillende aardſoorten zoo vast opbouwen, dat er een aantal menſchen kunnen opklimmen. Zij zijn zeer nadeelig voor de menſchen: want zij vliegen bij zwermen wijd en zijd, dringen in de woningen en vernielen alles, wat daar in is, wanneer zij niet bij tijds ontdekt en verjaagd worden.

J. God dank, dat wij hier zulke gasten niet hebben.

V.

Digitized by Google

V. Er zijn op de *Philippijnſche eilanden*, behalve de Spanjaarden, welke als de heerſchende vreemdelingen kunnen aangemerkt worden, en de *Chinezen*, twee inlandſche menſchenſtammen, de *Papua's* in het binnenſte der eilanden en *Maleijers* of *Zuidlanders* aan de kusten. Spanjaarden zijn er maar weinig. Er zijn veel Chinezen, welke men *Sangleys*, dat heet *wandelende kooplieden*, noemt; zij zijn de Joden van dit werelddeel: hun getal is echter onbepaald, nu eens grooter, dan eens kleiner. Zij hebben geene vaste burgerlijke ſtaatsregeling; de geſchiedenis doet hen nu eens als toegelaten, dan als vervolgd, en dan weder als oproermakers optreden. Menigeen van hen laat zich, om des te zekerder te wezen, doopen; doch zenden niet zelden, wanneer zij *Manilla* met hunne overgewonnene rijkdommen op vaderlandſche ſchepen verlaten, het kruisje des geloofs, dat zij van den Aartsbisſchop ontvangen hebben, aan hem weder terug.

A. En dan is het met hun Christendom zeker gedaan?

V. Ja. De *Papua's*, de eerſte bezitters dezes lands, zijn wilden, die zonder vaste woonplaats, zonder akkerbouw, in het gebergte, dat zij doorkruisſen, van de jagt, wilde vruchten

Digitized by Google

en bonig leven. Zij laten zich tot geene andere levenswijze overhalen. Zelfs dezulke, die van hunne kindschheid af onder de Spanjaarden opgevoed worden, zijn twijfelachtige Christenen en vlugten dikwijls naar hun volk en de wildernis terug. Zij worden, over het algemeen, als een zachtaardig en goedhartig volk afgeschilderd, en men vindt nergens gewag gemaakt, dat zij menschenvleesch zouden eten.

De Spanjaarden in *Manilla* bewonen voornamelijk de eigenlijke sterke stad, aan den linker oever der rivier. Zij voeren aldaar eenen grooten staat en pracht; het aantal hunner bedienden en rijtuigen is groot en sierlijk. Hunne maaltijden zijn overdreven verkwistend, en geld te winnen is het eenigste doel, waarom zij in de Indiën zijn gekomen. — Dan, laten wij tot onzen vriend K o t z e b u e terug keeren, welke deze eilanden nu verlaten had. Wij verlieten hem in gezelschap van een Fransch schip, dat met hem éénen koers hield. Schoon weer en een frissche passaat begunstigden hunnen togt, ofschoon des avonds de lucht betrok, zwarte wolken de voorboden waren van eenen stormachtigen nacht en de rukwinden zeer hevig werden. Het Fransche schip was zoo ver achter gebleven, dat de *Rurick* vier uren op hetzelve wachten moest.

Den

Den achtſten Februarij, des morgens ten zes uren, paſſeerde de *Rurick* de linie. Verre aan den gezigteinder zag men een ſchip onder zeil, hetwelk Kotſebue, toen het nader kwam, aan deszelfs zeil en maakſel voor een Maleisch rooffchip erkende.

W. Dat was een mooije grap!

V. Kotſebue bemerkte weldra, dat het vijandelijke vaartuig beter zeilde, dan de *Rurick*; doch dat het, om den Ruſſen den weg af te ſnijden, ſteeds op eenen zekeren afſtand hield om geene verdenking te baren, en dan in den donkeren nacht den *Rurick* te overvallen.

A. Kan men dit gevaarlijk plan wel uitvoeren?

V. Zeer goed. Intuſſchen was het aan onzen voortreffelijken Kotſebue ook niet onbekend gebleven, dat de bewoners van *Banka* en *Sumatra* op groote booten, veeltijds met drie honderd man bezet, in dit oord rondkruisſende, niet zelden koopvaardijſchepen aanklampen, welke zij dan enteren, uitplunderen en de manſchap vermoorden. Eenige van de overige Heeren op het ſchip beſchouwden alle voorzorg van Kotſebue overdreven en onnoodig; doch hij liet zich niet van zijn plan afbrengen.

J. Dat was goed. Wat deed hij dan?

V.

Digitized by Google

V. Hij ſtelde terſtond het ſchip in den beſten ſtaat van tegenweer; de kanonnen werden dubbeld, dat is met ſchroot en kogels, geladen, de lonten brandden en de geheele manſchap ſtond achter de verſchanſingen, met ſabels en ſchietgeweer gewapend; terwijl elk beſloten had, zich tot op den laatſten droppel bloeds te verdedigen.

W. Zij hadden gelijk. Maar kwamen dan de Zeeroovers?

V. Nu werd het duister, en toen moesten twee matrozen op de boegſpriet op den uitkijk zitten. Ten acht uren riepen zij: „Vuur!" en hadden dit juist in het vaarwater van den *Rurick* gezien. Het ſcheen niet ver af te zijn; doch verdween terſtond weder. Kotſebue liet nu zeil minderen, om, in geval het ſchip aangevallen wierd, hetzelve gemakkelijker te kunnen regeren. Langzaam en voorzigtig zeilde men voort; doodelijke ſtilte heerschte overal op het ſchip, toen dezelve eensklaps door het geroep: „Vuur! vuur! Een vaartuig is ons nabij!" afgebroken werd. Kotſebue had het vuur, hetwelk terſtond weder verdween, zelf gezien; het vaartuig was, ongeacht de duisterheid, duidelijk te onderſcheiden, en als men nog twee minuten zijnen koers gehouden had, dan was de

Ru-

Digitized by Google

Rurick geënterd geworden, hetgene zeker het oogmerk der zeeroovers was.

H. En wat gebeurde er nu? Wat deed men?

V. Onze vriend Kotſebue gedroeg zich hier als een oud Admiraal, die ondervinding had. Vast beſloten, om te overwinnen of te ſterven, liet hij op ſtaande voet ſtuurboord of de regter zijde naar den vijand wenden, die nog maar ten hoogſte een vijftig paſſen van daar was, en hun de volle laag geven. Op zulk eenen kleinen afſtand moesten natuurlijk kogel en ſchroot raken zoo als het behoorde.

W. Zij zullen raar opgekeken hebben!

V. Zeker was hun de begroeting ten uiterſte onverwacht. Zij moet hun veel ſchade toegebragt hebben: want naauwelijks waren de kanonnen gelost, of de vijanden namen de vlugt, en men hoorde nog eenigen tijd verſcheidene menſchenſtemmen verward door elkander ſchreeuwen.

Op deze wijze ontkwamen de Ruſſen een gevaar, dat bij minder voorzorg hunne vrijheid en het leven had kunnen kosten, en misſchien had het hun niet geholpen, wanneer de roovers niet zoo onvoorzigtig geweest waren, het vuur op hun ſchip te laten zien.

J.

Digitized by Google

J. God dank! ik dacht waarlijk, dat Kotsebue hier gevangen geraakte.

W. En dat zoo bijna op het scheiden van de markt; dit zou een moolije trek geweest zijn.

V. Die toch zeer mogelijk had kunnen zijn. Toen de Kapitein van het Fransche schip, dat eene halve mijl terug gebleven was, het schieten hoorde, dacht hij, dat de *Rurick* schipbreuk leed en noodschoten deed.

H. En wat zijn dat?

V. Kanonschoten, waardoor de equipagie van een schip, dat in nood en gevaar is, anderen tot hulp roept.

W. Kwam hun dan de Franschman te hulp?

V. Neen; hij was bang, om in den nacht ook op de droogten te geraken; en wendde zijn schip uit deze gevaarlijke streek weg. Kotsebue, die hem spreken wilde, liet sein doen.

W. Wat is dat?

V. Hij liet een teeken maken, hetwelk ieder schipper verstaat. Bij dag geschiedt dit met vlaggen, bij nacht met lantarens, die opgehesschen worden. De Franschman verstond het sein, de *Rurick* werd bijgelegd, tot dat het Fransche schip nabij hem was, en toen vervolgden zij beide hunnen koers. Den volgenden morgen zag men uit den top van den mast een eiland, hetwelk

welk men den volgenden nacht omzeilde, en waar men des middernachts op eene gevaarlijke plaats ten anker ging. Een zwak landwindje deed het schip eenige dagen maar weinig vooruit komen, tot dat men eindelijk, niet ver van drie kleine laag liggende, sterk met bosschen begroeide eilanden, het anker liet vallen. Nu was men zeer digt bij het eiland *Sumatra*.

H. Hebt gij dat ons niet alreeds genoemd?

V. Ja. Het behoort tot de *Sundasche eilanden*, en is bijna zoo groot als het koningrijk Spanje. Het is zeer vruchtbaar en wordt van eene lange bergketen doorsneden. Eene sloep bevond zich in de nabijheid van den *Rurick*, de menschen in dezelve vischten met den hengel, en schenen zich weinig over de Russen te bekreunen. Doch Kotsebue merkte op, dat zij het schip opletteud beschouwden en toen het op eenen kleinen afstand nabij was, wierp hij hun een mes toe, dat zij met een vriendelijk knikken des hoofds aannamen. Zij gaven door teekens te kennen, dat zij van het land een groot dier wilden brengen, en verdwenen daarop achter de drie eilanden.

A. Wat waren dit voor menschen?

V. Inwoners dier landstreek. Zij waren mager, zwartachtig; hunne zwartgeverwde tanden gaven hun een leelijk aanzien; hunne hoofden

Digitized by Google

waren met groote ſpitſe ſtroohoeden bedekt, en hunne kleeding beſtond uit oude nankingshemden. De ſloep was een uitgeholde boomſtam van eene balanceerplank voorzien.

W. En kwamen zij dan weder terug?

V. Ja. Een uur daarna waren zij er weder. Zij hadden eene verbazend groote ſchildpad, welke zij op den rug gelegd, en dwars over de ſloep gebonden hadden; twee apen en eenige papegaaijen zaten op deszelfs buik.

H. Eene ſchoone ſcheeps-equipagie.

V. De eilander, aan wien Kotſebue het mes gegeven had, gaf te kennen, dat de ſchildpad, die hij *Curpat* noemde, met een touw op het ſchip moest geheſchen worden. Naauwelijks konden twee matrozen het verbazend groote dier opligten, van welks vleesch de manſchap daarna twee dagen leefde.

H. Schildpadden? Kan men die dan eten?

V. Zeer goed. Het is eene zeer voedende en gezonde ſpijs, welke bij zeelieden zeer welkom is. Toen de ſchildpad, die Kotſebue tot een geſchenk voor het mes kreeg, aan boord was, kwam de half naakte Indiaan zelf op den *Rurick* over. Onder zijnen arm droeg hij een klein pakje; zonder een woord te ſpreken of eenige beweging te maken, dat naar een groet geleek, zettede hij zich op de verſchanſing neder en maakte zijn pakje los.

J.

Digitized by Google

J. Wat had hij dan in hetzelve, dat zoo belangrijk was; moest dat iets te beduiden hebben?

V. Juist deze vraag deden de *Ruſſen* mogelijk ook wel aan elkander: want zij ſtonden opmerkzaam rondom hem heen, vol verwachting op de ſchatten, die te voorſchijn komen zouden, toen hij een paar oude zijden kouſen, met goud geborduurd, voor den dag kreeg, welke hij terſtond aantrok.

W. Ik dacht wonder, wat hij hebben zoude.

V. Nadat hij zich zoo opgeſchikt had, nam hij een zeer deftig gelaat aan, wendde zich tot Kotſebue, en deed hem begrijpen, dat hij hem de groote ſchildpad geſchonken had, waarbij hij het woord *preſent* dikwerf herhaalde.

A. Dat woord verſtond Kotſebue toch?

V. Waarlijk. Hij bemerkte, dat de man met zijne zijden kouſen ook een geſchenk wilde terug hebben en gaf hem paarlen, meſſen, ſchaaren en andere kleinigheden, die den man wel goed aanſtonden, maar echter niet ſchenen te bevredigen.

J. Wat wilde hij dan hebben?

V. Hij wenschte eene pistool te hebben, welke hij zeer verſtaanbaar noemde.

W. Hoe of hij die had leeren kennen?

Digitized by Google

H. Waarſchijnlijk van den Europeaan, van welken hij de zijden kouſen had.

V. Hoe belagchelijk het ook luidt, is het toch mogelijk. Genoeg, hij wenschte eene pistool en kruid, dat hij *Belbedil* noemde.

A. Gaf Kotſebue hem dit dan?

V. Neen; en nu ſcheen het den Wilden zeer te ſpijten, dat hij zich met het weggeven van de ſchildpad te zeer overijld hadde. Ondertusſchen was een tweede bootje met vijf menſchen aangekomen, waarvan de eene een weinig Spaapsch en Engelsch ſprak. Zij bragten, zoo als de eerſten, ſchildpadden, apen en papegaaijen.

A. Dat moeten daar zeer gangbare artikels zijn.

J. Ten minſte kunnen zij niet tot de zeldzaamheden behooren.

V. Echter waren zij toch zoo wijs, om hunne ter markt gebragte koopmanſchappen niet dan tegen pistolen, belbedil en gereede piasters over te doen. Kregen zij een' piaster, dan onderzochten zij aan den klank, of hij echt of valsch zilver ware.

A. Die waren er waarlijk ſlim op.

V. Ten minſte moesten zij veel verkeering met

met Europeanen hebben. De geleerden aan boord van Kotzebue's schip kochten eenige apen, waaronder er zich een bevond, welke een aangezigt als een oud vrouwtje had.

W. Doch waarschijnlijk wel een weinig kleiner.

V. Wel zeker. Deze apensoort erkenden de de geleerden voor een in de natuurlijke geschiedenis nog geheel onbekend geslacht. De eilanders verkochten den Russen ook hoenders, en Kotzebue zegt, dat zich hier een schip in weinige dagen van alle soorten van levensmiddelen konde voorzien.

A. Is die landstreek zoo rijk?

V. Ja. In het algemeen zijn al deze eilanden bij uitstek rijk in voortbrengselen. Derzelver vette grond en de heete luchtstreek brengen eene groote menigte gewassen voort, die men in het even zoo heete *Afrika* te vergeefs zoekt. De eilanders, die hier aan boord kwamen, verkochten alle hunne koopmanschappen; daarna verlieten zij het schip, en de Russen vermaakten zich met het schoone gezigt van het land, bijzonder met het gezigt van den berg van *Sumatra*, welks kruin de hoogte van den *Bloksberg* wel viermaal te boven gaat. Trotsch verheft zich deze kruin, die ook *Ophir* heet, boven de

Digitized by Google

wolken. Op den veertienden Februarij gingen de Ruſſen met het krieken van den dag onder zeil, en de ſterke ſtroom bragt den *Rurick* ſpoedig in de zeeëngte tuſſchen *Java* en *Sumatra*. De wind werd zoo flaauw, dat de ſtroom de overhand kreeg en het ſchip naar de rotſen toedreef; zeker was de *Rurick* in een onoverzienbaar gevaar geraakt, indien niet eene juist opgekomene friſſche koelte het ſchip tegen den ſnellen ſtroom gehouden en alle gevaar weggenomen hadde. Des namiddags was men al de gevaren der ſtraat te boven, en Kotſebue verliet nu het Franſche ſchip, vermits er nu geen buitengewoon gevaar meer ſcheen te wezen. Den volgenden avond zeilden zij door de ſtraat en welora bevonden zij zich weder in de opene Indiſche wereldzee.

M. En ik denk, dat wij onzen *Rurick* van avond maar hier moeten laten. Morgen vinden wij er hem wel weder en dan reizen wij er mede naar het vaderland terug.

V. Ik ben er mede tevreden: want morgen om dezen tijd, hoop ik onzen vriend in *Reval* of *Petersburg* te verlaten.

VEER-

Digitized by Google

VEERTIENDE GESPREK.

Het is geene zeer aangename gedachte, wanneer wij bij een voor ons belangrijk geschiedverhaal zien, dat het einde nadert. Hoe nieuwsgierig men ook naar de ontwikkeling zij, zoo wenscht men toch, dat zij nog wat konde uitgesteld worden. Zoo ging het hier ook met de kinderen omtrent het reisverhaal van Kotzebue. Bij het begin van hetzelve vroegen zij aan elkander: „Hoe of het hem toch wel zou „gegaan zijn? Welke ontdekkingen hij wel zou „gedaan, en welke ontmoetingen beleefd heb„ben?" Nu wisten zij dit bijna alles, en waren toch niet tevreden, niet omdat zij dit wisten; maar omdat zij nu niets nieuws, niets buitengewoons in de geschiedenis meer verwachten konden. „Ik wenschte," zeide Josephine, „dat Vader nu eerst met die geschie„denis begon!" „Dat wenschte ik juist ook," was Willem's antwoord. „Het was toch wel „eens zoo mooi, toen Kotzebue daar boven „in de Golf in het ijs rondvoer;" „of storm „en onweer op zee had," zeide Herman. „Of met Tammeamea, Rarick en Cadu, „in gesprek was. Nu zien wij hem op eene

Digitized by Google

„bekende zee, en wat zou hem daar buitenge-
„woons ontmoeten? Nu en dan een ſtorm;
„of hij gaat aan de Afrikaanſche kust aan wal,
„bezoekt ergens een eiland, dat wij reeds ken-
„nen, of iets dergelijks."

De vader had deze geſprekken aangehoord: hij kon het den kinderen niet kwalijk nemen, dat zij wenschten alweder iets nieuws te hooren; doch hij kon hun leeren, dat men ook nog altijd een nieuw genoegen kan ſmaken, door zich met reeds bekende voorwerpen bezig te houden. En dit deed hij.

„Wij verlieten gisteren avond onzen vriend bij
„zijne intrede in de groote Indiſche zee; waar
„ligt die, Willem?

W. Tuſſchen *Afrika*, *Zuid-Azië*, *de Sunda-eilanden* en *Zuidelijke Indië*.

V. Zeer goed. Naar het zuiden zijn hare grenzen onbepaald. Zij verliezen zich in die vreeſelijk groote ijsvelden der Zuidpool, alwaar nog geen zeeman heeft kunnen komen. De Engelſchman Cook had zich, tot nu toe, in de jaren 1770 tot 1772 in deze ſtreken het verſte gewaagd.

W. Maar, Vader! is daar dan nu niet weder een land ontdekt?

V. Ja; ik zelde hierom tot nu toe: want nu heeft

heeft een *Schot* ook aan die pool land ontdekt, hetwelk *Nieuw Zuid-Schotland* genoemd is en, schoon geheel onbewoond, rijk aan steenkolen en goed voor de walvischvangst bevonden is.

W. Zijn de Nederlanders nooit zoo ver geweest, Vader?

V. Het is zeer waarschijnlijk, dat het schip *Tienhoven*, een der schepen, waarmede Roggeveen zijne reis deed, op dezelfde hoogte geweest is. Doch laat ons nu verder gaan. Deze geheele zee onderscheidt zich van alle andere, doordien zij de minste eilanden heeft, en voor de scheepvaart dus lang zoo gevaarlijk niet is, als andere zeeën, uit wier oppervlakte een aantal eilanden zich voordoen. Kotsebue bevond zich nu op deze zee en het kwam hem als een bijzonder voorteeken voor, dat net op den eersten avond, toen men op deze zee onder zeil was, het schip door eenen grooten vuurbal zoo klaar verlicht werd, dat men alle voorwerpen zoo duidelijk onderscheiden konde, als of het dag ware.

J. Vuurbal! wat is dat?

V. Een vurig luchtverschijnsel, hetwelk eene kogelvormige gedaante van verschillende grootte heeft, en zich dan eens langzaam, dan eens snel door de lucht beweegt, veeltijds met eenen vurigen staart, gelijk de vuurpijlen, in welk geval

Digitized by Google

men ze ook vuurdraken noemt. De kleine vuurballen van deze soort worden ook vallende sterren genoemd.

A. De vuurbal, dien Kotsebue hier zag, was toch geen voorteeken van een ongeluk?

V. Neen. Den vierden Maart verliet onze vriend de heete luchtstreek en kwam in de zuidelijke gematigde. Daar werd nu de weersgesteldheid en de lucht anders. De mouson, of passaatwind, die tot nu toe altijd uit het Noordoosten... Willem! of?

W. Uit de streek tusschen het noorden en oosten.

V. Juist!... gewaaid had, veranderde in eenen kouden noordewind en was al heel koud, terwijl de lucht nog altijd zeer heet was. Dikke zwarte wolken breidden zich over den geheelen noordelijken gezigteinder uit; het weerlichtte bijna onophoudelijk, en Kotsebue kon dus niet anders, dan eenen hevigen storm verwachten, die aan de zuidelijke punt van Madagascar dikwerf zoo verschrikkelijk woedt.

H. Madagascar?

W. Wel! dit kent gij immers nog wel uit de Aardrijkskunde. Het is het grootste van de tot Afrika behoorende eilanden, hetwelk aan de oostzijde van dit werelddeel ligt en bijna zoo groot is als geheel Duitschland.

V.

Digitized by Google

V. Juist. Omſtreeks twaalf uren of middernacht werd het plotſeling ſtil. De golven, die in verſchillende rigtingen over elkander henen ſloegen en zich ginds en derwaarts wierpen, deden het ſchip geweldig ſlingeren; een toeſtand, die op zich zelf reeds gevaarlijk was, en het nog meer werd door de donkerheid, waarin men naauwelijks zestig paſſen van het ſchip iets kon bemerken. Toen dreef de *Rurick*, waarin door den verſchrikkelijken aandrang der golven in het geheel geen ſtuur was, naar een groot driemast ſchip, hetwelk zich in de nabijheid bevond, en beide ſchepen waren zoo digt bij elkander, dat zij tegen elkander moesten ſlingeren.

J. En dat is zeker gevaarlijk?

V. Het gevaarlijkſte, dat ooit een ſchip kan overkomen. Het zwakkere en kleinere van beiden wordt doorgaans door de kracht, waarmede de golven het aan het grootere ſlingeren, in ſtukken geſlagen. Alle hoop op redding is weg. Menſchen en lading zijn verloren.

W. Maar dit gebeurde toch den *Rurick* niet?

V. Reeds was deszelfs ondergang zoo goed als zeker; geen minuut langer moest het geduurd hebben, toen er eensklaps een rukwind opſtak en beide ſchepen geheel van elkander verwijderde.

Digitized by Google

A. Dat is gelukkig. Ik was al bang, den *Rurick* hier nog te zullen zien verongelukken.

J. En ik hoopte maar, dat in allen gevalle de equipagie nog tijd had gehad, zich op het ander schip te redden.

W. Dat ook nog een groot geluk zoude geweest zijn.

V. Ja; maar het is toch veel aangenamer, te hooren, hoe de Voorzienigheid onze vrienden, daar wij zulk eene mooije reis mede gedaan hebben, beschermde. Intusschen waren toch nog al de andere gevaren niet voorbij. Een hevige storm dwong Kotsebue de zeilen te bergen, om den mast niet te verliezen. De regen viel in volle stroomen neder; de donder rolde vreesselijk boven de hoofden der Russen; regts en links sloegen de blikseminstralen digt nevens hen in zee; maar, dit bekent Kotsebue met dankbare herinnering, God beschermde onzen *Rurick*.

H. Kan de bliksem dan een schip op zee treffen?

V. Waarom niet? Een schip is immers een hoog en boven de oppervlakte der zee verheven voorwerp, en zoo iets wordt het eerst door den bliksem getroffen, zoo als de torens en boomen op het land.

J. En dit moet dan wel gevaarlijk zijn?

V.

Digitized by Google

V. Zoo als gij ligt begrijpen kunt: want zoo de blikſem het ſchip aanſteekt, en de vlam zich overal in de zoo ligt ontvlambare touwen en zeilen verſpreidt; hoe zal men het dan blusſchen? Vlugten met de booten, en wel eene haastige vlugt, is het eenige middel ter ontkoming, omdat het vuur zich met eene ongeloofelijke ſnelheid verſpreidt, de kruidkamer aanſteekt en het geheele ſchip in de lucht doet ſpringen.

A. Zijn daar wel voorbeelden van?

V. Helaas! maar te veel. Nog vóór maar weinige jaren werd eene koopvaardij-vloot, die uit het Kanaal naar *Duitschland* en *Denemarken* wilde zeilen, van zulk een onweder overvallen. De blikſem ſloeg in een Deenſch ſchip en in een oogenblik ſtonden zeilen en touwwerk in lichte laaije vlammen. Blusſchen was onmogelijk; de manſchap werd wel gered; doch al de goederen bleven in het wrak, hetwelk brandend op zee rond dreef. Even zoo vloog een, door den blikſem aangeſtoken, oorlogſchip op de kusten van *Italië*, met het grootſte gedeelte der manſchap, in de lucht, zonder dat men het had kunnen blusſchen of redden. Meermalen vindt men wrakken van zulke verbrande ſchepen op zee omdrijven, van welke zeker meer, dan een, door een blikſemſtraal is aangeſtoken geworden.

W.

Digitized by Google

W. Als wij zulk eene tijding eens van den *Rurick* gehoord hadden?

V. Hoe ligt was zulks mogelijk geweest! Doch Kotsebue erkent het ook dankbaar, dat God zijn schip beschermd heeft. Hij had vertrouwen op de Voorzienigheid, en dit vertrouwen geeft den mensch, ook in den gevaarlijkſten toestand van zijn beroep, moed en kracht. Onthoudt dit wel, kinderen!

Nu naderde Kotsebue eene der merkwaardigſte plaatsen der Aarde, de *Kaap de Goede Hoop*; hier, ziet op de kaart, op de zuidelijke punt van *Afrika*. Den dertigſten Maart zeilde hij deze punt om, en nam zijnen koers naar de *Tafelbaai*. Gij weet immers uit de geschiedenis der zeereizen, hoe dit voorgebergte is ontdekt geworden, en van waar het zijnen naam verkreeg?

A. Ik weet het.

H. Maar wij toch geen van allen.

V. Nu, dan wil ik er u toch iets van zeggen. De Portugeezen zochten op het einde der vijftiende eeuw. —

A. Dit was immers op denzelfden tijd, toen Columbus *Amerika* ontdekte?

V. Juist! — eenen nieuwen weg naar *Oost-Indië*, waar men voorheen alleen langs de *Mid-*

del-

Digitized by Google

dellandſche en *Roode Zeeën* konde komen. Zij zochten dezen weg, rondom het aan de zuidzijde ſteeds ſpitſer toeloopende *Afrika*, en het gelukte eenen Portugeeſchen Zeeman, Bartholomeus Diaz, in het jaar 1493, tot aan dit voorgebergte door te dringen. De oppervlakte der zee, welke zich aan de oostelijke zijde vertoonde en meer en meer noordwaarts liep, had dezen ſtoutmoedigen en ervaren man ligt op het denkbeeld kunnen brengen, dat het niet alleen zeer mogelijk, maar ook waarſchijnlijk ware, dat dit voorgebergte aan *Oost-Indië* vastgehecht was. Doch de verſchrikkelijke ſtormwinden, waarmede hij bij deze kaap te kampen had, ontnamen hem den moed, verder op te zeilen. Hij keerde om, gaf het voorgebergte den verſchrikkelijken naam van *voorgebergte der ſtormen* en keerde weder naar *Portugal* terug. De toenmalige koning van dit rijk, Joannes den tweeden, een vorst, die zich door het begunſtigen van koophandel en zeevaart zeer verdienſtelijk maakte, beſloot uit het verhaal en de beſchrijvingen van Diaz, dat hier toch mogelijk een geheel nieuwe weg naar *Oost-Indië* zoude kunnen gevonden worden; eene hoop, die niet verijdeld werd: want de door den koning uitgezondene Vasco de Gama ontdekte, vier jaren later, werke-

Digitized by Google

lijk den weg rondom de kaap *de goede Hoop*, zoo als het de koning terstond genoemd had. De *Portugeezen*, die naar de Indiën voeren, bezochten nu deze plaats zeer dikwijls; doch zij maakten zich al heel schielijk bij de inboorlingen gehaat, daar zij deze met eene onmenschelijke hardheid behandelden. De anders goedaardige Hottentotten wreekten zich en versloegen eens eenen Portugeeschen Officier en al zijne onderhebbende manschappen, en nu werd het geheele land en deszelfs bewoners in Europa ijselijk afgeschilderd.

A. Doch zeker ten onregte. Als er Europeanen waren gekomen, die zich anders en menschlievender gedragen hadden, dan waren de Wilden ook wel anders geweest.

V. Zekerlijk. Want niet lang daarna kwamen er de *Nederlanders* ook heen en dezen kwam dit voorgebergte en de omliggende landstreek als een te gewigtig plekje gronds voor, om het niet door behouwing van veel meer nut te doen zijn. Onder de *Nederlanders* bevond zich een Scheeps-Chirurgijn, Johan van Riebeek genaamd. Niets scheen dezen man van meer belang te zijn, dan, op de groote vaart uit Europa naar de Indiën, eene ververschingsplaats te hebben, alwaar de reizigers versche levens-

mid-

Digitized by Google

middelen en al het noodige zouden kunnen bekomen. Deze wensch werd bij hem regt levendig, toen hij zelf in het jaar 1650 uit Oost-Indië (men verkoos dezen weg toen vrij algemeen) terug kwam. Hij ſtelde zijn plan in *Amſterdam* voor, en kreeg laat, hetzelve ten uitvoer te brengen. Verſtandelijk begon hij nu niet met hardheid; maar maakte zich door geſchenken bij de inwoners, de Wilden, bemind; en offchoon hem dit vrij wel gelukte, zoo maakte echter zijn verſtandig gedrag bij de Wilden hem nog het meeste gezien.

J. Hoe zoo?

V. Hij ontmoette eens, op eenen togt door het land, eenen hoop Hottentotten, waarbij zich een toovenaar bevond.

H. Was er, dan wezenlijk een?

A. Wel nu ja. De kerel was een liſtige guit, die door goochelarijen zijne domme landslieden een rad voor de oogen draaide.

V. Verder was het ook niets. Intuſſchen kwam een dier Hottentotten bij onzen Riebeek, en gaf hem te verſtaan, dat de toovenaar een zeer magtig man was, in wiens vriendſchap de Hollanders veel belang moesten ſtellen. „Dat is mij lief," zeide Riebeek en ging naar den toovenaar toe, die zich al vrijwat ver-

Digitized by Google

verbeeldde te zijn. Riebeek sprak hem aldus aan. „Welkom, broeder! ik hoor, dat gij een „Toovenaar zijt, ik ben er ook een; doch laat „ons zien, wie de magtigste is." De toovenaar werd een weinig verlegen, hetgene Riebeek bemerkte. „Zie," zeide hij „ginds is eene „klare bron; kunt gij maken, dat deszelfs water „brandt, en durft gij het dan te wagen, dat „brandend water te drinken?" De toovenaar beleed daarop, het in zijne kunst nog zoo ver niet gebragt te hebben.

W. Dat had ook voor Riebeek een moeijelijk ding geweest.

V. En echter deed hij het.

W. Hoe dan?

V. Hij haalde een welgevuld fleschje met brandewijn uit den zak; hield zich als of hij het met bronwater vulde, goot daarna den brandewijn op een bord, stak dien aan, en dronk nu den blaauw vlammenden brandewijn op.

W. Zoo is het geene kunst.

V. Doch wel in het oog der Wilden, die hem nu met den grootsten eerbied beschouwden, en alles deden, wat hij begeerde.

A. Die verstond de kunst, om de Wilden tot vrienden te maken.

V.

Digitized by Google

V. Gaarne ruimden hem nu de *Hottentotten* de punt des lands en het voorgebergte ins Riebeek bebouwde het. Eene menigte kolonisten, arme en door den oorlog ongelukkig geworden menschen, uit alle rijken van *Europa*, kwamen hier wonen. Zij bragten gereedschappen voor den akkerbouw, zaaikoren en stoffen tot handwerken mede, en Riebeek plantte zelf den eersten wijnstok, en op deze wijze hervormde hij een zoo woest land, hetwelk de Nederlandsche reiziger de Graaf in 1641 nog „een wild woest land, waar men ooft, zaad, „noch land, noch huis, noch hof en niets, dan „eenige wortelen, die de inwoners aten, „vond," noemde, niet alleen in eene welbebouwde streek, maar stichtte hier eene voorraadschuur voor alle schepen, die naar de Oost-Indië gingen, welke togt toen vrij langer dan thans duurde en dus zulk eene ververschingsplaats dubbeld welkom moest zijn. Ziet, kinderen! dit waren toch al de zeevarenden ook alweder aan de Nederlanders verschuldigd.

J. Wie weet, hoe velen den goeden Riebeek hiervoor gedankt hebben!

V. En niet minder de Nederlanders, die dezen moedigen man in staat stelden, om zijn plan uit te voeren. Ook andere Nederlanders maakten zich op deze wijze verdienstelijk. Zoo

Digitized by Google

bragt, opdat wij dit in het voorbijgaan aanmerken, de Nederlandsche Admiraal Matelief, reeds in 1606, schapen en rammen op het *Robben eiland*; van Warwijk plantte er in 1607 oranjeboomen en groenten, en bragt geiten en varkens op *Mauritius*, waar hij te voren allerlei groenten gezaaid en hoenders gelaten had. Zoo bragt de Vlaming garst, erwten en tuinzaden op *Amsterdam*; maar waar zoude ik een einde vinden, om u ook in dezen de verdiensten der *Nederlanders* te doen opmerken? genoeg zij het, om u ook hierdoor te doen gevoelen, wat gij al verpligt zijt om u eens dezen naam waardig te maken. — Laat ons nu voortgaan. De bevolking van de Kaap werd nog sterker, door de in het jaar 1685 uit Frankrijk verdrevene Hervormden, dien hier een gedeelte gronds werd aangewezen, dat nog den *Franschen hoek* genoemd wordt. De kolonie groeide meer en meer aan. Jammer maar, dat wij haar niet hebben kunnen behouden!

W. Hebben wij haar dan niet meer?

V. Neen. Voor ongeveer vijf en twintig jaren werd zij door de *Engelschen* veroverd, na den vrede van *Amiens* in 1802 aan *Holland* weder terug gegeven, maar drie jaren later nog eens door de Engelschen ingenomen, welke dezelve bij den laatsten vrede voor schadevergoeding

Digitized by Google

ding van gemaakte oorlogsonkosten behouden hebben.

De *Kaapſtad*, aan den voet van den zoogenaamden *Leeuwen-* en *Tafelberg*, is de eenige ſtad in dit groote land, welks grenzen nog niet eens naauwkeurig bekend zijn en hetwelk door wijn- en korenbouw, zoo als ook door veeteelt, boven andere landen uitmunt. Deszelfs binnenlanden zijn nog onbebouwd en worden door horden van *Hottentotten* doorkruist. — Dit in het voorbijgaan van dit land. Nu komen wij weder op Kotſebue terug.

J. Kwam deze nu hier niet aan land?

V. Ja. — Op den dertigſten Maart op den middag zeilde hij de kaap *de Goede Hoop* om, en nam zijnen koers langs de kust naar de zoogenaamde *Tafelbaai*. De wind werd flaauwer. Langzaam naderde men het kanaal, dat het *Robben-eiland* van het vaste land afſcheidt.

W. *Robben-eiland?*

V. Zoo heet een eiland, dat voor den ingang der *Tafelbaai* ligt en deszelfs naam van de vele zeehonden of robben ontleent, die zich eertijds op hetzelve ophielden. Nu dient het in plaats van een tuchthuis: want men brengt de misdadigers derwaarts, om kalkſteenen bijeen te rapen. — De zon was reeds onder, en Kotſebue

Digitized by Google

had het kanaal nog niet bereikt; niettegenstaande de duisterheid besloot hij hetzelve toch door te varen, hetgene niet zeer gemakkelijk was; intusschen gelukte het hem, en te een ure in den nacht liet hij in de *Tafelbaai* het anker vallen. Verscheidene vuren aan het strand hadden Kotsebue nog te meer eenen verkeerden koers doen nemen, daar hij nooit hier geweest was; hij was niet ter plaatse gekomen, alwaar de schepen gewoonlijk plegen te liggen; intusschen moest hij het voor een geluk rekenen hier aangekomen te zijn: want terstond na zijne aankomst stak er zulk een hevige stormwind op, dat men alle stengen en raas moest strijken en een tweede anker laten vallen. Bij het aanbreken van den dag bemerkte Kotsebue eerst, dat hij niet voor de *Kaapstad*, maar aan het oostelijk einde der baai, eenige mijlen van de stad, ten anker lag, voor dewelke negentien schepen op de reede lagen. Aanmerkelijk was het, dat de *Rurick* eenen aanhoudenden storm uit het zuiden moest doorstaan, terwijl de schepen voor de stad slechts een klein ligt koeltje uit het noorden hadden.

A. Dit was immers geheel tegenstrijdig? Maar hoe kwam dat?

V. De oorzaak van dit zeer aanmerkelijk ver-

Digitized by Google

verſchijnſel ontſtaat uit den *Tafelberg*, waartegen de winden ſtuiten. De plaats, die onder dezelve en alzoo daardoor beſchut ligt, heeft derhalve in het geheel geene ſtormen; doch integendeel de daarbij zijnde vrije vlakte is zoo veel te meer aan alle ſtormwinden blootgeſteld. Des morgens kwam een loods aan boord; de *Rurick* ligtte zijne ankers en had naauwelijks eene kleine mijl naar het westen afgelegd, toen de ſtorm in dit oord opſteld. Een noordelijke wind bragt het ſchip voor de ſtad, alwaar Kotſebue onder de overige ſchepen het anker liet vallen. Kotſebue liet zich daarop terſtond aan wal brengen, om bij den Gouverneur *Lord* Sommerſet zijn kompliment te maken; doch deze was naar zijn buitengoed vertrokken en werd eerst des anderen daags terug verwacht.

Voor dit verijdeld bezoek maakte Kotſebue eene voor hem belangrijke kennis met eenen kapitein van eene Franſche korvet.

H. Wat is dat?

V. Een klein ligt gebouwd en daarom zeer ſnel zeilend ſchip. De korvetten hebben op zijn hoogst achttien ſtukken en worden gewoonlijk tot alle ſpoed vereiſchende expeditiën gebruikt. Deze kapitein was, even als onze vriend, tot eene ontdekkings-reize beſtemd.

Digitized by Google

A. Toen kwamen er twee broeders van één gild bij elkander.

J. En die kunnen gemeenlijk ook het best met elkander ſpreken.

V. Kotſebue zegt dit dan-ook, en het was zeer natuurlijk: want wat konden zij elkander al niet verhalen, welke ondervindingen elkander niet mededeelen? Des middags liet Lord Sommerſet onzen Kotſebue bij zich verzoeken op zijn landgoed *Nieuwland*, hetwelk eenige mijlen van de *Kaapſtad* ligt. De *Tafelberg* werd door witte wolken bedekt; dit was een zeker teeken van eenen nabij zijnden ſtorm, welke reeds des avonds zoo vreesſelijk woedde, dat Kotſebue niet meer aan het ſchip, dat naauwelijks vijftig ſchreden van den oever lag, konde komen, maar des nachts aan den wal moest blijven. Den volgenden morgen was de ſtorm zoo zeer aangewakkerd, dat de overvaart nog minder mogelijk werd. Zelfs den togt naar den Gouverneur kon Kotſebue niet ondernemen.

J. Dit ging immers toch over land?

V. Men verzekerde hem eenparig, dat de ſtorm hier in deze ſtreken zelfs op het land met levensgevaar verzeld is, doordien deze verbazend groote hoopen zand en aarde, ja zelfs ſteenen in de hoogte drijft. Daags daarna werd

de

Digitized by Google

de ſtorm nog heviger. Geen mensch durfde op ſtraat te komen, uit vrees, door den ſtorm ter neder geworpen en verpletterd te worden. De kleine ſloep van Kotſebue, die aan den wal lag, werd door den ſtorm losgeſcheurd en zeer beſchadigd. Een aantal ſchepen, die in de *Tafelbaai* lagen, werden van hunne ankers afgeſlagen, alhoewel zij al hunne ſtengen en raas geſtreken hadden. Nu herinnerde Kotſebue, zich dien orkaan, welke hem eens zoo veel ſchade veroorzaakt had, en had reden om zich gelukkig te rekenen, dat hij de *Tafelbaai* binnengeloopen was. Toen Kotſebue daarna aanboord kwam, vond hij het ſchip geheel vol zand, en door de zoutachtige waterhoozen, welke de ſtorm in eenen nevel veranderd had, geheel met eene korst van zout overtrokken. Den volgenden dag was het uitſtekend mooi weder, waarvan Kotſebue gebruik maakte, om den kapitein op de korvet te bezoeken. Hij toonde aan onzen vriend veel bezienswaardige zaken en werktuigen, waaronder een disteleerketel, waarmede men het zeewater drinkbaar maken konde.

A. Die is zeker van groote nuttigheid!

V. Van eene ten uiterſte groote nuttigheid, omdat zij eene der hoofdbehoeften op een ſchip levert. Deze ketel bevond zich voor in

Digitized by Google

de boeg, in het onderſte ruim van het ſchip, en levert in eenen dag zoo veel ſchoon gemaakt en gezuiverd water op, als honderd man in vier dagen om te drinken noodig hebben.

A. Zulk een ketel moest er op ieder ſchip zijn.

V. Ten minſte op elk ſchip, dat verre reizen doet. Er zal ook wel gezorgd worden, dat elk ſchip van deze ſoort met zulk eenen ketel voorzien wordt. Op dit ſchip was nog merkwaardig, dat de vrouw van den Franſchen kapitein mede aan boord was. Buiten kijf de eerſte Dame, die eene ontdekkingsreis mededoet.

J. Hoe gaarne ik ook reis, daartoe zou ik toch niet kunnen overſtappen.

V. Kotſebue maakte zich den tijd van zijn verblijf ten nutte, om deze merkwaardige landſtreek, zoo veel als mogelijk was, te leeren kennen. Vele vrienden, die voor den beminnenswaardigen man achting hadden, gaven hem daartoe alle mogelijke gelegenheid. De Overſte Warre nam hem mede naar *Conſtantia*, hetwelk Kotſebue wenschte te zien. Dit is een district, dat uit eenige tuinen beſtaat en wijnbergen bevat, waarin de beroemde *Conſtantia*-wijn groeit, en de overſte zettede onzen vriend honderdjarigen wijn van deze ſoort voor. De op-

Digitized by Google

opzigter van dezen aanleg verzekerde, dat hij in het geheel niet behoefde rond te reizen, om de verschillende volken van den aardbol te leeren kennen, omdat zij alle bij hem kwamen; doch eenen Russischen Officier had hij intusschen nog nooit gezien.

W. Dan zag hij er toch nu eenen.

V. Hetgeen hij ook zeer merkwaardig vond. In het naar huis gaan ontdekte Kotsebue eene menigte fraaije kleine vogeltjes, die naar kolibrietjes geleken. De Overste Warre vertelde hem bij deze gelegenheid hiervan eene bijzonderheid der natuur, waarvan hij zelf op eene reis in gezelschap van eenige *Hottentotten* getuige was geweest.

A. En wat was dat dan?

V. De *Hottentotten* zijn, zoo als alle Wilden, met een scherp, zeer verziend oog begaafd.

W. Zij zullen ook de oogen waarschijnlijk niet te veel vermoeijen met lezen en schrijven.

J. Of ze door naaijen en breijen bederven.

V. Zeker niet. Deze *Hottentotten* zoeken eene honigbij op te sporen, die haren ingezamelden buit van bloemstof naar huis brengt.

A. Daar zal toch veel toe behooren.

Digitized by Google

V. Voor het ſcherpe oog van eenen *Hottentot* is dit niet onmogelijk; maar voor ons zou het moeijelijker wezen. Ook zoude het den *Hottentot* niet gelukken, de honigbij te vervolgen, wanneer de genoemde vogel, welke het oogmerk der menſchen aanſtonds bemerkt, hem daartoe niet behulpzaam ware.

H. Dat is een verrader! Hoe doet hij dat?

V. Hij vliegt gedurig de honigbij achterna en geeft aan den *Hottentot*, welke beide naloopt, door gepiep te kennen, waar zich de bijenkorf bevindt. Als de *Hottentot* er nu den honig uitgenomen heeft, dan werpt hij den vogel, welken men honigvreter noemt, iets daarvan tot zijne belooning toe.

H. Die leeft dan eigenlijk van verraderij?

V. Ja, en in eenen eigenlijken zin. Kotzebue zag hier ook iets, wat gij beide, Willem en Herman! zeker gaarne zoudt willen zien, namelijk, een regiment ſoldaten, hetwelk de Engelſchen uit de *Hottentotten* opgerigt hebben.

W. Die zullen er knap uitzien in hunne roode monteringen en witte onderpakjes! en wat zal er dat zwarte gezigt mooi bij afſteken.

V. Waarom toch? En komt het bij den ſoldaat alleen op het uiterlijke voorkomen aan?

De

Digitized by Google

De Engelſchen hebben meer troepen van die ſoort. Aldus hebben zij in *Oost-Indië* meer dan zestig regimenten geborene *Oost-Indianen*, welke onder den naam van *Seapoys* bekend zijn. De *Franſchen* zagen al vroeg in, dat het te kostbaar en te verwoestend was, regimenten uit *Europa* in die warme landſtreken te brengen, dewijl de lieden als muizen ſtierven, omdat zij het klimaat en de levensmiddelen niet konden verdragen. Zij rigtten daarom regimenten uit *Indianen* op. De *Engelſchen* volgden dit na en in *Oost-Indië* beſtaat het heer der *Seapoys* uit bijna een honderd en zestig duizend man, die net als de Europiſche ſoldaten gewapend en gekleed zijn. Zij hebben voetvolk en paardevolk. Zij zijn alle in het rood gekleed en dragen ondermonteering van wit katoen, en moeten, volgens de beſchrijving, zeer goede ſoldaten zijn, welke ieder Generaal gaarne onder zijne bevelen heeft. Net zulk een regiment hebben de *Engelſchen* ook uit *Hottentotten* opgerigt, hetwelk ten uiterſte dapper zijn moet: want de *Hottentotten* zijn goede ſcherpſchutters, kunnen veel vermoeijenisſen doorſtaan en lang honger lijden. De eigentlijke Engelſche ſoldaten in dit land worden door de inwoners, de *Kaffers*, weinig gevreesd, terwijl zij plegen te zeggen: „Gij zijt de „reg-

Digitized by Google

„regte kerels; gij kunt niet hooren, niet scherp „zien, niet loopen; maar een *Hottentot* is een „geheel andere vent, dien niemand ontsnapt: „want hij ziet als een valk, loopt als een haas „en zijn kogel mist nooit!"

W. Dat was toch inderdaad veel.

V. Doch de behendigheid en gezwindheid des ligchaams, waardoor de wilde volken in het algemeen boven andere uitmunten, is niets buitengemeens. Zij oefenen hunne krachten van de vroegste kindschheid af; zij harden zich tegen alle ongemakken; vertroeteling en eene weeke opvoeding zijn bij hen vreemd.

A. En misschien zullen zij hunnen geest wel zoo niet vermoeijen, dat het ligchaam er door lijdt!

V. Wel neen. Jagt, visscherij en ander zwaar werk, is van der jeugd af hunne bezigheid. Daardoor zijn zij die sterke krachtige menschen. Bovendien munten de *Hottentotten* door eene zekere goedaardigheid en eerlijkheid uit. Kotsebue geeft hun ten minste deze getuigenis. Zij zijn een herdersvolk, welks leefwijze nog geheel onbeschaafd en eenvoudig is, offchoon men hun eigenlijk geene wilden meer kan noemen. Reeds hebben zij eenen kleinen graad van beschaving. Hunne voorvaderlijke ge-

gebruiken bekleeden de plaats der wetten bij hen; zij leven zorgeloos en vrij in het genot hunner voorregten, waarmede zij tevreden zijn.

M. En derhalve — gelukkig.

V. Zeker. Kotsebue bleef eenige dagen aan land, waarna hij naar zijnen *Rurick* ging, om daarmede de reis naar het vaderland aan te nemen. Op den achtsten April verliet de *Rurick*, die nu met versche levensmiddelen en water genoegzaam voorzien was, de *Kaapstad*. Op den een en twintigsten berekende Kotsebue, dat hij sedert het begin zijner reize —

A. Den twee en twintigsten Januarij achttien honderd vijftien?

V. Juist? Dat hij sedert het begin zijner reize drie honderd zestig graden van het oosten naar het westen afgelegd had.

A. Dat was zoo veel, als den geheelen omtrek der aarde bedraagt?

V. Ja; hij had daarbij natuurlijk eenen dag verloren, en moest nu uit Dingsdag terstond den Woensdag, en uit den een en twintigsten April den twee en twintigsten maken.

H. Waardoor kwam zulks dan?

V. U dit geheel te verklaren, is niet zeer gemakkelijk; intusschen zal ik beproeven het u be-

Digitized by Google

begrijpelijk te maken. Welk eene gedaante heeft de aarde?

H. Eene ronde. Zij is een bal, welke om zichzelven en om de zon draait.

V. Goed. Als zij nu om zichzelven draait, wordt zij dan altijd van de zon beschenen?

W. Wel neen. De eene helft heeft alleen maar zonneschijn; de andere niet.

V. Regt zoo. Maar hoe werpt de zon haar licht op de Aarde?

W. Een gedeelte der Aarde wordt allengskens door de zon beschenen; daar het eene deel na het andere in de schaduw komt.

V. Hoe noemen wij den tijd voor het gedeelte der Aarde, hetwelk in het licht der zon komt?

A. Morgen of zons-opgang.

V. En den tijd, wanneer het deel het laatst beschenen wordt?

H. Avond.

V. Of ondergang —

H. Der zon.

V. En hoe noemen wij wel den tijd, als de zon het hoogste boven eene plaats staat?

J. Middag.

V. Juist. Let nu wel op. Kan het nu wel op alle plaatsen van de door de zon verlichte

helft

helft der Aarde *op denzelfden tijd* middag zijn? — Vergeet niet, dat gij gezegd hebt, dat de Aarde een bal is?

A. Neen. Op de eene plaats kan de zon reeds het hoogste punt bereikt hebben, wanneer zij op eene andere eerst opgaat, of op eene derde alweder verdwijnt.

V. Net zoo. Hoe verder eene plaats tegen het Oosten ligt, zoo veel vroeger is het aldaar middag, of zoo veel eerder komt de zon aldaar in het hoogste ſtandpunt. En hoe verder zij tegen het Westen ligt —

J. Des te later zal dit het geval zijn.

V. Goed. Zoo is het te *Petersburg* in *Rusland* bijna twee uuren (eigenlijk $1\frac{3}{4}$) vroeger middag, dan bij ons, of, de zon komt bijna twee uuren vroeger in het hoogste ſtandpunt. En waarom, Willem?

W. Het ligt verder oostelijk van ons af.

V. *Lisabon* in *Portugal* heeft omtrent een uur later middag. Waarom?

A. Het ligt westelijker.

V. Juist. — Als nu al de plaatſen, die zoo — de eene Oostwaarts, de andere Westwaarts — liggen, later of vroeger middag hebben; wat zullen zij dan ook later hebben?

H. Hun middag-maaltijd.

Digitized by Google

V. Dat denk ik ook. Doch daar spreken wij niet van. Zal bij hen de zon op *denzelfden tijd* op- *of* ondergaan?

W. Neen. De eene plaats heeft vroeger morgen of zonsopgang, de andere later.

V. Welke plaatsen zullen eerder morgen of zonsopgang hebben?

A. Die welke verder tegen het Oosten liggen.

V. En welke later?

W. Die tegen het Westen liggen.

V. Goed. Zoo ziet men te *Petersburg* de opgaande zon twee uren vroeger, dan hier; en te *Lissabon*...

H. Een uur later.

V. Die nu altijd tegen het Westen inreist, wat zal die ook langer zien?

A. De zon, dewijl hij haar altijd volgt.

V. Goed. Maar wie nu altijd tegen het Oosten inreist, wat zal die des avonds eerder uit het gezigt kwijt zijn?

J. De zon; dewijl hij in plaatsen komt, waarin de zon eerder ondergaat.

V. Zeer goed. Ik zal u dit door deze Globe en door het licht der kaars duidelijk maken. — Ziet hier; hier staat het licht den inwoneren van het Oostelijk Azië al boven het hoofd; zij hebben derhalve —

A.

Digitized by Google

A. Middag?

V. Voor Nederland komt het licht eventjes boven den gezigteinder. Wat hebben wij nu?

J. Morgen.

V. En hier op de *Sandwich's-eilanden?*

W. Daar hebben zij avond.

V. Ziet nu eens den weg aan, welken Kotsebue aflegde. Hij reisde altijd westwaarts — ofschoon hij ook dikwerf noord- en zuidwaarts afweek — wat zag hij derhalve langer in het westen?

J. De zon.

V. Deze tijd, waarin hij de zon langer zag, maakte op de geheele reis vier en twintig uren uit; of?

A. Eenen geheelen dag. Hij had aldus?

V. Eerst Dingsdag, daar de overige landen Woensdag hadden. — Ik geloof niet, dat gij dit alles heel duidelijk en klaar begrijpt; doch ik hoop nogtans, dat gij er u ten minste een begrip van zult kunnen maken. En nu weder aan onzen Kotsebue. — Hij zeilde, zoo als gij reeds weet, den achtsten April van de Kaapstad af. Hij hield zijnen koers, in den tusschen Amerika en Afrika liggenden oceaan, noordwestwaarts. Drie weken lang was hij zonder iets anders, dan lucht en water te zien, voortgestevend, toen hij aan een eiland kwam, hetwelk sedert eenige jaren

zeer merkwaardig geworden is, en hetwelk bijzonder in de jaren 1815 en 1816 iedereen dikwijls genoemd heeft.

Dit eiland is?

J. Ik weet het toch niet.

A. Is het dan ook door deszelfs grootte of vruchtbaarheid bekend?

V. In het minst niet. Het is niets anders, dan eene naakte klip van op zijn hoogst twee mijlen lang en anderhalve mijl breed.

A. En bekend door?

V. Eenen zeer voornamen gast; die als gevangene voor eenigen tijd nog aldaar leefde, doch op den 5den Mei 1821 ftierf en aldaar begraven ligt.

A. Och! dat ik dat ook niet voort bezon! Het is het eiland *St Helena*, alwaar de voormalige Franfche Keizer Napoleon woonde. — Hoe ver ligt dit dan van de *Kaap de goede Hoop*?

V. Iets meer dan vier honderd mijlen.

J. En die bereisde hij in drie weken? Dagelijks bij de twintig mijlen?

V. Vergeet niet, dat de reis te water gemaakt werd. Als men daar behoorlijke diepte en eenen gunftigen wind heeft, dan kan men met een fchip, dat goed zeilt, iederen dag veertig mijlen afleggen.

A.

Digitized by Google

A. Zeg ons toch iets meerder van dit eiland, Vaderlief!

V. Zeer gaarne. Het eiland *St. Helena* werd in het jaar 1502 door de Portugeezen ontdekt; doch het verschrikkelijk aanzien van deze vreesselijke hoeveelheid steenklippen en de hun toeschijnende onvruchtbaarheid van hetzelve was oorzaak, dat de Portugeezen deze nieuwe ontdekking naauwelijks der moeite waardig achtten. Ruim honderd jaren later namen de Hollanders deze steenklippen in bezit; maar zij werden zeventig jaren later door de Engelschen verdrongen, die van dit eiland eene verversching splaats maakten, voor de uit Oostindië komende schepen.

A. Ligt dit eiland voor die schepen dan zoo gelegen?

V. Ten uiterste gelegen. Het ligt, namelijk, bijna in de regte lijn tusschen de *Kaap* en het *Groene voorgebergte* of de *Kaap Verdische eilanden*, welke de uit Oostindië komende schepen omzeilen moeten. Even zoo ligt het op den regten weg tusschen de *Kaap* en *Brazilië*. — Ten tijde der ontdekking was dit eiland geheel onbewoond. Het bestaat uit een woest en takkig gebergte van klippen, hoog boven de oppervlakte der zee uitstekende, hetwelk op het eerste gezigt naauwelijks toegankelijk is. Het

Digitized by Google

maakt eigenlijk gezegd slechts eene bergklip uit, welker oppervlakte, of rug, uit niet dan kleine dalen met bergen en heuvels, of veel meer uit vreesselijk groote stukken rots bestaat. De zoogenaamde *Ladderberg*, die uit eenen hoop *Lava* bestaat, is het hoogste.

W. *Lava*? wat is dat?

V. De uit de vuurspuwende bergen voortstroomende gloeijende massa, die zich daarna afkoelt en hard wordt. — Van deze hard geworden *Lava* storten veeltijds geheele klompen in het dal. Daarom mogen aan dezen *Ladderberg* geene geiten rond klauteren, dewijl deze door hun springen veeltijds de steenen los maken, en uit dien hoofde hebben de soldaten op *St. Helena* het regt, al de bij dezen berg omklauterende geiten als een lekker beetje voor hunne kenken te schieten. — Hoe verschrikkelijk de buitenkant van dit eiland den aankomenden uit zee toeschijnt door deszelfs op elkander gestapelde rotsenmuur, aan welks voeten de zee in eene vreesselijke branding schuimt, zoo biedt het binnenste van het eiland de schoonste partijen en schilderachtigste oorden, door deszelfs met teken doorsnedene dalen en door de vele bekoorlijke beplantingen, aan; kleine lusthuizen, met net aangelegde tuinen, liggen in de bogten verspreid, en de nieuw gebouw.

Digitized by Google

bouwde woning van Napoleon, *Longwood* genaamd, munt bijzonder uit.

W. Daar zal het wel aardig zijn.

V. In sommige opzigten ja. Doch er is geen water genoeg voor de vruchtbaarheid van het eiland: want dikwijls regent het in vele maanden niet, waarop eene aanhoudende dorheid en geheele onvruchtbaarheid volgt, die al de hoop op de velden en tuinen verijdelt. Voor den graanbouw deugt de grond bovendien zeer weinig: want de vruchtbare aarde ligt niet dik genoeg op de rotsen, om te beploegen; de veelvuldige droogte verhindert den groei van het graan op den zwakken grond, welke op de zoo gemakkelijk heet wordende rotsen ligt; en wat nog opkomt, wordt gemeenlijk eene prooi der ontelbare ratten, die zich hier ophouden. Alles, wat de inwoners aan granen gebruiken, moet daarom uit andere landstreeken toegevoerd worden.

Men rekent op dit eiland meer dan twee duizend zielen, waaronder een vierde gedeelte negerslaven zijn, doch die door hunne heeren met menschlievende goedhartigheid behandeld worden.

J. Zijn aldaar dan geene steden?

V. Behalve de zeventig buitenplaatsen of tuinhuizen — zoo als gij ze wilt noemen —

Digitized by Google

die in de dalen verſpreid liggen, is er maar één ſtad, *Jamestown* of *Jakobs ſtad*, die uit een regte ſtraat van zestig huizen beſtaat. Zij wordt gewoonlijk alleen bewoond, als de ſchepen uit *Europa*, *Brazilië* of *Oost Indiën* alhier aankomen.

A. Waar zijn dan de inwoners anders?

V. Op hunne buitenplaatſen. — De ſchepen komen op zekere tijden in het jaar hier aan, deels om verſch water in te nemen, deels om de onderſcheidene benoodigdheden naar het eiland te brengen. Zoo lang zij hier zijn, hebben de inwoners bezigheid genoeg; doch zoodra de ſchepen vertrokken zijn, dan ontſtaan onder de inwoners, welke elkander alle bijzonder kennen, oneenigheden en tijdverveling, hetwelk hun het anders zoo ſchoon verblijf tegen maakt, zoo dat elk, die aldaar woont, het voor eene ſoort van gevangenſchap aanziet. Het eenige middel, hetwelk de Gouverneur hier tegen heeft uitgevonden, zijn de door hem ingeſtelde volksvermaken; hij laat dan nu eens kleine komediën ſpelen, dan weder door zijne bezetting, die vijf honderd man ſterk is, onderſcheidene militaire exercitiën vertigten, enz. De militaire dienſten in het algemeen het geheele beſtuur is eenigzins geſtreng, dewijl de *Engelſchen* veel aan het bezit dezer rots gelegen is.

Klo-

Kotſebue beſloot hier eenen dag te vertoe ven, om aan Graaf Ballman, Ruſſisch Agent aldaar, gelegenheid te geven, brieven naar *Rusland* te zenden. Tegen den avond kwam een klein *Engelsch* oorlogſcheepje, hetwelk hier voor het eiland kruiste, hem op zijde.

H. Wat is dat kruiſen, Vader?

V. Als een of meer ſchepen op eene aangewezene plaats in zee heen en weder zeilen en zich aldaar blijven ophouden, ten einde aldaar ſchepen af te wachten, ſmokkelaars te keeren, eene plaats tegen kapers en zeeroovers te beveiligen, vijandelijke ſchepen te nemen, vloten te obſerveren, of wel tot andere oogmerken deze hun aangewezene plaats niet zonder uitdrukkelijken last verlaten mogen, noemt men *kruiſen*. Zulk een ſchip nu van de *Engelſche* kruiste hier, alleen om den merkwaardigen gevangenen, en onderzocht naauwkeurig alle ſchepen, die naar het eiland wilden ſtevenen.

A. En dus moest Kotſebue zich aan deze viſitatie ook onderwerpen?

V. Natuurlijk. Hoe ernſtig het de kommandant van het Engelsch ſchip meende, kunt gij daaruit zien, dat hij niet ſlechts aan boord van den *Rurick* kwam, maar dat hij zelfs, eer hij in de kajuit trad, de haan van een piſtool

Digitized by Google

ſpande, hetwelk hij in den mouw verborgen hield en aan onzen vriend den raad gaf, zich gedurende den nacht in de nabijheid van het eiland te houden, opdat des morgens vroeg door den telegraaf —

J. Telegraaf?

V. Is een op eenen toren of hoogte opgerigte ſtijger, welks bovendeel uit verſcheidene balken en ſparren beſtaat, die men gemakkelijk en ſnel in onderſcheidene rigtingen kan bewegen. Elke ſtelling of rigting beduidt een woord of volzin. Zijn er nu op onderſcheidene hoogten dergelijke telegrafen opgerigt dan deelt de eene den anderen het teeken ſpoedig mede, en op deze wijze kan, binnen eenige minuten, eene tijding in een geheel land bekend gemaakt worden, tot welks verſpreiding anders dagen zouden noodig zijn.

Nu verder. — Opdat des morgens vroeg door den telegraaf de aankomst van den *Rurick* aan den Gouverneur berigt kon worden en de *Ruſſen* dan den weg naar *Jamestown* konden inſlaan.

Kotſebue nam den volgenden morgen zijnen weg naar de zuidoostelijke punt van het eiland, die de *Engelſchen*, wegens eenen berg, welke de gedaante van een Suikerbrood heeft,

de

de *Suikerbroodspunt* noemen. Het Engelsche schip deed seinen; de telegraaf op de hoogte beantwoordde ze, en Kotsebue dacht er niet eens aan, dat een kanonskogel, die over den *Rurik* heen vloog, hem en den *Rusick* aanging; de Officier had hem immers toegestaan, naar de reede te zeilen.

A. Is niet de reede de opene plaats der zee, die voor de haven ligt, waarop de schepen veilig liggen en de haven kunnen inloopen.

V. Ja. Op eenmaal vloog een kanonskogel door de masten van den *Rusick*.

W. Dat was hard.

V. Kotsebue legde het schip bij en wachtte eene verklaring daarover. Niet lang daarna kwam een Luitenant van het Engelsche linieschip *the Conqueror*, die zich aanbood, den *Rurick* zelf naar de reede te brengen, vermeenende dat de Engelsche batterij op *St. Helena* geen regt had op een schip te vuren, hetwelk de Russische vlag voerde. Kotsebue maakte nu zeer gerust de noodige schikkingen, om naar de reede te varen; doch op dien zelfden oogenblik snorde een derde kogel over de hoofden der *Russen* heen. Kotsebue legde wederom bij en de Engelsche Officier verliet hem met

beloofte, dat hij de vergunning, om op de reede ten anker te gaan, ten elf uren zoude bekomen.

A. Waarom deed men dit dan toch?

V. Uit eene zekere overdrevene behoedzaamheid. Misschien was men bang, dat de *Rurick* gekomen ware, om den merkwaardigen gevangenen vrij te maken; misschien was het ook maar een te ver gedrevene dienstijver van den kommandant der batterij. Over het algemeen is dit eiland met een aantal batterijen voorzien, die bijna allen in de rotsen gehouwen zijn.

A. Hoe gedroeg zich Kotsebuë?

V. Zoo als een wakker man zich gedraagt, wanneer hij met eigenzinnige en wonderlijke menschen te doen heeft. Hij wachtte op de hem tegen elf uren toegestane vergunning, om naar de reede te gaan, tot twaalf uren. Doch daar deze nu nog niet aankwam, liet hij de vlag strijken.

W. Wat beteekent deze uitdrukking?

V. Vlag noemt men een groot gewoonlijk vierkant scheepsvaandel van eene ligte wollen stof. Zij wordt op den top van eenen mast of op het achtereinde van het schip gestoken, en is grooter en breeder dan andere scheepsvaandels. Alle schepen kunnen achter en voor eene vlag op-

Digitized by Google

ophijſchen; doch de Admiraal voert de vlag op den grooten maſt, welke op de oorlogsſchepen in de eigenlijke beteekenis de vlag genoemd wordt, en onder dezelve nog eene kleinere vlag, welke men *den wimpel* noemt.

Het wapen en de kleur der vlag beteekenen niet alleen de natie en den rang der Officieren; maar men geeft ook door de vlaggen bij andere gelegenheden ſeinen, waartoe men gewoonlijk vlaggen van eene bijzondere ſoort op de achtereinden van het ſchip bezigt.

A. Hoe dan?

V. Is bij voorbeeld een ſchip in nood en gevaar, zoo dat het van andere ſchepen hulp begeert, dan ſteekt het de *noodvlag* op; bevindt er zich een voornaam lijk aan boord dan wordt de *doodvlag* gehelſchen. Even zoo voert een ſchip, hetwelk de tijding van eenen geſlotenen vrede overbrengt, de witte *vredevlag*. Het *ſtrijken* of *nederlaten* der vlag wordt als het grootſte eerbewijs aangezien, hetwelk een ſchip, of aan eene ſtad, waar het voorbij zeilt, kan bewijzen; zoo als het ook in eenen zeeſlag een teeken is, dat zich een ſchip wil overgeven.

W. Dat is immers zoo als op het land; als de ſoldaten in eenen veldſlag zich overgeven, dan zijn

Digitized by Google

zijn zij ook gewoon de vaandels en geweren neder te leggen.

V. Juist hetzelfde. — Hier deed het Kotsebue, om van zijnen kant niet tegen het zeemansgebruik aan te handelen. Met een kanonschot, om voor het vriendelijk onthaal te bedanken, zeilde hij weg, zonder een voet op het eiland *St. Helena* te hebben gezet.

W. Hij had gelijk.

V. Hij rigtte nu zijnen koers naar het bijna veertig mijlen van daar noordwestwaarts liggende eiland *Ascension* of *Hemelvaarts*-eiland. Het eiland is immers maar eene onvruchtbare, naakte rots, waarop geen enkele plant gevonden wordt.

H. Is dat inderdaad zoo?

V. Ja. Dit eiland, hetwelk men in het begin der zestiende eeuw ontdekte, bevindt zich tegenwoordig nog in denzelfden jammerlijken en wilden toestand, waarin men het bij de ontdekking vond. Deszelfs aanblik is vreesselijk en nog woester dan het gezigt van het *Vuurland* beneden *Amerika*. Het bestaat uit eenen wilden steenklomp van bijna vijf mijlen in den omtrek, waarop zich in het midden een groote hooge berg bevindt, welke wit van kleur is en waarop men met behulp van eenen verrekijker iets groens ziet. Het eiland is geheel onbewoond; doch

Digitized by Google

doch sedert eenigen tijd hebben zich sommige Engelsche huisgezinnen uit *St. Helena* hier neder gezet. De haven van dit eiland en de menigte van groote schildpadden en visschen maken eigenlijk de wezenlijke waarde van dit eiland voor de zeelieden uit. Op de rotsen zelve bevinden zich zeer vele zeevogels, en in de dalen vindt men onderscheidene soorten van kruiden. Tot bezetting der haven, en tevens als een voorpost voor *St. Helena*, is hier eene schans opgerigt, die met zeventig gewapende matrozen bezet is. Eertijds was hier een zeer bijzonder postkantoor.

J. Hoe was dat dan?

V. Op de plaats, alwaar gewoonlijk de schepen aankwamen, om de schildpadden te vangen, bevond zich eene holle rots, waarin de schippers, welke aan andere hier heen komende schippers, of aan hunne te huis zijnde bekenden, tiding wilden geven, brieven schreven, verzegelden, het opschrift maakten, en ze zoo in de holligheid legden. Andere schippers kwamen dan, namen de brieven mede, en bestelden ze naauwkeurig.

A. Wie had dan toch dit postwezen opgerigt?

V. Eenige Engelsche matrozen. Spoedig werd

werd dit bekend en het is zoo lang in gebruik geweest, als het eiland onbewoond was. Kotsebue hield zich bij dit eiland niet op, maar zeilde noordwaarts en passeerde de linie den 6 Mei. Dezen dag vierde men plegtig, dewijl men van het zuidelijke halfrond des aardbols, misschien en waarschijnlijk voor altijd afscheid nam.

J. Dit geloof ik toch niet: want ik meen onlangs gehoord te hebben, dat Kotsebue weder eene nieuwe reis heeft ondernomen.

W. O, als dat waar is, dan hebben wij weder een nieuw reisverhaal te wachten.

H. Wat zal Cadu blijde zijn, als hij Kotsebue weder ziet!

V. Ja; maar laat ons nu bij deze reis blijven, anders zouden wij Kotsebue niet eens te huis brengen.

J. Juist. Ging hij nu verder noordwaarts?

V. Natuurlijk. Het ging nu naar de *Azorische eilanden*, terwijl men de *Kanarische* en de *Kaap Verdische eilanden*, of de *eilanden van het Groene Voorgebergte*, aan de regterhand, niet aandeed. Zelfs het meest naar het Westen liggende *Azorische eiland Flores* liet men verder regts liggen, om niet in de Westpassaat te geraken, welke aan de Afrikaansche kust zoo sterk waait.

A.

Digitized by Google

A. Waait die daar dan alle dagen?

V. Geſtadig. Zoodra de zon het zand der Afrikaanſche woestijnen verhit, wordt de lucht boven deze woestijn gloeijend. De koudere lucht boven den Atlantiſchen oceaan trekt dan naar deze verhitte ſtreek en hierdoor ontſtaat die geſtadige westewind, die in heete dagen zoo ſterk is, dat het aan de ſchepen, welke noord- of zuidwaarts willen zeilen, in hunnen loop zeer hinderlijk is. Willem! door welke zée zeilde Kotſebue nu?

W. Ja? waar wilde hij dan naar toe?

V. Naar Engeland.

W. Dan zeilde hij door de Spaanſche zee; links van de ſtraat van *Gibraltar*, voorbij de Portugeeſche kust en de Biskaaiſche golf tot in het Kanaal.

V Regt.

W. Als men dat ook niet wist!

V. Het was op den zestienden Junij 1818, toen hij voor de ſtad *Portsmouth* des avonds het anker wierp.

H. Dus was hij toch gelukkig in *Engeland* aangekomen. O had ik toch de reis kunnen mededoen!

J. Gij zoudt u knap bij ſtorm en onweder gedragen hebben.

Digitized by Google

H. Gij zoudt er juist ook niet bij gelagchen hebben.

V. Nu was Kotsebue in eene der beroemdste steden van *Engeland*. Doch hij hield zich niet lang aldaar op, maar reisde naar *Londen*, alwaar hij juist den Grootvorst van *Rusland* Nicolaï Paulowitz aantrof. Hij had het geluk, aan dezen vorst benevens aan den Prins Regent, nu Koning van *Engeland*, voorgesteld te worden. En nu deed Kotsebue bijzonder aan den uitvinder van een zeer nuttig ding voor de zeelieden, zeer veel genoegen.

A. Wie was dat dan? — en welk eene nuttige uitvinding had hij dan gedaan?

V. Een zeker Heer Donkin had de wijze uitgevonden, om versch vleesch met eene saus in trommels zoo te bereiden, dat het zich, zoo als hij verzekerde, een aantal jaren, onder elke luchtstreek, versch, goed en geheel onbedorven houden konde. Hoe gewigtig deze uitvinding ook ware, des te meer twijfelde men aan de deugdelijkheid derzelve. Kotsebue, aan wien de uitvinding zeer veel waardig was en wiens hart vol van dankbaarheid jegens elk verdienstelijk mensch was, ging naar den uitvinder van dit middel, dat zoo menig zeeman gezond deed blijven, en bragt hem eenige dezer trommels met

vleesch

vleesch terug, die hij bijna vierde half jaar op het schip gehad had.

A. En waren deze nog goed?

V. Zoo goed als versch. Kotsebue zelf vermeldt, met welk een gevoel van dankbaarheid hij aan dezen man, welken ieder zeeman zoo veel te danken heeft, het vermaak aangedaan heeft, zijne uitvinding als beproefd en heilzaam te bevestigen.

Op den laatsten Junij verliet hij Engeland, zeilde door de *Noordzee* en de *Sont* naar *Kopenhagen*, alwaar hij zich eenen dag ophield. Daarna?

W. O! ik kan het alreeds denken.

H. Ja, ik ook. Door de *Oostzee* in de *Golf van Finland*.

V. Gij hebt volkomen gelijk. Juist dezen weg nam hij. Zijne geboortestad beschouwde hij met eenen blik, waaruit zijne gansche ziel sprak. Op den derden Augustus liet hij het anker in de *Newa*, voor het huis van zijnen weldoener, den Graaf Romanzoff, vallen. Hij was drie jaren en vijf maanden onder weg geweest.

A. Eene mooije reis!

W. Die moet wat kunnen vertellen!

Digitized by Google

V. En zal het ook zeker doen.

H. Hoeveel mijlen zou de reis wel bedragen?

V. Dat kan men ten naasten bij berekenen. Zie eens! Hier is de Globe of de wereldkaart.

A. Hoeveel mijlen bedraagt deze lijn, welke ik hier om den aardbol trek?

W. Dat is een omtrek onder den evenaar en maakt net vijf duizend vier honderd mijlen.

V. Regt zoo Zie nu eens op dezelve en vergelijk ze met den weg, dien Kotsebue afgelegd heeft en welken ik u hier met potlood op de Globe gereekend heb. Welke weg zal nu langer zijn? Die, welken Kotsebue bereisd heeft, of die, welken wij ons als een en cirkel onder den evenaar rondom de aarde verbeelden?

W. Men behoeft maar de oogen open te doen, om te zien, dat de eerste nog wel eens zoo groot is.

V. Wel zeker. Volgt mij maar op de Globe. Zie hier! Uit de golf van *Finland* door de *Oostzee*, om *Denemarken* heen, door het *Kanaal*, nu dwars over de *Atlantische zee* tot aan de *Sandwichs eilanden*; van daar opwaarts naar de *Noordpool* tot in de *IJszee*, van daar naar de westkust van *Noord-Amerika* tot aan *Californië*, en nu wederom dwars door de *Noordelijke Stille*

zee naar *Owaihi*; van hier de groepen der eilanden, die hier liggen, rond gezeild, onder de linie door, tot aan *Malakka* en de *Philippijnsche eilanden*; daarna om de *Afrikaansche* kusten heen gezeild, door de *Atlantische zee*, het *Kanaal*, de *Noordzee*, de *Oostzee*, tot in de *Newa*. Moet nu deze reizen zelf na.

A. Ik vind, volgens eenen ruwen overslag, dat zij wel anderhalf maal zoo veel uitmaken, als de Linie onder den evenaar.

V. Dat geloof ik ook. Dus is het zeker wel eene reis van twaalf tot vijftien duizend mijlen.

W. Jongen! daar wilde ik wel bij geweest zijn.

H. Ja ik ook; maar zoo iets zal ons nooit aangeboden worden.

V. Kunt gij vooruit bepalen, tot welk beroep de Voorzienigheid u schiep? Zulks kunt gij nog niet weten, zoo min als onze Kotsebue in uwe jaren wist, dat hij onder de beroemde reizigers om de wereld zulk eene eervolle plaats hebben zou.

W. Het is jammer, dat de geschiedenis al gedaan is.

V. Gij weet ze toch nu. Thans zal ik u tot be-

Digitized by Google

[illegible] voor morgen avond beloven, het welk ik hoop, dat u even aangenaam en leerrijk zijn zal, als dit was. Dat gij in deze geschiedenis eenen reiziger om de wereld hebt leeren kennen, dacht ik u genoegen te doen, morgen eens de geschiedenis van alle reizigers om de wereld in het kort te verhalen. Wat dunkt u?

Allen. O, als het u belieft, Vaderlief! als het u belieft.

V. Nu dan, tot morgen.

VIJFTIENDE GESPREK.

De vader hield zijn woord. Op den volgenden avond vond hij de kinderen vol verwachting op hunne plaatsen. Hier en daar lagen kaarten, die zij in het afwezen van den vader naauwkeurig nagezien hadden, om terstond te kunnen weten, waar zij waren, als de geschiedenis van deze gedenkwaardige mannen hen in onbekende zeeën en op afgelegene eilanden bragt. Zij hadden in hunnen kleinen voorraad van landkaarten eene wereldkaart, waarop de vader met onderscheidene kleuren de reizen van die mannen, ja zelfs ook die van Kotzebue, welke hij verhaald had, afgeteekend had. Een waarlijk zeer doelmatig hulpmiddel, om zich deze reizen voor den geest te brengen. Dit wisten de kinderen ook wel. Zij maakten daarom van hunne landkaarten bij elk voorval en bij iedere groote gebeurtenis gebruik. Ook dezen avond wachtten zij op de vertellingen van hunnen vader. Elk nu op zijne plaats zittende, begon de vader zijn verhaal aldus:

Wij houden ons van avond met de geschiedenis der beroemde reizigers om de wereld bezig. De eerste onder hen is Ferdinand Magellaan, een geboren *Portugees*, die na-

derhand in Spaanſchen dienst overging. Op koninklijk bevel ging hij op den 20 September 1519, met vijf ſchepen en twee honderd zes en dertig man, op ontdekkingen uit. Weldra toonde hij, bij eene zamenzwering van eenige officieren tegen hem, een onverſchrokken man te zijn. Reeds in October ontdekte hij de zeeëngte aan de zuidelijke punt van *Amerika* en moest al zijn gezag in het werk ſtellen, om zijne onderhoorigen te bewegen, hem in deze gevaarlijke ſtaat te volgen, welke in hem de hoop ontſtak, dat deze hem in de groote nog onbekende *Wereldzee* brengen zou. Een zijner ſchepen verliet hem, en ging naar *Europa* terug. Met de overige gelukte het hem, op het einde van November, de nog door geenen Europeaan bevarene *Stille zee* in te ſtevenen. Hier ontdekte hij de *Dieven-eilanden*, zeilde van daar naar de *Philippijnſche eilanden*, en werd in een gevecht op het eiland *Matan*, op den 26 April 1521, door den ſteek eener lans door de Wilden gedood. Hij had al zijne navolgers den weg tot het doen van ontdekkingen gebaand, en zou, indien hij niet zoo vroeg omgebragt was, nog zeer vele ontdekkingen gemaakt hebben. Naar zijnen naam is die zeeëngte tusſchen *Zuid-Amerika* en

het *Vuurland*, de *straat van* Magelhaan genoemd. Zij is bijna honderd mijlen lang en is het grootste deel van het jaar aan schrikkelijke stormen blootgesteld.

Een tweede beroemde zeereiziger is de Engelschman Frans Drake, die in vroeger jaren als een dapper zeeheld uitgemunt heeft. Zijn vermogen, hetwelk hij bij de veroovering der Spaansche bezittingen in *Zuid-Amerika* verworven had, besteedde hij tot de uitrusting van drie fregatten, waarmede hij aan den oorlog in *Ierland* deel nam. Op bevel van de beroemde Engelsche koningin Elisabeth ging hij in het jaar 1577, met vijf schepen, tot het doen van ontdekkingen uit, zeilde om *Zuid-Amerika* heen, ontdekte eenige eilanden, ging van daar naar de kusten van het *Spaansche Zuid-Amerika*, bemagtigde eene rijke vloot en was de eerste, die, hoewel te vergeefs, eenen doortogt over *Noord-Amerika* naar *Oost-Indië* zocht. Van daar ging hij weder naar de *Stille zee*, deed eenige ontdekkingen, en kwam na drie jaren in *Engeland* terug.

De derde reiziger was Thomas Cavendish, van *Trembley*, uit het Graafschap *Suffolk*, in *Engeland* geboortig, die met drie schepen in

Digitized by Google

1586 deze reis ondernam en in twee jaren volbragt, zonder eenige belangrijke ontdekking te doen.

Hierop volgde in 1598 de Nederlanden Olivier van Noort, van *Utrecht* geboortig, daartoe door eene Maatschappij van kooplieden aangespoord, die met twee schepen, Maurits en Hendrik Frederik, en twee jagten deze togt ondernam. Onder hem als Admiraal voerden Jacob Klaaszoon van Ilpendam, Pieter de Lint en Jacob Jansz. Huidekooper, het bevel over de andere schepen. Na op het *Prinsen-eiland* door de *Portugeezen* vriendelijk te zijn behandeld, kwamen zij aan de kust van *Brazilië*, waar zij het *Mossel-* en *Palmboomen-eiland* ontdekten en, na veertien maanden met storm en onweder en vele tegenspoeden geworsteld en 100 man verloren te hebben, zeilden zij in de straat, waar zij aan Kaap *Nassau* den naam gaven, benoemden de *Oliviers-baai*, *Menisten-baai*, deden vervolgens de *Dieven-* en *Philippijnsche eilanden* aan, en, na *Borneo* en *Java* bezocht te hebben, was Olivier van Noort de eenigste van zijn smaldeel, die, na eene afwezigheid van drie jaren, in 1601 weder te *Rotterdam* binnen voer.

Vervolgens zeilde in 1614 de Nederlander Jores Spilbergen met eene vloot van zes schepen uit *Texel*, noemde onder anderen de *Pinguins-eilanden*, *Groote wal-*, *Patagonees*- of *Reuzen-eiland* en *Kruiks eilanden*, zeilde door de straat van *Magellaan*, en kwam, volgens denzelfden keers van van Noort, in 1617 weder in het vaderland.

Hierop volgde in 1615 de merkwaardige reize van Jacob le Maire van *Amsterdam*, en Willem Cornelisz Schouten van *Hoorn*, door de Australsche of Zuidelijke Maatschappij uitgerust, welke, behalve eene nieuwe en betere doorvaart ten Z van *Amerika*, de straat *de Maire* en Kaap *Hoorn*, een aantal baaijen en eilanden, waarvan ik om van de eerste niet te spreken, alleen maar het *Honden eiland*, *Zonder-grond*, *Waterland*, *Vlijegen*, *Kokos*, *Vettadens*- en de *Hoornsche eilanden*, alsmede de *Groene*, *St. Jans*, *Koens*, de *Nijs*, en *Visschers eilanden* zal aanhalen, ontdekten, en op *Java* aankwamen, wanneer le Maire op de terugreis naar het Vaderland stierf.

Reeds in 1623 zeilden Jacob Heremies als Admiraal, en Gheer. Huijghen Schapenham als Vice-Admiraal, met elf Nederlandsche schepen, door de nieuw ontdekte

straat, en, schoon deze beide bevelhebbers op de reis overleden, kwamen toch ook de schepen, die niet op *Batavia* bleven, om de Kaap *de goede Hoop*, in 1626 in het Vaderland.

Niet minder deed in 1642 de Nederl. Reiziger Abel Tasman, zoo door het ontdekken van *van Diemens land*, *Nieuw-Zeeland*, de eilanden *Amsterdam*, *Rotterdam*, *Middelburg* en vele andere, als het nader bekend maken van het deel der *Nederlanders* ontdekte *Nieuw-Holland*, ons Vaderland eer aan, en verdient hij hier onder deze reizigers, offchoon de aarde niet omgezeild hebbende, eene plaats.

De Engelschman Willem Dampier, welke zich in de zeventiende eeuw door drie reizen rondom de wereld zeer beroemd maakte, is mede merkwaardig. De eerste reis ondernam hij in 1689 en eindigde ze in het jaar 1691; de tweede ondernam hij acht jaren later. De aardrijks- en de zeevaartkunde hebben aan hem vele nieuwe en nuttige waarnemingen en ontdekkingen te danken. Hij bezocht mede de westelijke kust van *Australië* of *Nieuw-Holland*; hij beschreef *Nieuw-Guinea* en ontdekte tusschen *Nieuw-Guinea* en *Nieuw-Britanje* de zeeëngte, welke nog naar hem genoemd wordt.

Hierop volgde in 1721 alweder een Nederlander,

Digitized by Google

der, de vermaarde Jakob Roggeveen. Deze, door de straat van *Magellaan* met drie schepen gezeild zijnde, vond het *Paasch-eiland*, het *Verkwikkings-eiland*, de *Bouwmans-eilanden*, het *Verderfelijk-eiland* en vele andere, en kwam, na twee jaren, met slechts 53 van de 600 mannen, in het Vaderland terug.

Even zulk eenen grooten roem verwierf zich de Engelschman George Anson, die in het jaar 1739 tot kommandeur eener vloot benoemd werd, om den handel en de etablissementen der Spanjaarden in de *Zuidzee* te vernielen. Met eene kleine vloot verliet hij *Engeland* en kwam tot aan *Kaap Hoorn*, op de zuidelijke punt van *Amerika*. Hier werd hij door vreeselijke stormen overvallen, die hem drie maanden lang beletteden, de kaap om te zeilen. Eindelijk gelukte het hem. Op de westkust van *Amerika* overviel hem een nieuwe storm; zijne vloot geraakte verstrooid uit elkander, bij bereikte, in den beklagelijksten toestand, het woeste eiland *Juan Fernandes*, alwaar nadeshand nog drie andere zijner schepen bij hem kwamen. Men herstelde zich weder, ging weder in zee, nam zeer rijke Spaansche schepen weg, en alzoo ging Anson in het jaar 1744 naar *Engeland* terug. Zijne gevaarvolle reizen zijn voor de

aard-

Digitized by Google

aardrijksbeschrijving en voor de zeevaart van een onbegrijpelijk voordeel geweest.

Niet lang na hem ging de Fransche Graaf de Bougainville, welke voor tien jaren overleden is, van het jaar 1766—1769 op eene reize rondom de wereld uit. Ook hij verrijkte de aardrijkskunde door eene menigte nieuwe ontdekkingen, schoon hij er wel eenige van andere zeelieden, bij voorbeeld, de *Bouwmans-eilanden* van Roggeveen, die hij *Iles des Navigateurs* noemde, voor de zijne aannam.

A. Ik denk toch voor het naast, dat de grootste ontdekkingen eerst later en dan zeker wel door de Engelschen gedaan zijn?

V. Net zoo. De namen van Byron, Wallis, Carteret en bijzonder Cook zijn te beroemd, om ons niet nog een poosje met hen bezig te houden.

W. De beide laatste zijn bovendien nog oude kennissen van ons, die ons reeds zoo menig aangenaam uur verschaft hebben, en waarom wij gaarne nog meer van hen wenschen te hooren.

V. De eerste van hen, een voornaam Engelschman, was op zijn zeventiende jaar bij de onderneming van den boven aangehaalden Anson tegenwoordig. Hij leed die gevaarlijke schipbreuk, welke de vloot van Anson verstrooide,

de,

de, werd door de *Indianen* gevangen genomen en naar *Chili* gebragt, alwaar hij drie jaren gevangen bleef en toen naar *Europa* terug keerde. Hij munte in den oorlog tegen *Frankrijk* als een dapper zeeheld uit, en verkreeg na den vrede van den Koning van *Engeland* den last, om de *Zuidzee* te doorkruisen. In het jaar 1764 nam hij deze reis aan, zeilde om *Amerika* heen, kruiste door de gehele *Zuidzee* tot boven in het Noorden, deed verscheidene ontdekkingen, en kwam, na twee jaren, in *Engeland* te rug. Zijne reizen hebben de verdienſten, dat hij dezelve meer met een wetenſchappelijk, dan met eenig ander oogmerk ondernam. Al zijne navolgers hebben met zijne waarnemingen en zijne onderrigtingen zeer goed hun voordeel kunnen doen. Hij was onder de zeelieden een der geleerdſte, en paarde met deze geleerdheid eene overheerſchende neiging tot zijn beroep, en eenen onbegrensden moed in alle ongelegenheden, welke in zijnen ſtand veeltijds voorvielen.

De geſchiedenis van Carteret is u zeker bekend. Hij reisde met Wallis naar de *ſtraat van Magellaan*. Zijn ſchip de *Zwaluw* was een ſlechte zeiler; Wallis was genoodzaakt, zich gedurende eenen ſtorm, welke de beide ſchepen aan den ingang der zeeëngte overviel,

van de *Zuidzee* af te scheiden, waarmede Carteret, onder de grootste gevaren, de *Zuidzee* doorreisde, eenige eilanden ontdekte en zoo, om *Afrika* heen, op den 20 Februarij 1769 weder aankwam.

Deh Cook heeft zich door zijne drie reizen hoog wel het allerberoemdste gemaakt. De eerste ondernam hij in het jaar 1769, om op zeker, in de *Zuidzee* gelegen, eiland den overgang van de planeet Venus over de zonneschijf waar te nemen. Op deze reis leerde men het geheele eiland *Otaheite* naauwkeurig kennen en zeilde men het geheel en al rond. Cook leerde wijders, dat het beneden *Nieuw-Holland* liggende *Nieuw-Zeeland* twee eilanden waren, de daartusschen liggende zeengte werd de *straat van Cook* genaamd. Op deze reis verzelden hem eenige geleerde mannen uit *Engeland*.

Zijne tweede reis ondernam hij in het jaar 1772, op dezelve verzelden hem Forster en deszelfs zoon.

Deze reis was de gevaarlijkste: want Cook waagde zich zoo ver naar het zuiden, dat het schip gedurig in gevaar was op de groote ijsbergen schipbreuk te lijden. Hij kwam in het jaar 1775 in *Engeland* terug, en zette geheel buiten twijfel, dat in den zuidelijken Oceaan, behal-

halve eenige kleine eilanden, geen land meer gevonden werd. In zijn afwezen besloot het Parlement, den noordelijken doortogt uit de *Zuidzee* in de *Atlantische zee* te doen onderzoeken. Tot deze onderneming werd Cook voorgeslagen, die in het jaar 1776 met twee schepen in zee liep. Hij zeilde om *Afrika* heenen, bezocht *Nieuw-Holland* en *Nieuw-Zeeland*, ging daarna noordwaarts naar de *Gezelschaps-eilanden* en van daar naar de Noordelijke kusten van *Amerika*, vond de zeeëngte tusschen *Azië* en *Amerika*, en dacht, dat hij reeds den doortogt gevonden had, toen het vastzittende ijs in deze zeeën zijne poging, om verder door te dringen, verijdelde. Hier ontdekte hij de *Sandwichs-eilanden*, alwaar hij zeer wel ontvangen werd. Hij verliet deze eilanden, doch moest wederkeeren, om iets aan het schip te herstellen. Een diefstal, door de inwoners begaan, gaf aanleiding tot een gevecht, waarin de vermetelheid van eenen Wilden zoo verging, dat Cook op hem vuurde. Deze haastige drift bragt de Wilden in opstaad; zij sloegen Cook, nevens vier van de zijnen, dood. Dit gebeurde op den 14den Februarij 1779.

W. Hoe jammer, dat deze man zoo sterven moest! Zulk een mensch had in het leven moeten blijven; dan zouden wij nog menige reisbeschrijving van hem gelezen hebben.

V.

Digitized by Google

V. Voorzeker. Het is echter nog al aardig, op te merken, dat, als men den weg, dien hij op zijne onderscheidene reizen heeft afgelegd, bij elkander telt, dan komen er meer dan veertig duizend duitsche mijlen.

H. Dat is inderdaad zeven maal zoo veel, als de omtrek der geheele Aarde.

V. Zoo is het juist. In de nieuwere tijden kwamen er nog eenige beroemde mannen bij het getal der reizigers. Ik zal u eenige derzelve doen kennen. De eerste van hen was de Graaf de la Peyrouse, bekend door zijnen ijver voor de uitbreiding der Aardrijkskunde, en door zijn ongeluk.

J. Ongeluk?

V. Ja. Hij kwam van zijne reizen niet wederterug, van welke men met regt nuttige leerzame onderrigtingen had kunnen verwachten. Hij had het oogmerk, dat te voltooijen, wat in de reizen van Cook nog niet duidelijk genoeg beschreven was. Hierom reisde hij in het jaar 1787 naar de noordelijke deelen der *Zuidzee*, om de omstreken der *Behringsstraat* op te nemen, was een jaar daarna in *Nieuw-Holland*, wilde nu andere landen bezoeken en — verdween.

W. Ja, waar bleef hij dan?

V. Dat is juist, waar men te vergeefs naar vraagt.

vraagt. Hij is met zijn schip verongelukt; maar waar? Op welke wijze? dit heeft nog niemand kunnen uitvinden. Door zijn ongeluk heeft de wereld veel verloren.

J. Als hij zelf maar niet van de Wilden doodgeslagen is!

V. Wie zal dat bepalen? Voor onzen tijd is de reis van den Russischen Kapitein Krusenstern veel merkwaardiger, welke met zijn schip, het eerst onder de Russen, de landen aan gene zijde des evenaars bereisde. Dit gebeurde in het jaar 1803 en Krusenstern keerde, na drie jaren, terug.

Hij had eenige onbekende eilanden ontdekt, de kusten van *Australië*, *China* en *Japan* naauwkeuriger bepaald, en had tevens het geluk op de geheele reis geen enkel man te verliezen. Het was onder zijn opzigt, dat onze vriend Kotsebue gevormd werd, welke ook door Krusenstern bij den Graaf Romanzoff als Kommandant op den, tot het doen eener reis rondom de wereld bestemden, *Rurick* werd voorgedragen. Dat hij bijzonder veel van Kotsebue hield, bewijst niet alleen de onbepaalde lof, welken hij hem toezwaait, maar nog veel meer de voorzorg, waarmede hij alles, wat Kotsebue voor deze groote

Digitized by Google

reis noodig had, beschikte en bezorgde. Gij hebt uit de Geschiedenis zelve gehoord, hoezeer Kotsebue zich het vertrouwen van zijnen begunstiger heeft waardig gemaakt.

H. Vader, ik wenschte, dat het verhaal nu eerst begon.

V. Het is te hopen, dat het het laatste niet zijn moge, hetwelk ik u vertel.

A. Hiertoe hebben wij reeds gehoord alle hoop te hebben, daar Kotsebue weder verstrokken is, en voor het tegenwoordige hebben wij nu immers eenige dagen de schoonste bezigheid, als wij op de globe met Kotsebue nog eens de reis ondernemen.

H. Ik maakte ze veel liever mede aan boord van zijn schip.

W. Er zijn er wel meer, die veel liever op het schip, dan op de landkaart zouden reizen.

V. Wie weet naar welk gedeelte op de Aarde uw beroep u nog henen voert!

H. Dan beschrijven wij onze reis ook. Gij, Willem! schrijft de voorvallen zelf op en ik teeken de platen daartoe.

J. Dat zal een prachtwerk worden!

H. Spot nu maar; gij zult er nog weltrotsch op worden, wanneer gij in uwe kamer eens Willem's portret en het mijne, als twee beroem-

roemde reizigers, onder den spiegel hebt hangen.

V. Nu, hiertoe zal nog wel eenigen tijd verloopen; doet intusschen met het gehoorde uw voordeel, en legt u vooral toe op alles, wat u, indien het uw lot eens zijn mogt, dat gij tot reizen bestemd waart, te pas kan komen. En nu, lieve kinderen! Moeder wacht ons reeds.

Al de Kinderen. Wij danken u, Vader!

W. En wenschen Kotsebue weder eene voorspoedige en merkwaardige reize.

Einde des tweeden en laatsten Deels.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Bij den Uitgever dezes is mede gedrukt en alom te bekomen:

VRIJMOEDIGE BRIEVEN
AAN EENEN VRIEND
over den
TEGENWOORDIGEN STAAT
van het
LAGER ONDERWIJS EN SCHOOLWEZEN
in het
KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.

Eerste Stuk.

Prijs 10 Stuiv.

DE
KINDERVRIEND
EEN LEESBOEK
voor de
JEUGD.
DOOR
J. F. SCHLEZ.

Tweede Druk.

Prijs 4 Stuiv.

Digitized by Google